

Besluit 27/21

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 11 juni 2021

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 12 maart 2021

Datum

11 juni 2021

Documentnummer

4898268

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de Griffier, d.d. 1 juni 2021 - 4895726;

gelet op artikel 46, derde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020;

besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 12 maart 2021.

's-Hertogenbosch, 11 juni 2021

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de griffier,

mr. I.R. Adema

mr. K.A.E. ten Cate

Vastgesteld

PS 27/21 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 12 maart 2021

Inhoudsopgave

Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	5
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	8
Actualiteit	19
Actuele motie M9-2021 Provinciale Staten 12 maart 2021, Voorkom nieuwe grootschalige veehouderij bij Kampina om verergering stikstofproblemen te voorkomen', ingediend door GroenLinks, D66, SP en PvdA	19
Bespreekstukken	24
75/20 Actualisatie omvang provinciale EVZ's en EVZ-opgave voor het GOB	24
Debat over stikstofaanpak	63
Verzoek van de Statenfracties GroenLinks, ChristenUnie-SGP, SP, D66, en Partij voor de Dieren om een plenair debat over Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof	63
Statenmededeling bij uitvoeringsagenda Brabantse Ontwikkelagenda Stikstof 1.0	63
Statenmededeling Gerichte aankoop piekbelasters stikstof rondom Natura 2000-gebieden	63
Statenmededeling Wijziging Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant	63
Memo aan Provinciale Staten van gedeputeerde Ronnes over aanvragen extern salderen	63
Stemming	108
Actuele motie M9-2021 Provinciale Staten 12 maart 2021, Voorkom nieuwe grootschalige veehouderij bij Kampina om verergering stikstofproblemen te voorkomen', ingediend door GroenLinks, D66, SP en PvdA	108
75/20 Actualisatie omvang provinciale EVZ's en EVZ-opgave voor het GOB	109
Sluiting	113
Stemmingsoverzicht vergadering Provinciale Staten 12 maart 2021	115

Index gesproken personen

Altundal MIB, N., 8
Arts, mw. W.M.A., 8
Bekker, M.A. de, 9
Berg, H.F. van den, 9, 13
Bergsma, R., 9
Boon, M.C.H., 14, 15, 16, 17, 22, 24, 26, 27, 31, 33, 35, 36, 48, 49, 50, 54, 62, 63, 70, 75, 83, 86, 90, 91, 93, 94, 97, 107
Boxel-van Gruijthuijsen, mw. L.P.M. van, 9
Broek, H.W. van den, 9, 18, 23, 37, 56, 57, 72, 73, 75, 76, 99
Brouwers, drs. J.F.X.M., 9, 18, 23, 36, 56, 72, 99, 102, 105, 106
Cate, mw. mr. K.A.E. ten, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 61, 62, 76, 107, 108, 109, 110, 111, 112
Deryckere, M.N.R.C., 9
Dijk, mw. E. van, 9, 32, 33, 44, 45, 54, 58, 59, 60, 109, 112
Dirken, mw. ir. A.M.W., 9, 21, 65, 79, 82, 87, 92, 100, 105, 112
Duijs, F.B.G., 9
Everling, M.J., 9, 17, 22
Gremmen, R.J., 10, 24, 52, 53
Hattem, LLB, A.W.J.A. van, 10, 16, 17, 18
Heer, drs. ing. C. de, 10
Heijmans, N.G.L., 10, 14, 15, 16, 21, 27, 39, 40, 41, 45, 49, 50, 53, 56
Hendriks, C.A., 10
Heusden-Wienen, mw. G.G.A.M. van, 10
Hoon, mw. A.J.M. de, 10, 17
Janssen, R.P.M., 10, 108
Kammen, mw. drs. P. van der, 10
Karaaslan, T., 10, 13
Kessel, mw. J.J. van, 11, 22, 27, 44, 46, 47, 53, 59, 60, 69, 88, 89, 96, 103
Koopman, mw. F.W.M., 11, 68, 74, 80, 81, 82, 95, 112
Kort MSc, M.V. de, 11, 22, 71, 83, 84, 87, 88
Kutlu, S., 11, 110
Lemkes-Straver, mw. E.P.J., 20, 21, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63
Linden, mw. J.J. van der, 11, 109
Ludwig, T.W., 11, 19, 20, 21, 28, 36, 41, 42, 54, 58, 64, 77, 78, 91, 92, 98, 102, 113
Manders, drs. W.J., 108
Meeren, C.J.R.F. van der, 11, 17, 22, 25, 26, 27, 53, 67, 93, 94, 95, 113
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M., 11, 17, 108, 109
Nuland, J.S., 11
Oetelaar, J.C.M. van den, 11, 112, 113
Panhuizen, A., 12
Philippart, M.J.A., 12
Plaatsvervangend voorzitter, 8, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113

Roijackers, mw. H.I., 12, 18
Rennes, H.A.G., 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107
Rutjens, W.H.A., 12, 18, 22, 33, 50, 54, 71, 89, 98, 106, 112
Scholder-Penders, mw. G.M., 12
Smeulders, MA, S.J.A.H., 12, 18, 97
Spierings, mevrouw. M.J.G., 12
Spooren, A.J.M., 12
Stoop, drs. J.W.P., 12, 21, 25, 53
Thijssen, J.G.M., 66, 67, 92, 93, 108
Ven-Vogels, mw. A.J.M. van de, 12
Vlasveld, mw. A.I., 12, 14, 23, 71, 90, 98, 104, 113
Vreugdenhil, ing. H.J., 12, 15, 18, 23, 37, 47, 48, 50, 51, 52, 57, 73, 82, 85, 86, 91, 99, 100, 101, 102, 106, 108
Wel, ir. M.C. van der, 13, 18, 34, 35, 36, 42, 43, 48, 52, 55, 61
Wely, L.F.A.M. van, 13
Zwart, mw. P.S., 13, 17, 108, 109

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

mw. mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bekker, M.A. de	Forum voor Democratie	Bergen op Zoom
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bergsma, R.	CDA	Woudrichem
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Boxel-van Gruijthuijsen, mw. L.M.P van	D66	Oss
Broek, H.W. van den	Lokaal Brabant	Reek
Brouwers, J.F.X.M.	50PLUS	Son en Breugel
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Udenhout
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van	GroenLinks	Cuijk
Dijk, mw. E. van	PvdA	Eindhoven
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Duijs, F.B.G.	Groep Rutjens	Maren-Kessel
Everling, M.J.	SP	Uden
Gremmen, R.J.	VVD	Berghem
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Vinkel
Heer, drs. ing. C. de	CDA	Eindhoven
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hendriks, C.A.	CDA	Erp
Heusden-Wienen, mw. G.G.A.M. van	Forum voor Democratie	Lage Zwaluwe
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Janssen, R.P.M.	VVD	Rosmalen
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Karaaslan, T.	VVD	Nieuwkuijk
Kessel, mw. J.A.M. van	D66	Maarheeze
Koopman, mw. F.W.M.	SP	Geldrop
Kort MSc, M.V. de	PvdA	Vught
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Linden, mw. J.J. van der	GroenLinks	Oss
Ludwig, T.W.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Manders, drs. W.J.	VVD	Gemert
Meeren, C.J.R.F. van der	Forum voor Democratie	Bergen op Zoom
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M.	D66	Best
Nuland, J.S. van	VVD	Oisterwijk
Oetelaar, J.C.M. van der	Forum voor Democratie	Schijndel
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg
Philippart, M.J.A.	GroenLinks	Eindhoven
Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Rutjens, W.H.A.	Groep Rutjens	's-Hertogenbosch
Scholder-Penders, mw. G.M.	VVD	Nuenen
Smeulders, S.J.A.H.	PvdA	Helmond
Smolders, H.A.J.	Forum voor Democratie	Tilburg

Spierings, mw. M.J.G.	D66	Sint-Michielsgestel
Spooren, A.J.M.	CDA	Breugel
Stoop, drs. J.W.P.	CDA	Bergen op Zoom
Thijssen, J.G.M.	CDA	Beers
Ven-Vogels, mw. A.J.M. van de	CDA	Beek en Donk
Vlasveld, mw. A.I.	Partij voor de Dieren	Tilburg
Vreugdenhil, ing. H.J.	ChristenUnie-SGP	Nieuwendijk
Wel, ir. M.C. van der	Partij voor de Dieren	Rijsbergen
Wely, L.F.A.M. van	Groep Rutjens	Oss
Zwart, mw. P.S.	VVD	Lage Zwaluwe

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 12 maart 2021

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Actualiteit

Actuele motie M9-2021 Provinciale Staten 12 maart 2021, Voorkom nieuwe grootschalige veehouderij bij Kampina om verergering stikstofproblemen te voorkomen', ingediend door GroenLinks, D66, SP en PvdA

III. Bespreekstukken

75/20 Actualisatie omvang provinciale EVZ's en EVZ-opgave voor het GOB

Debat over stikstofaanpak

Verzoek van de Statenfracties GroenLinks, ChristenUnie-SGP, SP, D66, en Partij voor de Dieren om een plenair debat over Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof

Statenmededeling bij uitvoeringsagenda Brabantse Ontwikkelagenda Stikstof 1.0

Statenmededeling Gerichte aankoop piekbelasters stikstof rondom Natura 2000-gebieden

Statenmededeling Wijziging Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant

Memo aan Provinciale Staten van gedeputeerde Ronnes over aanvragen extern salderen

IV. Stemming

75/20 Actualisatie omvang provinciale EVZ's en EVZ-opgave voor het GOB

V. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 12 maart 2021

mw. mr. S.M. Otters-Bruijnen, plaatsvervangend voorzitter
mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Volgens de presentielijst zijn 53 leden aanwezig, te weten: Altundal, mw. Arts, De Bekker, Van den Berg, Bergsma, Boon, mw. Van Boxel-van Gruijthuisen, Van den Broek, Brouwers, Deryckere, mw. Van Diemen-Vereijken, mw. Van Dijk, mw. Dirken, Duijs, Everling, Gremmen, Van Hattem, De Heer, Heijmans, Hendriks, mw. Van Heusden-Wiemen, mw. De Hoon, Janssen, mw. Van der Kammen, Karaaslan, mw. Van Kessel, mw. Koopman, De Kort, S. Kutlu, mw. Van der Linden, Ludwig, Manders, Van der Meeren, mw. Meeuwis-van Langen, Van Nuland, Van den Oetelaar, mw. Otters-Bruijnen, Panhuizen, Philippart, mw. Roijackers, Rutjens, mw. Scholder-Penders, Smeulders, mw. Spierings, Spooren, Stoop, Thijssen, mw. Van de Ven-Vogels, mw. Vlasveld, Vreugdenhil, Van der Wel, Van Wely, mw. Zwart.

Afwezig Smolders.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De plaatsvervangend voorzitter opent de vergadering om 13.30 uur.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goedemiddag allemaal op deze 12de maart 2021. Ik wil u vragen of u allemaal uw microfoon en uw camera uit wilt zetten.

Voordat ik deze vergadering open inventariseer ik wie aanwezig zijn in deze vergadering, en dat gebeurt op alfabetische volgorde, voor u bekend, in een drietal groepen: allereerst de Statenleden met een achternaam beginnend met de letters A tot en met H, vervolgens I tot en met P en tot slot Q tot en met Z. Wanneer de groep waartoe u met de eerste letter van uw achternaam behoort aan de beurt is, wordt u verzocht microfoon en camera wel weer aan te zetten. De griffier zal dan uw naam zeggen en dan meldt u zich als volgt: uw naam en "Ik ben aanwezig". Spreekt u alstublieft deze woorden uit, want als u alleen maar 'Ja' zegt, of 'Aanwezig', dan bestaat de kans dat de camera niet reageert en dan krijgen we u wellicht niet in beeld. Als we hebben geconstateerd dat u zowel met geluid als beeld goed doorkomt, beschouwen we u als aanwezig. De griffier zet u dan op de presentielijst.

Griffier, aan u.

De **griffier**: Dank u wel. We starten bij A t/m H. De heer Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Nurettin Altundal. Ik ben aanwezig, voorzitter.

De **griffier**: Kunt u dat nog één keer herhalen?

De heer **Altundal** (SP): Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, nu heb ik u gezien en gehoord. Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Goedemiddag, Willemieke Arts. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer De Bekker.

De heer **De Bekker** (FvD): Maikel de Bekker vanuit het herfstachtige Bergen op Zoom. Aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Harry van den Berg. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: De heer Bergsma.

De heer **Bergsma** (CDA): Renze Bergsma. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Oké. De heer Boon.

De **griffier**: Goeiemiddag, voorzitter. Ik ben aanwezig vanuit het prachtige Bergen op Zoom.

De **griffier**: Ja, ik zie u. Mevrouw Van Boxel.

Mevrouw **Van Boxel-van Gruijthuijsen** (D66): Bettine van Boxel. Aanwezig.

De **griffier**: Oké. De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voorzitter, Harold van den Broek. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Jan-Frans Brouwers uit Son en Breugel. 50PLUS is aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Deryckere. De heer Deryckere? Dan kom ik bij mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Edith van Dijk is aanwezig.

De **griffier**: Oké.

De heer **Deryckere** (CDA): Inmiddels ben ik er, voorzitter, volgens mij.

De **griffier**: Ja, dat klopt. Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Wilma Dirken. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u. De heer Duijs.

De heer **Duijs** (Groep Rutjens): Frank Duijs. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja. De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): De heer Everling is aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Goeiemiddag, voorzitter, Roel Gremmen. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Oké. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, Alexander van Hattem. Ik ben tot uw aller genoegten aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Goedemiddag, Kees de Heer. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ik zag de heer De Heer niet.

De heer **De Heer** (CDA): Nee? Ik wil nog wel even doorpraten, maar ik ben er toch echt. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Oké, u bent gezien. De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Nico Heijmans. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja. De heer Hendriks.

De heer **Hendriks** (CDA): Coen Hendriks. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Mevrouw Van Heusden.

Mevrouw **Van Heusden-Wienen** (FvD): Gemma van Heusden. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Mevrouw De Hoon, tot slot.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ankie de Hoon. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Dan ga ik naar I tot en met P. De heer Janssen.

De heer **Janssen** (VVD): Goeiemiddag, voorzitter, Robert Janssen. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Oké. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Goedemiddag, voorzitter, Patricia van der Kammen. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Karaaslan.

De heer **Karaaslan** (VVD): Goedemiddag, voorzitter, Taner Karaaslan. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ik zie u niet.

De heer **Karaaslan** (VVD): Ik zie mezelf ook niet, maar ik zie wel dat de camera open is. Hoort u mij wel?

De **griffier**: Ik hoor u wel. Ik stel voor dat ik u dadelijk nog een keer oproep; dan kijkt u nog even naar de camera-instellingen. Ik ben bij mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Goedemiddag voorzitter, Janneke van Kessel. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): Goedemiddag, voorzitter. Irma Koopman. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Goedemiddag, voorzitter. Ook ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, gezien. De heer Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Goedemiddag voorzitter, Suat Kutlu. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Goeiemiddag allemaal, Jade van der Linden. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Oké. De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Goedemiddag. Tom Ludwig is aanwezig.

De **griffier**: Ja, gezien, dank u. De heer Manders.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Die misschien verlaat, sorry.

De **griffier**: Dan ben ik bij de heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Camiel van der Meeren. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Oké. Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Goedemiddag, Ine Meeuwis. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Van Nuland.

De heer **Van Nuland** (VVD): Goedemiddag voorzitter, Jelle van Nuland. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dat heb ik nog niet in beeld gezien. Kunt u nog even praten?

De heer **Van Nuland** (VVD): Goedemiddag voorzitter, Jelle van Nuland. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Oké, gezien. De heer Van den Oetelaar.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Joris van den Oetelaar. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Mevrouw Otters is aanwezig, hebben we al kunnen zien. De heer Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Alex Panhuizen. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. De heer Philippart.

De heer **Philippart** (GL): Ja, Michiel Philippart. Aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Dan ben ik bij de letters Q tot en met Z. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Goedemiddag allemaal, Hagar Roijackers. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Oké. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Goedemiddag voorzitter, Willem Rutjens, JA21. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Mevrouw Scholder.

Mevrouw **Scholder-Penders** (VVD): Goedemiddag, Gaby Scholder. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Goedemiddag allemaal. Stijn Smeulders is ook aanwezig.

De **griffier**: Oké. Mevrouw Spierings.

Mevrouw **Spierings** (D66): Goedemiddag, Anne-Marie Spierings. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dat hebben we gezien en gehoord. De heer Spooren.

De heer **Spooren** (CDA): Chris Spooren. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. De heer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Goedemiddag, Jürgen Stoop. Ik ben aanwezig. Ben ik zichtbaar vanuit Bergen op Zoom?

De **griffier**: Ja, ik zie u, dank u wel. De heer Thijssen. De heer Thijssen? Dan ben ik bij mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven-Vogels** (CDA): Goedemiddag, Tanja van de Ven. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Goedemiddag allemaal, Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Hermen Vreugdenhil. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): De heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren is aanwezig.

De **griffier**: Ja. De heer Van Wely.

De heer **Van Wely** (Groep Rutjens): Goedemiddag voorzitter, Loek van Wely. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Mevrouw Zwart.

Mevrouw **Zwart** (VVD): Suzanne Zwart. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Dan roep ik nog op de heer Karaaslan, opnieuw.

De heer **Karaaslan** (VVD): Ik ben er nog steeds, voorzitter, maar er is volgens mij nog geen beeld bij de camera.

De **griffier**: Oké, dan zal de technische dienst even contact met u opnemen, om te kijken hoe dat hersteld kan worden. De heer Manders, heb ik begrepen, is later, en dat geldt wellicht ook voor de heer Thijssen. Daarmee hebben we wel een quorum.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel.

Er is geconstateerd dat er een quorum is. Dan open ik bij dezen de digitale vergadering van Provinciale Staten. Ik verzoek u allen een moment van stilte in acht te nemen.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel.

Ik verzoek de griffier mededeling te doen van binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Ik heb bericht van verhindering van de heer Smolders.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik heet alle deelnemers van harte welkom in deze digitale vergaderomgeving, in het bijzonder heet ik degenen welkom die de vergadering via www.brabant.nl volgen. Naast digitaal vergaderen gaan we vandaag ook weer digitaal stemmen met de stemapplicatie. Ik verzoek u niet te wachten tot aan het eind met het inloggen in die stemapplicatie, maar dit al te doen, zodat we bij de stemming aan het einde van de vergadering snel kunnen beginnen. Het begint ondertussen ook routine te worden voor ons, deze manier van vergaderen.

Dan stel ik de agenda aan de orde. Er is één actuele motie ingediend. De agendavergadering voorafgaand aan deze PS-vergadering heeft geadviseerd om deze actuele motie toe te laten. Dat gaat om de actuele motie 'Voorkom nieuwe grootschalige veehouderij bij Kampina om verergering stikstofproblemen te voorkomen' van GroenLinks. Ik wil u vragen of u allen daarmee in kunt stemmen. Ik zie een interruptie van de heer Van den Berg. Ik geef u het woord.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Namens de PVV, ChristenUnie-SGP en de Groep Rutjens, of JA21, heb ik ook een motie ingediend; die ging over de zonneweiden. Helaas is die geweigerd en ik wil bij dezen mijn diepe teleurstelling uitspreken dat kennelijk CDA, VVD en twee linkse partijen daar niet over willen discussiëren en de urgentie daarvan niet inzien, terwijl wij vorige week wel een jankverhaal van D66

aan mochten horen dat kennelijk dan wel urgent is. Ik begrijp het niet meer en vind het heel jammer en heel teleurstellend dat onze motie over de zonneweiden niet doorgekomen is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik heb uw teleurstelling gehoord en ik begrijp ook dat bij de teleurstelling bepaalde emoties komen. Toch wil ik u verzoeken om bepaalde termen niet te gebruiken. Verder is er een interruptie van de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik hoop dat u mij goed kunt horen. Ik had ook een actuele motie ingediend, die ging over het behoud van motorcrossterreinen in Brabant. Die is zeker urgent. We hebben deze week een brief gekregen van de Nederlandse Motorrijders Vereniging, een brandbrief. Het is heel urgent, maar deze hantaine club heeft besloten om dat niet urgent te verklaren. Men zit hier in een ivoren toren en kijkt neer op het peupeltjesvolk. Daarom wil ik een ordevoorstel indienen. Dat ordevoorstel wordt nu verstuurd naar de griffie en dat ordevoorstel is: behoud de motorcrossterreinen in Brabant. Ik hoop dat iedereen de gelegenheid krijgt om het te kunnen lezen. In het ordevoorstel dragen wij GS op om in samenwerking met de Koninklijke Nederlandse Motorrijders Vereniging en met de Brabantse gemeenten waar bestaande motorcrossterreinen problemen kennen met ontbrekende of onvoldoende vergunningen, te zoeken naar oplossingen en toe te werken naar legaliseren, hierbij ook de omgevingsverordening te betrekken en deze, indien nodig, op een juridisch houdbare manier zo te wijzigen, dat de bestaande motorcrossaccommodaties gelegaliseerd kunnen worden, of gemakkelijker een ontheffing kunnen krijgen. De motie is helemaal uitgeschreven, ook met constatering en overwegingen, en die willen we graag als ordevoorstel indienen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. Ik ga zo even kijken wat we daarmee gaan doen. Ondertussen heb ik een punt van orde van mevrouw Vlasveld en een interruptie van de heer Heijmans. Ik geef eerst mevrouw Vlasveld het woord.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik merk dat iBabs nog steeds heel traag is. Nu vraag ik me af, ervan uitgaande dat er vandaag moties en amendementen worden ingediend, en ik niet zeker weet of iBabs voor die tijd nog werkt, via welke andere wegen, of een plan B zo u wilt, wij alsnog de moties en amendementen kunnen ontvangen, en bijvoorbeeld ook het ordevoorstel van de PVV van zojuist.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dit is zojuist ook in de agendavergadering aan bod gekomen. Achter de schermen wordt eraan gewerkt. Ik zie in de fractievoorzittersapp het een en ander voorbijkomen en ik verzoek iemand van het griffieteam contact op te nemen met de fractievoorzitters, die dat dan weer terug kunnen koppelen naar u. Maar er wordt aan gewerkt; we begrijpen het probleem. Dan ga ik naar de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Nee, voorzitter, ik trek mijn interruptie in. Het is inmiddels achterhaald.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Prima. Een klein momentje graag.

Mijnheer Boon, ik heb wat onduidelijkheid; het is voor mij natuurlijk heel spannend om hier te mogen zitten. U heeft een ordevoorstel gedaan. Wat is uw ordevoorstel precies? Want u heeft vervolgens een motie voorgelezen. Is dat de actuele motie die u gisteravond heeft ingediend? Wat wilt u daar precies mee?

De heer **Boon** (PVV): Ja, die actuele motie heb ik omgezet in een ordevoorstel. Ik wil nu, om de orde in acht te houden, hierover stemmen. Ik wil het best nog een keer voorlezen, de constatering, de overwegingen en de opdracht aan GS, maar we kunnen mensen ook gewoon in iBabs laten lezen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik begrijp het, maar formeel is dit geen ordevoorstel. De heer Heijmans, u kunt mij helpen daarmee.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, het is heel leuk gevonden door de heer Boon, complimenten daarvoor, om een ordevoorstel als actuele motie in te dienen. Ik had mijn interruptie ingetrokken omdat de heer Boon het keurig deed: hij diende een ordevoorstel in, en dat ordevoorstel zou moeten luiden om die actuele motie wel te behandelen. Dat zou het ordevoorstel moeten zijn, dat is in lijn met het reglement van orde. Maar via een voorstel van orde over een motie stemmen, voorzitter, dat kan niet, omdat een motie dient te gaan over een geagendeerd onderwerp, en het is geen geagendeerd onderwerp.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee, daarom was ik inderdaad abuis, dat ik niet helemaal begreep wat de heer Boon bedoelde. Mijnheer Boon, we kunnen het niet toelaten op de manier zoals u het gebracht heeft.

De heer **Boon** (PVV): Dan wil ik een nieuw ordevoorstel indienen, dat wij wel over de motie gaan stemmen én de motie gaan bespreken. Het is wel degelijk urgent. De brandbrief is niet voor niets geschreven. Ik vind het een schoffering vanuit deze toren als wij dit niet zouden behandelen. De burger heeft hier gewoon recht op. Daarom wil ik graag stemming over dit ordevoorstel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw ordevoorstel luidt dat u aan de PS-vergadering wilt vragen om toelating van de actuele motie over de motorcross.

De heer **Boon** (PVV): Ik wil het niet vragen, maar opdragen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee, het is een vraag. Dan moeten wij daarover stemmen.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik wilde vragen of er behoefte is aan stemming. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Mag ik het voorstel doen om de stemming gewoon per fractie te doen en de fractievoorzitters, of de woordvoerders, te vragen of zij in kunnen stemmen, of niet in kunnen stemmen? Dan doen we het praktisch en kunnen we invulling geven aan het ordevoorstel van de heer Boon.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Zo wilde ik het inderdaad net gaan doen. Ik had het lijstje met partijen al bij de hand.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter!

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ik wil eigenlijk toch dat iedereen een persoonlijke overweging kan maken over dit ordevoorstel. Ik vind het zo belangrijk, dat ik er graag hoofdelijk over wil stemmen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U wilt zelfs een hoofdelijke stemming? En als ik u nu vraag om coulance? Want dit is besproken in de agendavergadering, de fractievoorzitters hebben dit, voordat zij de agendavergadering in gingen, met hun fractie besproken en daarna ook weer teruggekoppeld. Dus mijn voorstel is dat ik nu de fractievoorzitters af ga, of in ieder geval de partijen, en vraag of ze voor uw ordevoorstel zijn om de actuele motie toe te laten. Dat is mijn voorstel.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, de coulance komt op het verkeerde moment. U had er eerder mee moeten komen en toen is het afgewezen. Toen had er coulance betracht moeten worden, dat is niet gebeurd en nu wil ik hoofdelijke stemming hierover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U wilt een hoofdelijke stemming. De heer Van Hattem wil een punt van orde inbrengen.

De heer **Van Hattem** (PVV): In de agendavergadering bleek dat sommige fractievoorzitters de motie niet eens gelezen hadden. Daar heb ik hem zelfs nog moeten voorlezen, althans het dictum, om enigszins inzicht te geven. Er is dus al een slechte voorbereiding geweest, deels door het falende ICT-systeem van de provincie, van iBabs, dus het lijkt me wel gelegitimeerd, aangezien het blijkbaar ook niet in fracties is besproken, iedereen deze kans te geven om zich hoofdelijk hierover uit te spreken, en dat we ons niet klakkeloos hoeven te schikken in de procedureterreur van de agendavergadering.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nogmaals: bepaalde termen hoeven niet gebruikt te worden. Even praktisch. Op het moment dat wij hoofdelijk willen gaan stemmen, dan moeten we in Teams. Daarom wil ik een oproep doen aan de heer Boon, en ik vraag dat gewoon als Suzanne Otters aan u: mag ik het asjeblieft doen per partij? Dan zijn het dertien vragen die ik stel en dan kunnen we door. Wellicht is het zo dat uiteindelijk voor uw ordevoorstel gestemd wordt, maar als wij werkelijk waar nu allemaal in Teams moeten gaan, of via NotuBiz of wat dan ook, dan zijn we echt heel lang bezig. Mijnheer Boon, kunt u mij daarin tegemoetkomen?

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, dit voorstel vergt gewoon een gedegen afweging. Ik wil iedereen persoonlijk die afweging laten maken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En als ik nou zeg dat we twee minuten gaan schorsen? Dan heeft elke fractievoorzitter de gelegenheid om even contact op te nemen met zijn fractie. Daar kan over de persoonlijke overwegingen met elkaar van gedachten gewisseld worden en de fractievoorzitter zal dan namens de fractiegenoten hierover een oordeel geven volgens het lijstje dat ik dan ga voorlezen hier in deze vergadering, met een ja of een nee.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, ik denk dat we al lang individueel hadden kunnen stemmen, dus-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee, dat denk ik niet.

De heer **Boon** (PVV): -dus ik zou zeggen: werk aan de winkel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Werk aan de winkel, dus we doen het op mijn manier. Ik schors twee minuten, zodat elke fractievoorzitter terug kan koppelen met zijn fractie. De heer Heijmans-

De heer **Boon** (PVV): Nee, voorzitter, daar ben ik het niet mee eens.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U bent het daar niet mee eens. De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter. Ik vind het heel erg vervelend, maar mijnheer Boon staat wel voor honderd procent in zijn recht. Als een van de leden van de Staten verzoekt om hoofdelijke stemming, rest de voorzitter maar één mogelijkheid, en dat is overgaan tot hoofdelijke stemming. Ik waardeer uw pogingen om mijnheer Boon te overtuigen, maar het is duidelijk dat de heer Boon, zoals dat zo mooi heet, persisteert

bij zijn mening, dus zou ik zeggen: laten we geen tijd verliezen. Mijnheer Boon moet zich realiseren dat hij daarmee tegelijkertijd z'n eigen voorstel voor een groot gedeelte torpedeert.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik begrijp het. Laten we er vooral niet te veel meer woorden over wisselen. Ik wil overgaan tot stemming. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Uw voorstel om twee minuten te schorsen lijkt me prima, en dat we dan daarna de afweging maken of de hoofdelijke stemming doorgaat. Dan kan iedere fractie in ieder geval nog even zijn fractieleden raadplegen. Dat lijkt me een redelijk verzoek, en dan doen we daarna de afweging of er hoofdelijk gestemd moet worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, dat was inderdaad ook wel mijn voorstel. Prima, dan doen we het op die manier. We schorsen even heel kort en dan komen we er nader op terug.

Schorsing (13.52-13.54)

De **plaatsvervangend voorzitter**: De twee minuten zijn voorbij. De heer Boon. Ik neem aan dat iedereen conclaaf heeft kunnen hebben met zijn fractie. Mijnheer Boon, bent u er inmiddels aan bezig? En de heer Van Hattem.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, als ik mag-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, zeker.

De heer **Boon** (PVV): Wij hebben een afweging gemaakt en wij gaan er voor deze keer mee akkoord om via de fractievoorzitters te laten stemmen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat waardeer ik zeer. Dank u wel.

Dan begin ik. Ik doe het niet op naam, maar op naam van de partij. Ik begin bij de VVD. Bent u voor toelating van de actuele motie van de heer Boon van de PVV over 'Geef motorcross de ruimte'?

Mevrouw **Zwart** (VVD): Wij zijn tegen toelating van deze motie, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u vriendelijk. CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Wij zijn tegen toelating van deze motie, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Wij zijn voor toelating, net als in de agendacommissie, dus nu ook.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen toelating, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Wij zijn voor toelating van deze motie, conform ons ordevoorstel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Groep Rutjens/JA21.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Wij zijn tegen, met stemverklaring. Wij vinden het niet actueel, maar vinden het jammer dat de PVV niet het andere voorstel, namelijk van die zonnevlaktes, alsnog op de agenda wil krijgen. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, ook hier in de Statenzaal zijn wij voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Net als in de agendavergadering stemmen wij voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Het ordevoorstel is verworpen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dan wil ik nog wel een punt van orde maken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan zullen wij het vandaag nog indienen als initiatiefvoorstel, zodat het bij de eerstvolgende PS-vergadering alsnog op de agenda komt en we het dan toch moeten bespreken. Misschien dat het agendatechnisch dan qua tijd minder goed uitkomt, maar jammer dan. We willen hier toch voor onze motorcrossers ons sterk blijven maken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik krijg ingefluisterd dat dat dan een andere procedure is, maar daar kijken we dan later samen naar.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het komt in ieder geval nog terug hier.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik begrijp dat we het nog terug zien komen vanuit uw kant. Heel begrijpelijk.

Dan wil ik door naar de toelating van de actuele motie van GroenLinks, 'Voorkom nieuwe grootschalige veehouderij bij Kampina om verergering stikstofproblemen te voorkomen'. Zijn daar bezwaren tegen? Ik zie daar verder niemand, dus dan maakt deze wel deel uit van de vergadering.

Ik verzoek u uw moties en amendementen tijdig te mailen naar de griffie. Het is belangrijk dat u tijdens uw spreektijd duidelijk aangeeft welke motie of amendement u indient. Pas dan kan de griffie overgaan tot publicatie. Alle moties en amendementen die tijdens deze vergadering worden ingediend worden door de griffie op iBabs geplaatst onder de Statendag van 12 maart 2021, onder agendapunt 10, ingediende moties en amendementen, waarbij we natuurlijk hopen dat het iBabs-probleem inmiddels verholpen is.

Dan gaan we naar de actuele motie.

Actualiteit

Actuele motie M9-2021 Provinciale Staten 12 maart 2021, Voorkom nieuwe grootschalige veehouderij bij Kampina om verergering stikstofproblemen te voorkomen', ingediend door GroenLinks, D66, SP en PvdA

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig van GroenLinks. Ik geef u graag het woord, en u weet: u krijgt voor uw eerste termijn hiervoor twee minuten.

De heer **Ludwig** (GL): Dank, voorzitter. Op zo'n 600 meter van het prachtige Natura 2000-gebied De Kampina wil een ondernemer een nieuwe stal bouwen met zo'n 19.000 biggen. De omstreden vergunning is al een hele tijd geleden verleend, in 2013, nog zelfs vóór de PAS. Van deze vergunning is jarenlang geen gebruikgemaakt, maar de ondernemer wil alsnog van start. Omwonenden en natuurliefhebbers hebben zich daarom verzet tegen de vergunning en zijn naar de rechter gegaan. In 2019 hebben deze mensen gelijk gekregen. De vergunning was niet op goede gronden verleend. Er was niet goed onderbouwd dat de extra stikstofneerslag van deze nieuwe stal gecompenseerd kon worden met andere maatregelen. De Kampina is namelijk al zeer stikstof-overbelast. Vanwege de recent gewijzigde landelijke regelgeving is hier echter geen vergunning meer nodig. Een hard gelag voor de natuur, want hiermee krijgt De Kampina op steenworp afstand een piekbelaster erbij, dat terwijl we vandaag juist bespreken hoe we de stikstofuitstoot nabij onder andere De Kampina omlaag gaan brengen. Dit is niet uit te leggen. We gaan enorm veel geld steken in het uitkopen van piekbelasters en vragen daarbij ook inzet van bestaande veehouderijen om minder stikstof uit te stoten. De fracties van GroenLinks, D66, SP en PvdA roepen daarom op om alles uit de kast te halen om deze intensieve veehouderij tegen te houden. Er zijn daarvoor meerdere opties, zoals het in gesprek gaan met de ondernemer, of het afkopen van de vergunning, maar ik begreep ook dat de provincie meer juridische mogelijkheden heeft, zoals het uitvaardigen van een verbod op de inrichting. We horen graag de reactie van Gedeputeerde Staten daarover.

Motie M9-2021: Voorkom nieuwe grootschalige veehouderij bij Kampina om verergering stikstofproblemen te voorkomen.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021;

constaterende dat er een varkenshouderij aan de Logtsebaan vlak bij natuurgebied Kampina dreigt te komen met zo'n 19.000 biggen;

constaterende dat de rechtbank in een eerdere uitspraak de bezwaarmakers in het gelijk heeft gesteld in hun verzoek om intrekking van de natuurvergunning voor deze nog niet- gerealiseerde varkensstallen, maar door recent gewijzigde landelijke stikstofregelgeving deze stal er nu toch dreigt te komen;

overwegende dat

- een nieuwe intensieve veehouderij nabij Natura 2000-gebied de Kampina een enorme extra stikstofbelasting van 7 mol/ha/jaar tot gevolg heeft op een al zwaar stikstofoverbelast natuurgebied;
- door deze extra stikstofpiekbelaster de opgave voor stikstofafname bij de Kampina nog groter wordt dan die nu al is, en ook mogelijk voor andere veehouders in het gebied negatieve gevolgen kan hebben;
- van mening dat voor het draagvlak van de stikstofmaatregelen het niet wenselijk is dat er een nieuwe veehouderij komt, gezien er tegelijkertijd andere veehouders zullen worden verplaatst óf uitgekocht om de stikstofbelasting op de Kampina te laten afnemen;

overwegende dat het beter is te voorkómen dan te genezen en het minder maatschappelijk geld zal kosten om een niet-gebouwde veehouderij uit te kopen, dan het uitkopen van een al bestaande veehouderij gezien namelijk ook bestaande dierrechten en de bijbehorende stallen moeten worden vergoed;

verzoeken Gedeputeerde Staten om alle (juridische) mogelijkheden in te zetten om te voorkomen dat deze nieuwe stikstofpiekbelaster bij de Kampina komt, bijvoorbeeld door met de ondernemer in overleg te treden over het afkopen van de vergunning;

en gaan over tot de orde van de dag.”

Tom Ludwig, GroenLinks

Janneke van Kessel, D66

Irma Koopman, SP

Martijn de Kort, PvdA.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Lemkes, gedeputeerde. U heeft drie minuten.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u, voorzitter. Reagerend op de motie: het is op de eerste plaats lastig om casussen te bespreken, per casus in de Staten, en buiten dat gaat het hier om een langlopend dossier, zoals u zelf ook al aangeeft, mijnheer Ludwig. Het is dan ook een complex dossier met vele juridische procedures, waar u zelf ook al op duidde. We hebben inderdaad een brief gehad van de natuurorganisaties om de ondernemer aan te schrijven dat hij zijn bedrijf niet kan opstarten, als zijnde een passende maatregel. We zijn op dit moment alle lange- en kortetermijnmogelijkheden en -onmogelijkheden aan het verkennen, alle opties aan het verkennen. We hebben dus als GS nog geen besluit genomen, en ook nog niet kunnen nemen, omdat we die opties aan het onderzoeken zijn, welk pad we willen en vooral kúnnen bewandelen. Een afgewogen besluit is noodzakelijk, gelet op de regionale en zelfs landelijke impact van dit besluit. Daarnaast zijn we in gesprek met gemeente en betrokken partijen. Kortom, we zijn op dit moment alle opties aan het onderzoeken en daarom zien we geen andere mogelijkheid dan op dit moment de motie te ontraden. Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan geef ik weer het woord aan de heer Ludwig voor een tweede termijn.

De heer **Ludwig** (GL): Dank, voorzitter, en dank ook voor de reactie. Het is ook niet mijn gebruik om individuele casussen te bespreken, dit is alleen wel een lastig dossier, gezien ook de opgave waar we voor staan, vandaar dat ik heb geprobeerd om het breder te trekken bij de stikstofaanpak die we nu bespreken. Alleen, wij zouden wel een stap verder willen gaan: in plaats van alle opties te bespreken dat het uitgangspunt is om ervoor te zorgen als provincie dat deze stal er niet komt. Het is namelijk zo dat dan de opgave extra groot wordt, de stal is op dit moment nog niet gebruik, en het gaat ook zorgen voor het draagvlak onderuit halen voor de stikstofaanpak die we doen, want als we deze toelaten, dan zullen we ook voor andere initiatieven meer mol moeten vragen en dat zal consequenties hebben voor de veehouder, maar wellicht ook nog voor andere sectoren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Heeft u nou een vervolgvraag gesteld, of alleen een reactie?

De heer **Ludwig** (GL): Nou, mijn vraag erbij zou zijn – want, terecht: volgens mij stelde ik geen vraag –, om in ieder geval te zorgen, en alle opties te verkennen, dat deze stal er níét gaat komen. En ‘alle opties verkennen’ vind ik dan nog te vrijblijvend, dus daarover graag een reflectie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Zoals ik al zei: we zijn echt al lange- en kortetermijnmogelijkheden en -onmogelijkheden aan het verkennen. En zoals ik ook al gezegd heb: het is een dossier met vele juridische procedures. We moeten dit heel zorgvuldig doen. Ik begrijp de oproep die u doet, maar ik kan op dit moment niet anders aan u toezeggen dan dat we dat onderzoek echt zorgvuldig doen, met inachtneming van alle zaken die daarbij een rol spelen, overwegingen die daarbij een rol spelen en de opgave die wij hebben, waar u ook op duidt. Ik kan wel de toezegging doen, uiteraard, dat we PS informeren over de weg die we gaan bewandelen, sowieso, maar dat begrijpt u. Dus ik hoop dat u erop vertrouwt dat we dit op een goede manier afwegen met elkaar. Het zou het proces geen goed doen om een voorschot te nemen, zoals u dat voorstelt. We willen echter ruimte houden om die mogelijkheden op een zorgvuldige manier te onderzoeken.

Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank je wel. Dan is er nog gelegenheid voor andere partijen om hier iets van te vinden, of niet. Zijn er partijen die daar behoefte aan hebben? Ja. Dan ga ik gewoon het rijtje af. VVD, mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dank u wel. Allereerst de oproep aan de indieners van de motie om niet elke Statenvergadering met een casus van ondernemer A, B of C te komen, want voor ondernemers is het heel bijzonder als je ineens zo behandeld wordt in zo’n vergadering.

De motie gaat over een lopende procedure. Wat ons betreft moeten GS gewoon over die procedure beslissen conform staand beleid. Wij zouden het logischer hebben gevonden, als de indieners het huidige beleid op dit punt kennelijk niet ondersteunen, dat ze dan vandaag met een initiatiefvoorstel waren gekomen om dat beleid acuut te veranderen.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, uw microfoon staat open!

De **plaatsvervangend voorzitter**: O, excuus!

Mevrouw **Dirken** (VVD): Hoewel wij inhoudelijk als fractie misschien best snappen wat u bedoelt en beleid uiteindelijk wel uit te leggen moet zijn, vinden wij het dictum van de motie vandaag iets te creatief.

Dank u wel. Was de rest verstaanbaar overigens?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Excuses hiervoor. Het was verstaanbaar, want iedereen knikt ‘ja’. Het CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Dank u wel, voorzitter. In aanvulling op mevrouw Dirken: we wijzigen met deze motie eigenlijk het beleid en we moeten het in de Staten hebben over het beleid en niet ingaan op individuele gevallen. Van de gedeputeerde hebben we zojuist begrepen dat de provincie alle juridische mogelijkheden gaat onderzoeken. Dat is voor de CDA-fractie voldoende. We moeten als Staten achteraf controleren of het

beleid goed is uitgevoerd, en dan zal ook de wijze waarop met dit dossier is omgegaan aan de orde kunnen komen.

Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Forum voor Democratie.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Voorzitter, heel kort. Inhoudelijk, zoals het dictum omschrijft, niet eens. De beantwoording van de gedeputeerde is daarin helder en daarbij is het ook nog zeer onwenselijk om individuele gevallen in dit gremium te bespreken. Dus tegen.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De SP.

De heer **Everling** (SP): Niet nodig, voorzitter. De heer Ludwig heeft het prima verwoord.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): In aanvulling. De heer Ludwig heeft het inderdaad prima verwoord. Voor D66 is het echt beter om te voorkomen dan te genezen. Ik zie dan ook graag de informatievoorziening tegemoet vanuit GS, vanuit de toezegging die net gedaan is om ons te informeren over de weg die we gaan bewandelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. PVV.

De heer **Boon** (PVV): Dank u, voorzitter. Stikstof is geen probleem voor de natuur, stikstof is op zichzelf heel goed voor de natuur. De Nederlandse grond behoort tot de meest vruchtbare ter wereld. Door stikstof krijgen we gewoon wat meer bos en wat minder heide, maar slecht is dat niet. Weet u wat slecht is: de milieugekte die de afgelopen jaren ons land heeft overgenomen. We moeten stoppen met paniekmaatregelen die boerenbedrijven en -gezinnen naar de afgrond brengen. De PVV is blij met onze boeren. Stop met het pesten van onze boeren. De PVV is tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Dank u, voorzitter. Niets toe te voegen op de bijdragen van de eerdere indieners/mede-indieners.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Ja, dank u wel, voorzitter. Als JA21 vinden we het inderdaad jammer dat er hier inderdaad één casus naar voren wordt gebracht. Ik begrijp dat het wat beleidsaspecten heeft, maar inderdaad: als je het beleid wilt wijzigen, dan moet je aan de slag om het beleid te wijzigen. De agendavergadering heeft deze motie toegelaten, maar ik denk dat we in het presidium toch echt een bespreking moeten gaan hebben over hoe we dit in de PS-vergadering efficiënt kunnen gaan hanteren en of dit soort dingen dan wel inderdaad wenselijk zijn, maar dat is voor dat gremium om dat te bepalen.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u. Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Het zal niemand verbazen dat de Partij voor de Dieren zich kan vinden in deze motie. Wij vinden het zeer onwenselijk dat dergelijke stallen in de buurt van Natura 2000-gebieden, en zeker in dit geval in de buurt van De Kampina, kunnen worden gebouwd. Ik zou nog even aan de gedeputeerde willen vragen, als dat mag: zij gaf aan dat er een ruimte gehouden moet worden voor het proces en ik ben benieuwd wat zij daarmee precies bedoelt. Ook wil ik me aansluiten bij de woorden van mevrouw Van Kessel: we kunnen beter-, hoe heet het? Ik ben helemaal vergeten wat ze zei, maar ik wil me erbij aansluiten! Ik denk dat we, zeker als het om de bescherming van de natuur gaat, niet pas achteraf kunnen kijken of we het allemaal goed hebben gedaan, ja of nee. Daarvoor is de natuur verreweg gewoon te kwetsbaar. Daar wil ik het bij laten. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Toen ik de motie las, heel sympathiek. Het probleem is inderdaad: het is een individueel geval, het beleid moeten we wijzigen, want dit gaat natuurlijk niet goed zo. Maar 50PLUS is dus tegen deze motie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik denk dat ik, als het erop aankomt en de casuïstiek later nog terugkomt, ook daar wel mijn mening over zal geven, maar op dit moment, zoals het er nu voorstaat, met datgene wat de gedeputeerde ons toezegt, en daar geef ik dan ook alle vertrouwen aan, dat op lange en korte termijn inderdaad die verkenning en die onderzoeken worden gedaan en dat u ook echt bij onze Staten terug gaat komen alvorens u de weg verder gaat bewandelen, zodat wij ook daar een oordeel over kunnen hebben als Staten. Dat vind ik wel wezenlijk van belang in dezen, want anders hadden we hier anders tegenaan moeten kijken, zodat wij nog in stelling kunnen komen om er iets van te vinden, voordat dit verder gaat. Beleidsmatig moeten we beleidsmatig doen, niet op basis van één casus alleen, dus laten we dat op een generieke manier in het beleid terugvinden. Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Wij zullen tegen deze motie stemmen, en dat zit 'm erin dat in het dictum aangegeven wordt dat alle mogelijkheden benut moeten worden, en wij zijn voor een vrijwilligheid in het opkopen van bedrijven. Om het gesprek aan te gaan met de ondernemer, om te kijken of hij op een andere locatie eventueel verder kan gaan, of op een andere wijze, vinden wij prima. Die lijn zouden wij willen hanteren daarin. Tegelijkertijd vraag ik me in alle oprechtheid af waar de natuur beter mee gediend is, met een bedrijf dat opgekocht wordt en vervolgens weer door het college in de openbare opkoopregeling gezet wordt, waarbij de stikstofruimte aan de hoogste gebruiker uitgereikt wordt, of straks met een wegenverkeersproject waarbij maar een gedeelte van de stikstof tot vijf kilometer meegerekend wordt en uiteindelijk de depositie op het natuurgebied groter is. Ik denk dat we dit in een veel breder pakket moeten bekijken, waarbij we echt vanuit natuur uitgaan, vanuit de rechten van ondernemers die we daarin respecteren, en dan met elkaar kijken hoe we op een goede manier De Kampina daarin kunnen bedienen. Ik denk dat dat een veel constructievere lijn is dan nu die motie... *[de verbinding hapert]*

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dank u wel. Normaliter is het te doen gebruikelijk dat wij nu gaan stemmen over de actuele moties. Ik stel voor dat aan het einde te doen. Kunt u ermee instemmen dat we nu verder gaan met de vergadering? Ik zie ja-geknik. Dank u wel. Dan kunnen we wat mij betreft door naar de bespreekstukken.

Bespreekstukken

75/20 Actualisatie omvang provinciale EVZ's en EVZ-opgave voor het GOB

De **plaatsvervangend voorzitter**: We gaan door met de bespreking van het Statenvoorstel 75/20, Actualisatie omvang provinciale EVZ's en EVZ-opgave voor het GOB. Ik wil vragen of alle woordvoerders hun camera willen uitzetten en als je geen woordvoerder bent-, of: als je woordvoerder bent, zet je je camera aan en anders zet je je camera uit. Ik ben blij dat u allemaal oplet, want iedereen wilde meteen reageren! Heel erg goed.

Ik begin bij de VVD, de heer Roel Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, dank, voorzitter. Vorig jaar spraken we ook over het EVZ-beleid en toen werd onder meer duidelijk dat de provincie werkte met kaarten uit 1990. De VVD is daarom blij dat dit dossier voortvarend is opgepakt en dat de EVZ-opgave inmiddels is geactualiseerd. De vraag die wij daarbij hebben is: is de gedeputeerde van plan om deze opgave nu vaker te herijken en te bespreken met PS en, zo ja, met welke termijnen?

Dan zien we in het voorstel dat het subsidiepercentage verhoogd is van 50 naar 75 procent. Daarmee verwachten we dat met volle vaart doorgepakt gaat worden op het realiseren van de EVZ's. Echter, we zien nog wel een paar potentiële knelpunten. We zien bijvoorbeeld dat de financiële positie van gemeenten er, ook door corona, niet beter op wordt. Wat gaat de gedeputeerde doen, mocht blijken dat de gemeenten ondanks het verhoogde subsidiepercentage alsnog niet meegaan in de opgave die in 2027 gerealiseerd moet zijn? Voor de VVD is in ieder geval duidelijk dat het subsidiepercentage van 75 voor de provincie een absolute bovengrens moet zijn. Daarom de vraag: wat gaat de gedeputeerde doen, mocht blijken dat de deadline van 2027 niet haalbaar blijkt? Is het een optie om er langer over te doen?

En dan, voorzitter, wil ik graag het bruggetje maken tussen het subsidiepercentage van de gemeente en de rol van ondernemers in onze natuur. In 2017 heeft mijn collega mevrouw Otters-Bruijnen in haar betoog een warm pleidooi gehouden voor de combinatie van economie en natuur. Laat ondernemers ook in de natuur investeren. Voorbeelden hebben we gezien. Er is toen ook een motie door de VVD en andere ingediend en aangenomen om ook ondernemers het subsidiepercentage van 75 toe te kennen en hen te ondersteunen bij het investeren in onze natuur. Wij zijn benieuwd wat dat heeft opgeleverd en horen ook graag hoe de gedeputeerde kijkt naar eventuele subsidies niet alleen voor gemeenten, maar ook voor ondernemers.

Dan kom ik op de uitvoering van de moties die ook benoemd worden in het stuk. De VVD is eigenlijk teleurgesteld door de summiere-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Er is een interruptie van de heer Boon. Een korte interruptie, mijnheer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ik hoor de heer Gremmen zeggen "wat het heeft opgeleverd". Bedoelt u dan enkel wat gerealiseerd en wat gebouwd is, of durft u ook een stap verder te kijken naar hoeveel EVZ's ook echt gebruikt worden door dieren, die echt gelukt zijn? Hoort dat daar ook bij?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een heldere vraag. De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, dank mijnheer Boon voor de vraag. Ik bedoelde nu alleen echt wat het opgeleverd heeft om de combinatie te leggen tussen ondernemers en natuur, maar ik vind uw vraag zeker ook heel relevant en zou die vraag dan ook via deze weg ook naar de gedeputeerde door willen sturen, om het zo maar even te zeggen.

Dan ga ik door. De VVD is teleurgesteld door de summiere uitwerking van de aangenomen motie in januari, want zo wordt niet duidelijk op welke manier de provincie gepoogd heeft om de gemeente in haar verantwoordelijkheid te stimuleren – een motie die destijds door D66 en ons is geïnitieerd. Kan de gedeputeerde meer inzicht geven in de alternatieven en de pogingen die zijn ondernomen? En, nogmaals: wat is het gevolg als gemeenten ook slechts 25 procent van de totale bijdrage niet willen investeren? Wat de VVD betreft moeten de gemeenten ook voor dit dossier hun verantwoordelijkheid nemen.

En dan nog de motie over Natura 2000. Voor de VVD is het van belang, niks nieuws, dat Brabant niet op slot gaat. Dat betekent dat er best wel meer natuur in Brabant mag komen, maar niet meer Natura 2000-gebieden in Brabant. Wat de VVD betreft moet de gedeputeerde niet de verantwoordelijkheid bij de minister leggen, maar juist kijken naar wat zij zelf kan doen om het debat aan te zwengelen in zowel Den Haag als Brussel. Beleid dat enkele decennia geleden bedacht is hoeft namelijk niet altijd meer actueel te zijn. Hoe ziet de gedeputeerde haar rol hierin en hoe wil zij zowel nationaal als internationaal voor het openhouden van Brabant gaan pleiten?

Tot slot, voorzitter. De hernieuwde opdracht is weliswaar kleiner, maar dat wil niet zeggen dat het halen van de doelstellingen nu eenvoudig wordt. Daarom zou ik vooral willen zeggen: aan de slag!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel voor uw bijdrage. Dan gaan we naar het CDA, de heer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Zuinig ruimtegebruik staat bij het CDA hoog in het vaandel, ook daar waar het gaat om aankoop van grond voor aanleg van EVZ's. Belangrijk hierbij is echter wel dat bepaalde ambities wel gerealiseerd worden. De EVZ's versterken het Natuurnetwerk in Noord-Brabant. Met de actualisatie is de opgave op papier minder geworden, maar er zat ook ruimte in de oude inventarisatie, zoals de heer Gremmen ook al heeft aangegeven. Er zaten ook dubbelingen in de EVZ-opgave, omdat een deel van de gebieden ook al onderdeel was van het Natuurnetwerk Brabant en Natura 2000-gebieden. Alle gebieden die niet bijdragen aan het hoofddoel, het verbinden van natuurgebieden, zijn komen te vervallen en in een aantal gevallen kon een kortere route worden gerealiseerd. Zonder deze actualisatie had het beschikbare EVZ-budget verhoogd moeten worden, omdat gemeenten een tijdelijke subsidieverhoging hebben gekregen tot 75 procent en ook de grondprijzen zijn gestegen. Graag horen wij van u in hoeverre dit heeft geleid tot een sneller tempo van de realisatie van EVZ's. Onze vraag aan de gedeputeerde is hoe je de gemeente nog meer kunt stimuleren om deel te nemen, buiten het verhogen van de subsidie, wat de heer Gremmen ook al heeft aangegeven. Met de actualisatie kunnen de ambities ten aanzien van de verbetering van de ecologische waarden van het Natuurnetwerk in Brabant onverminderd gerealiseerd worden. Met de actualisatie wordt een budgetoverschrijding van 91 miljoen euro voorkomen. Het heeft geen consequenties voor de provinciale begroting en het is goed dat de hoger verleende subsidietoekenningen in evenwicht zijn met de mindere uitgaven die er nu zijn. Dit is al uitvoerig in de themabijeenkomst aan de orde geweest.

Voorzitter. Het CDA kan instemmen met deze actualisatie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, dan gaan we door naar Forum voor Democratie, de heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Dank u wel, voorzitter. De kern is de actualisatie en herdefiniëring van de gebieden die destijds als EVZ zijn aangemerkt. Uiteraard een prima initiatief dat je na verloop van tijd de definitie van de EVZ's weer eens onder de loep neemt. Als gebieden, dijken, niet tot deze definitie behoren, moeten ze van de lijst gehaald worden en het kaartje geüpdatet worden. Complimenten aan GS dat we nu wel een actueel kaartje hebben. Verder vinden wij het ook positief dat we door de actualisatie niet tegen een programmatekort aan gaan lopen. Met de initiële hectares, het hoge subsidiepercentage en de rijzende

grondprijzen hadden we het ons in theorie aardig lastig kunnen maken, zeker gezien de teruglopende inkomsten van de provincie en de grote economische crisis die aanstaande is.

Onze fractie heeft zeker ook nog een aantal zorgen en een aantal vragen. Wij hopen dat GS in haar reactie deze weg kan nemen. Als eerste: grondverwervingen, beheer en onderhoud van de EVZ zijn allemaal verantwoordelijkheden die voorbehouden zijn aan gemeenten en/of het waterschap. Hoe ver wil GS gaan in het enthousiasmeren van de Brabantse gemeenten en waterschappen? Hoe wil men dat gaan doen? Tot op heden is het nog niet helemaal gelukt, geeft GS in haar voorstel aan. We zijn immers wel naar een subsidiepercentage van 75 gegaan, schijnbaar worden nut en noodzaak van die opgave niet ingezien door gemeenten en waterschappen en halen we onze opgave niet die we onszelf opgelegd hebben, terwijl wij als provincie per definitie niet de initiator zijn van alle EVZ's. Hoe gaat GS om met deze discrepantie, veel hectaren in de kpi-lijst, maar zeker niet en vaak helemaal niet aan de knoppen kunnen draaien? Dit sluit aan op de aangenomen motie 'Gemeentelijke verantwoordelijkheid EVZ-beleid' uit het voorstel, waar ook de VVD al aan refereerde.

Voorzitter, ten tweede. Er komt een economische crisis aan, waarvan de pijn ook zeker bij onze gemeenten en waterschappen terecht gaat komen. Er zijn al een aantal gemeenten in Brabant die al technisch failliet zijn. We maken ons daar zorgen over. Het stuk stelt immers dat bij de aanleg van een EVZ de verantwoordelijkheid groter is dan de verantwoordelijkheid van gemeenten. Ja, logisch, want wij financieren de EVZ in grote mate, maar grondverwervingen, beheer en onderhoud zijn dat niet. Aanleg en financieren is één, maar onderhoud is essentieel voor een doelmatig EVZ. Het onderhoudsplan zou wat ons betreft per definitie onderdeel uit moeten maken van een EVZ. Is het college het met FvD eens dat de opgave mede door andere prioritering van gemeenten en waterschappen extra onder druk kan komen te staan en overweegt GS per definitie al de looptijd en/of gerealiseerde hectaren bij te stellen?

Als laatste puntje drie. In de beantwoording van de technische vragen wordt aangegeven: "Er zijn zover bekend geen gronden onteigend in Noord-Brabant voor het aanleggen van EVZ's." We betalen, maar weten dus niet exact wat ermee gedaan wordt. Dat vinden we net te makkelijk. Ik zou graag zien dat GS uitzoekt of gemeenten, waterschappen, tot onteigening over zijn gegaan, met het overgrote deel natuurlijk van onze middelen. Graag een reactie daarop.

Voorzitter, afsluitend. Goed dat de opgave geactualiseerd is. De opgave moet wel een gezamenlijke opgave worden. De liefde moet van twee kanten komen. Als we de doelstelling voor EVZ's niet halen, is dat per definitie niet alleen onze verantwoordelijkheid.

De plaatsvervangend voorzitter: Wacht even, ik heb een interruptie. Ik merk dat u uw laatste zin heel gauw wilt doen, maar er is een interruptie van de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter. Ik ben het helemaal eens met Forum voor Democratie dat onteigening eigenlijk niet gewenst is, maar er zit ook een stap tussen. Ik ben twee weken terug bij een boer geweest in Vessem. Die gaf aan 'ze willen hier in dit gebied ook een EVZ maken', en die gaf aan: sinds dat eigenlijk is, wordt hij gewoon gepest, continu controleurs, continu, dag-in, dag-uit, voor de meest pietluttige dingen. Vindt u dat die vorm van eigenlijk pestgedrag ook niet moet worden ingezet om gronden te verwerven voor EVZ's?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): De situatie die u schetst lijkt mij niet wenselijk. Als het gaat om onteigening of grondaankopen zal dat zoveel mogelijk op vrijwillige basis moeten zijn, dus wat dat aangaat ben ik het helemaal met u eens.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Dan doen wij gezamenlijk deze oproep richting de gedeputeerde, om dit ook door te geven, dat dit ook niet gewenst is. Stop ook hiermee, gedeputeerde.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): De laatste zin. Wij kunnen ons voorstellen dat gemeenten, waterschappen, andere keuzes gaan maken in de toekomst, wij mogen als hoofdsponsor dan wel verwachten dat er grip is op bepaalde processen. Graag een reactie op onze vragen en zorgen vanuit GS. Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we door naar de SP, naar de heer Heijmans. Wilt u uw microfoon aandoen, mijnheer Heijmans? Hij is nu uit, de microfoon is uit. Nog een keer proberen. Ja-

De heer **Heijmans** (SP): Nou doet 'ie het?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hij doet het. Het woord is aan u.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, dank je wel, voorzitter. Ik was te laat om een interruptie ten aanzien van de heer Boon te plegen, maar begreep ik nu goed dat hij de gedeputeerde ervan beschuldigde dat 'ie een boer probeert weg te pesten? Ik ben heel benieuwd wat u daar nou precies mee bedoelde, want ik vond het nogal wat, wat u zei.

Voorzitter. Ik kan vrij kort zijn, omdat straks een amendement zal worden ingediend door GroenLinks dat eigenlijk onze kritiek op dit voorstel verwoordt. Ik was erbij, zo'n tien, elf jaar geleden, toen een zekere meneer Bleker – wie kent hem nog? – met enorme bezuinigingen kwam ten aanzien van de natuur. Het leek het einde van de ecologische hoofdstructuur. Verstandig als wij in Brabant zijn, Statenbreed, van VVD en CDA tot SP en GroenLinks, zeiden wij: aan onze nooit niet, wij gaan die ecologische hoofdstructuur afmaken en ook, als onderdeel daarvan, de ecologische verbindingzones. We trokken daar meteen maar even 250 miljoen euro voor uit en we gingen enthousiast aan de slag, voorzitter. Als ik nou deze actualisatie lees over de omvang van de provinciale EVZ's, dan mis ik ambitie, dan mis ik enthousiasme. Dan lees ik vooral eigenlijk 'beperking omvang provinciale EVZ's'. Is dat omdat wij altijd tegen een beperking zijn? Nee, voorzitter, als daar ecologisch – ik zou haast zeggen 'natuurkundig' – goede redenen voor zijn, zijn wij helemaal niet tegen die beperking. Maar ik mis in het voorstel zo'n degelijke onderbouwing waarom die provinciale EVZ's beperkt zouden kunnen worden. Ik daag de gedeputeerde uit om mij te overtuigen, maar vooralsnog ben ik vast van plan het amendement van GroenLinks te gaan ondersteunen.

Dank u, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van Kessel, van D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Dank u voorzitter. Door het onderling verbinden van de natuurgebieden in Brabant door middel van ecologische verbindingzones, ofwel EVZ's, kunnen soorten zich verspreiden, waardoor populaties steviger en gezonder worden. Geïsoleerde populaties zijn minder robuust en slechter bestand tegen negatieve invloeden van buitenaf. Ook in Brabant neemt de druk op natuurgebieden toe, met versnippering als resultaat. Dit willen wij voorkomen. Robuuste Brabantse natuur is immers ook een cruciaal onderdeel van een gezonde samenleving voor alle Brabanders.

Dat door voortschrijdend inzicht nu een aantal hectaren die aangewezen waren als EVZ komen te vervallen, omdat ze of al binnen een natuurgebied vallen of als Natuurnetwerk Brabant zijn aangewezen, is voor ons begrijpelijk. De huidige EVZ-opgave is immers gebaseerd op kaarten van 25 jaar geleden en worden nu geactualiseerd. Het gaat ons er om dat we de afgesproken biodiversiteitsdoelstellingen halen binnen de

afgesproken termijnen. Maar als dan hectaren vervallen vanwege een andere reden, moeten we kritisch zijn. D66 wil eigenlijk iedere vierkante meter natuur realiseren waar dat kan, en zeker vierkante meters die bijdragen aan een EVZ. Het vervallen van hectaren dient helder verantwoord te worden. Door het vervallen van hectaren mogen de migratiemogelijkheden van de gestelde doelsoorten niet afnemen, of ten koste gaan van het ecologisch functioneren. En hier lopen we toch tegen een aantal problemen aan. Op veel trajecten schiet de motivatie om een traject te schrappen tekort, of de definitie van een EVZ wordt volgens D66 veel te krap toegepast, zoals bijvoorbeeld in gevallen waarbij een verbindingszone aansluit op een andere verbindingszone in plaats van een directe doorgang tussen twee natuurgebieden. En dan zijn er nog de trajecten waarop gegronde bezwaren vanuit de natuurorganisaties zijn. Een voorbeeld van een reactie van GS, en ik citeer: "Er zijn geen zienswijzen ingediend, behalve die van de BMF, mede namens Natuurmonumenten, Brabants Landschap en Brabants Particulier Grondbezit." Dat zijn niet de minste partijen die achter deze zienswijze staan. D66 vindt het onbegrijpelijk dat ondanks gefundeerde bezwaren van deze, nou ja álle grote terreinbeherende natuurorganisaties in de provincie, GS haar voorstel handhaaft. Graag een reactie van de gedeputeerde.

D66 vindt het heel erg belangrijk dat het proces van de actualisatie en herijking van de EVZ's samen met de betrokken maatschappelijke partners zeer zorgvuldig verloopt. Momenteel is ons het precieze verloop van dit proces niet inzichtelijk en gezien de zienswijzen onzorgvuldig. Zou de gedeputeerde dit proces kunnen toelichten?

Ook de afhandeling van enkele moties en toezeggingen vindt D66, net als mijn VVD-collega, erg mager of onvoldoende toegelicht. Bij de afhandeling van onze motie samen met de VVD over een onderzoek naar alternatieven om gemeenten te stimuleren tot het aanleggen van EVZ's wordt simpeltjes aangegeven dat er geen alternatieven buiten de EVZ-subsidie gevonden zijn. Naar welke mogelijke manieren van stimulans heeft u gekeken? Graag een toelichting. We moeten als overheid namelijk allemaal actief bijdragen aan een prettige, mooie en gezonde leefomgeving in Brabant.

D66 is verheugd dat naar aanleiding van een toezegging een lijst is opgesteld van de lopende burgerinitiatieven die betrekking hebben op de EVZ. Voor D66 is het belangrijk dat er geen EVZ's geschrapt worden waarbij burgerinitiatieven lopen. Kan de gedeputeerde dat toezeggen?

Als afsluiting, voorzitter. Er zijn voor D66 echt nog te veel bezwaren om zo in te stemmen met het voorliggende voorstel, vandaar dat we het amendement tegen het onzorgvuldig schrappen van hectaren mee indienen, dit om te voorkomen dat we nu onherroepelijk belangrijke hectaren natuur gaan schrappen die wel degelijk een belangrijke functie vervullen als waardevolle natuur en waarvoor we nog tot 2027 de tijd hebben om dit te realiseren. Onze natuur staat al zo onder druk. Laten we nu geen onzorgvuldige beslissingen nemen.

Tot zover, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Hartelijk dank. Dan gaan we door naar GroenLinks, de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Dank, voorzitter. Onze natuurgebieden zijn veelal afzonderlijke eilandjes geworden. Dieren kunnen daardoor lastig migreren, wat impact heeft op de ontwikkeling van populaties. Ecologische verbindingszones helpen daarbij, naast natuurlijk het verder vergroten van ons natuurnetwerk. Tegelijkertijd waren de opgetekende verbindingszones sinds lange tijd niet meer geactualiseerd, terwijl Brabant is veranderd. Maar de grootste bedreiging is dat er geen tempo in zit. Ambities en doelstellingen voor realisatie worden niet waargemaakt.

Voor GroenLinks is de versnelling in de aanleg van verbindingszones van groot belang. Met name de EVZ's op land lopen achter, logisch ook gezien vele gemeenten moeten bezuinigen. Een aantal fracties zei dat ook al. Subsidiepercentage verhogen vanuit de provincie is daarom een goed besluit geweest. We zagen in de burap dat er al positieve effecten te zien zijn bij de aanmelding van de gemeentelijke EVZ's. Dat is mooi, maar nu doorpakken. Elk jaar vertraging betekent ook dat kosten kunnen oplopen en, nog belangrijker, dat soorten niet kunnen migreren.

De fractie van GroenLinks heeft nog wel een flink aantal vragen over het voorstel. Uit de beantwoording van onze technische vragen blijkt dat niet alle gemeenten actief zijn aangeschreven over de verhoging van de provinciale bijdrage. Dat kan beter, want we willen gemeenten overtuigen om mee te doen. GroenLinks vraagt om hier de komende tijd een stapje naar voren te zetten en de gemeenten actief te benaderen, niet met 'doe je mee?', maar 'wannéér doe je mee?', en zodoende een planning te maken voor realisatie van de EVZ's. Kortom, bestuurlijk commitment. Samen sterker verder. Wil de gedeputeerde zich daarvoor inzetten?

Een ander punt is dat een aantal dijken niet wordt aangemerkt als EVZ, gezien ze geen NNB verbinden. Nu weten we echter dat nog een groot aantal dijken intensief wordt beheerd, terwijl ze, als ze ecologisch beheerd worden, van grote waarde kunnen zijn voor belangrijke soorten. Minder rigoureuus maaibeeld leidt tot bloemrijke dijken, wat goed is voor insecten. Daarnaast verbetert het tevens de stevigheid van een dijk en een bloemrijke dijk is ook gewoon veel mooier dan een kale grasmat. Een win-win-win-situatie. GroenLinks, PvdA, CU/SGP, D66, VVD en Groep Rutjens/JA21 dienen daarom een motie in om, samen met de waterschappen en Rijkswaterstaat, te onderzoeken hoe we onze Brabantse dijken beter kunnen beheren. Voorzitter. In de zienswijzen zagen we dat er complimenten waren voor het proces. Zo zijn de kaartwijzigingen voorbereid met een begeleidingsgroep. Echter, er zijn bij de gezamenlijke natuurorganisaties bezwaren over een aantal trajecten die worden geschrapt. Deze trajecten zouden andere natuurgebieden verbinden en/of ecologisch zeer waardevol zijn. De reactie op deze zienswijzen laat ernstig te wensen over. Op bezwaren wordt niet of nauwelijks inhoudelijk ingegaan, of deze worden soms weggeschreven met de argumentatie dat behalve de gezamenlijke zienswijze van vier partijen er verder geen reactie op is gekomen. Het gaat niet om de kwantiteit van de zienswijzen maar of er steekhoudende argumenten zijn.

Zo ben ik samen met een deskundige gaan kijken bij de EVZ Agger-Kapitale Uitwatering in Woensdrecht. Het voorstel is om dit traject te laten vervallen. Echter blijkt dat dit traject leidt tot een waardevolle verbinding tussen Noordpolder en het Markiezaat, terwijl het andere, alternatieve traject met een ander natuurgebied verbindt, namelijk Mattenburgh. Daarnaast wordt een buisleidingentraject onder de grond aangevoerd als reden dat realisatie niet mogelijk is. Echter, voor een droge EVZ is dit geen probleem. Bij een ander traject dat wordt geschrapt is er geen contact gezocht met Belgische lokale overheden, terwijl deze EVZ leidt tot een verbinding met Belgische natuurgebieden. GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA en D66 dienen daarom een amendement in om de trajecten waar nu nog ernstige twijfel over bestaat te behouden. Er is onvoldoende onderbouwing gegeven waarom deze trajecten kunnen vervallen. Nu daarover besluiten is het kind met het badwater weggooien. Graag zien we voor deze trajecten een nieuw voorstel tegemoet. We doen de suggestie daarbij om deze trajecten te laten toetsen op hun meerwaarde door een derde, onafhankelijke partij.

Ik sluit af voorzitter: Een aantal hectares EVZ's zijn op prioriteit 'laag' gezet, maar waterschappen willen sommige van deze EVZ's wel oppakken. Goed om te horen dat ze nog wel beschermd blijven op kaartniveau en dat waterschappen deze volwaardig kunnen inrichten. Echter zag ik in de beantwoording van mijn collega's van de Partij voor de Dieren dat toch in de toekomst mogelijk deze trajecten nog door de provincie gaan worden geschrapt. Hoe zit dit precies? Graag een reactie.

Tot zover.

Amendement A2-2021: Behoud planologische status 13 EVZ-trajecten, totdat tegendeel van behoud is onderbouwd

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 12 maart 2021, behandelend het Statenvoorstel 75/20A over Actualisatie omvang provinciale EVZ's en EVZ-opgave voor het GOB;

besluiten dat de tekstpassage

1. Tot het vaststellen van de gewijzigde EVZ-opgave op 3.080 ha.

2. Tot het vaststellen van de gewijzigde opdracht aan het GOB omtrent de EVZ-opgave op 1.325 ha i.p.v. 1.775 ha.

vervalt en gewijzigd dient te worden in de volgende tekst:

1. Tot vaststellen van de gewijzigde EVZ-opgave op 3.080 ha + de 66 ha van de genoemde EVZ's in de toelichting.
2. Vaststellen van de gewijzigde opdracht aan het GOB omtrent de EVZ-opgave op 1.325 ha i.p.v. 1.775 ha.
3. Van de genoemde EVZ's in de toelichting de vervallen planologische status heroverwegen, totdat de provinciale staten besluiten over een aangepast voorstel.

Toelichting:

De initiatiefnemers stellen voor om de volgende EVZ-trajecten niet te laten vervallen:

	km	Ha
Hultense Leij (nr. 205e)	2.235	5.588
Groote Leij (nr. 206b/206c)	1.476	3.690
De Bremer (nr. 183a)	2.158	5.395
Schouwloop zijtak (nr. 193a/193b)	485	1.213
Biezenloop en het Laars (nr. 353a/353b/354/440a/440b)	5.809	14.523
Noordhoekstraat (nr. 506)	1.700	4.250
Tonnekreek – Kromme Kreek – Oude Ree (nr. 114/115)	2.183	5.458
Haiinkbeekje (nr. 64)	1.459	3.648
Agger Kapitale Uitwatering (nr. 52)	935	2.338
Kabeljauwbeek (nr. 55a/55b)	801	2.003
Weverbeek (nr. 59a/59b)	3.176	7.940
Spanjooltje (nr. 51a)	98	245
Matjens – Buissche Heide (nr. 87a/87b)	3.908	9.770
Totaal	26.423	66.058

Het statenvoorstel 75/20a zorgt voor een actualisatie van de EVZ-opgave. Deze actualisatie heeft geleid tot het wijzigen, vervallen en soms ook toevoegen van verbindingzones. Met een begeleidingsgroep zijn de wijzigingen doorgenomen. Hierover zijn ook complimenten geuit. Desondanks zijn er een aantal trajecten waar discussie over is. In de zienswijzen wordt aangegeven dat bovenstaande natte/droge EVZ-trajecten bijvoorbeeld andere natuurgebieden met elkaar verbinden dan (voorgestelde) alternatieven óf juist een wel belangrijke functie hebben voor migratie van soorten.

De reactie op de zienswijzen laat te wensen over. De indieners zijn van mening dat voor het laten vervallen van deze trajecten een goede motivatie ontbreekt. De initiatiefnemers kunnen op dit moment niet bepalen of deze trajecten kunnen vervallen óf juist dienen te worden behouden. Zij stellen voor om deze verbindingzones de planologische status te behouden totdat meer navolgbare, ecologische en gedegen onderbouwing is voor het laten vervallen van deze trajecten. Bijvoorbeeld door een onafhankelijke toets van derden waarbij wordt beoordeeld in hoeverre deze trajecten bijdragen aan de migratie van soorten. Dit kan ook leiden tot een gewijzigde/aanvullende opdracht aan het GOB. De indieners vragen aan Gedeputeerde Staten om uiterlijk 1 september 2021 deze trajecten een nieuw statenvoorstel voor te leggen.”

Tom Ludwig, GroenLinks

Janneke van Kessel, D66

Edith van Dijk, PvdA

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren.

Motie M10-2021: Bloemrijke dijken

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, behandelend Statenvoorstel 75/20; constaterende dat in het Statenvoorstel wordt aangegeven dat een groot aantal dijken niet wordt bestemd als ecologische verbindingszone gezien ze geen NNB-gebieden verbinden, of (al) een NNB-functie hebben; overwegende dat

- ecologisch dijkbeheer een enorme impuls kan geven aan de biodiversiteit, maar dat er nog dijken intensief beheerd worden;
- de helft van de prioritaire plant- en diersoorten in het rivierengebied afhankelijk is van bloemrijke gras-/hooilanden¹;
- ecologisch dijkbeheer tegelijkertijd bijdraagt aan de stevigheid van dijken, gezien een monotone grasbegroeiing de stevigheid ondermijnt;

verzoeken Gedeputeerde Staten om met de Brabantse waterschappen en Rijkswaterstaat in overleg te gaan welke kansen er zijn om Brabantse dijken beter ecologisch te beheren, en over de uitkomsten van dit overleg Provinciale Staten uiterlijk voor 1 oktober 2021 te informeren; en gaan over tot de orde van de dag."

¹ <https://www.brabant.nl/-/media/af6d832a3e7f4cf38982d23abc8Scfb2.pdf>

Tom Ludwig, GroenLinks

Janneke van Kessel, D66

Edith van Dijk, PvdA

Willem Rutjens, Groep Rutjens

Roel Gremmen, VVD

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dan gaan we door naar de PVV, de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. Heel kort wil ik, voordat ik begin met mijn tekst, nog even reageren op de heer Heijmans, die vroeg of ik de gedeputeerde beschuldigde. Nee, ik beschuldig de gedeputeerde niet dat hij dat zelf doet, maar hij heeft natuurlijk wel een politieke rol en ik wil vragen of hij die politieke rol wil oppakken om erop aan te sturen dat dit niet meer voorkomt. Ik weet nu niet of dit alleen bij deze ene boer voorkomt, maar als het bij meerdere boeren voorkomt moeten we dat helemaal niet willen. Dus dat is gewoon een oproep die ik doe en het bleek dat Forum voor Democratie die oproep ook steunt. Ik hoop dat ik iets van duidelijkheid heb verschaft aan de heer Heijmans.

Dan wil ik gaan beginnen met mijn spreektekst.

In Brabant hebben we al prachtige ecologische verbindingszones. Dat zijn onze akkers en weilanden. Het maakt dan haast niet uit of hij langs een ecologische verbindingszone loopt, of over een weiland. Boerengrond is ook natuur. Maar deze overheid pest juist onze boeren weg. Deze overheid heeft een verborgen agenda. Onder het mom van natuur, milieu en klimaat wordt de Nederlandse boerenstand vakkundig de nek omgedraaid, waarna de overheid onze akkers en weilanden vol gaat zetten met giftige en chemische zonneakkers, ziekmakende windmolens en XXL-logistieke blokkendozen. Naast deze krankzinnige klimaatkolder wil deze overheid onze polders ook volbouwen met huizen voor vele miljoenen migranten, miljoenen migranten die deze overheid ons land maar laat binnenstromen. Hoe hypocriet is het ook om ecologische verbindingszones aan te leggen voor vleermuizen, maar ondertussen wel heel Brabant vol te plaatsen met windmolens. De grootste slachting van vleermuizen vindt namelijk plaats bij windmolens. Als dit college de vleermuizen echt wil beschermen, stop dan met het bouwen van windmolens. Om dit te bereiken komt de PVV met een motie die windmolens nabij EVZ's uitsluit.

Verder zijn vele ecologische verbindingszones hopeloos mislukt. Eerder heeft de PVV de EVZ onder de A58 tussen Bergen op Zoom en Woensdrecht benoemd. Dit mislukte project heeft de belastingbetaler al meer dan een miljoen euro gekost. Deze tunnel is zo ongeschikt voor dieren dat deze tunnel nu is afgesloten. De PVV heeft nog steeds geen antwoord gehad hoe dit project zo heeft kunnen mislukken. En hoeveel projecten zijn er nog meer mislukt? En wat hebben deze mislukte projecten gekost? Dit zijn fundamentele vragen

waarop de PVV tot de dag van vandaag nog steeds geen antwoord heeft gekregen. Daarom komt de PVV vandaag met een motie waarin wij vragen naar een onderzoek, waarom en hoeveel van dit soort projecten er mislukt zijn. Want wie niet leert van de fouten uit het verleden maakt in de toekomst dezelfde fouten. Voorzitter, tot zover.

Motie M11-2021: Geen windturbines nabij EVZ's

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, ter bespreking van Staten voorstel 75/20 Actualisatie omvang provinciale EVZ's en EVZ-opgave voor het GOB;

constaterende dat:

- het huidige college nog altijd geen rem heeft gezet op de bouw van windturbines in Brabant;

overwegende dat:

- de Brabantse omgevingsvisie een ruimtelijk kader biedt waarmee het praktisch overal neerplanten van windparken mogelijk wordt gemaakt, zelfs in en nabij natuurgebieden;
- zonne- en windparken een nadelig effect hebben op flora, fauna, bodemleven, leefomgeving en landschap;

dragen GS op:

- om de normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid die gelden voor de bouw van windturbines in relatie tot de afstand van woningen ook van toepassing te laten zijn voor de bouw van windturbines nabij EVZ's;

en gaan over tot de orde van de dag."

Maikel Boon, PVV

Motie M12-2021: Onderzoek naar EVZ's

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, ter bespreking van Statenvoorstel 75/20 Actualisatie omvang provinciale EVZ's en EVZ-opgave voor het GOB;

constaterende dat:

- gebleken is dat EVZ's in het verleden tot dure mislukkingen hebben geleid, zoals de ecotunnel bij de natuurgebieden Zuidgeest en Mattemburgh die bijna één miljoen euro kostte en door dieren niet gebruikt kon worden omdat deze al meteen onder water liep¹;
- overwegende dat:
- nooit echt verantwoording is afgelegd over deze mislukking;
- er sowieso geen actuele evaluatie is van de EVZ's in Brabant waarbij is gekeken naar mislukte projecten en de kosten die daarmee gepaard zijn gegaan;

dragen GS op:

- met het oog op het tegengaan van nieuwe mislukkingen in de toekomst een evaluerend onderzoek uit te voeren naar EVZ's in Brabant en daarbij specifiek te kijken naar waarom en hoeveel van dit soort projecten hebben gefaald;

en gaan over tot de orde van de dag."

¹ <https://www.bndestem.nl/nieuws/ecotunnel-hoogerheide-vol-met-water-dieren-kunnen-er-niet-in~a4ffdd9d/>

Maikel Boon, PVV

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank mijnheer Boon. Dan gaan we nu naar de PvdA, mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Met dit besluit kan het Groen Ontwikkel Fonds Brabant aan de slag om de ecologische verbindingzones te realiseren en verder uit te werken. Het besluit is een aanpassing van de oude kaart; daar hebben we hier ook al over gesproken. Uit de inspraak kwamen locaties

naar voren waar indieners van zienswijzen vraagtekens zetten bij de motivatie voor het laten vervallen van deze EVZ's. Samen met GroenLinks, Partij voor de Dieren en D66 dienen wij daarom ook een amendement in om het schrappen van deze locaties uit te stellen, omdat we nu niet kunnen bepalen of deze trajecten kunnen vervallen, of juist dienen te worden behouden. Daarom willen we dat de planologische bescherming van deze verbindingzones nog even wordt aangehouden, totdat er meer aanvullende ecologische onderbouwing is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, nu gaan we via een amendement bepaalde dingen uitstellen, maar is dan eigenlijk het voorstel niet klaar voor behandeling en moeten we eigenlijk het voorstel vandaag niet gaan afstemmen? Is dat dan eigenlijk de echte oplossing, in plaats van met amendementen te gaan smijten?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Met amendementen in te dienen. Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel. Ja, ik hou niet zo van smijten. Heel kort gezegd: het Groen Ontwikkel Fonds Brabant wil aan de slag, kan aan de slag, het gaat om een aantal locaties en daarom stemmen we hier ook gewoon mee in.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Tweede interruptie voor de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ik begrijp de reden helemaal niet, want men kan al aan de slag. Er ligt al een stuk onder, er wordt nu alleen verminderd, dus er ligt niks stil als we er vandaag niet over beslissen. Als u zegt "luister, over bepaalde stukken hebben wij niet genoeg informatie, dat willen we opnieuw beoordelen", is het gewoon niet rijp voor behandeling. En de stukken die wel aangelegd kunnen worden, kunnen gewoon aangelegd worden, want er ligt hier al besluitvorming onder. Dit is alleen een afslanking. Dus dan moet u zeggen "luister, wij vinden dit stuk niet rijp voor behandeling", en geen amendement indienen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Daarover ben ik het niet eens met de heer Boon. Het is rijp voor besluitvorming. Het amendement is juist bedoeld op de zienswijze die vier grote partijen hebben ingediend. De heer Ludwig heeft er al iets over gezegd en D66 ook, en daar sluiten wij ons bij aan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Prima, dan kunt u verder met uw betoog.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Ik herhaal even waar ik was. Daarom willen we de planologische bescherming van deze verbindingzones nog even aanhouden, totdat er meer aanvullende, ecologische onderbouwing is, het liefst door een onafhankelijke derde, omdat het misschien wel tot wijzigingen kan leiden, maar dat zullen dan niet grote zijn. Het voorstel is ook om het snel te doen, voor 1 september, en dat is waar wij ook met dit amendement mee kunnen instemmen, naast ook de mooie motie voor meer bloemrijke dijken. Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan kunnen we door naar de heer Rutjens van Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter, namens JA21. Noord-Brabant is met meer dan 2,5 miljoen mensen op haar minder dan 5000 vierkante kilometer land een dichtbevolkt gebied en er komen er steeds meer bij. De verhouding tussen wonen, werken, recreëren en natuurbehoud wordt vaak onnodig

op scherp gezet door overmatige regelgeving en activistisch beleid. Natuurbescherming lijkt vaak meer op tuinieren op grote schaal, terwijl echte natuurbescherming natuurlijk betekent daar waar mogelijk en gewenst natuurlijke processen hun gang te laten gaan. De gevoelde noodzaak van die ecologische verbindingzones komt eigenlijk doordat we her en der verspreid natuurgebiedjes hebben. Ik maak even dit gebaar, omdat we niet moeten vergeten dat vrijwel al die natuurgebieden het gevolg zijn van door mensen veroorzaakte verandering. Heidegebieden, stuifzanden in Noord-Brabant zijn ooit ontstaan als gevolg van begrenzing en bomenkap en later hebben we ze alsnog tot natuur bestempeld. Ecologische verbindingzones zorgen er dan voor dat dieren en planten in die lappendeken aan natuurgebiedjes niet geïsoleerd raken, oftewel het laat soorten van gebied A naar B gaan. Dan ook een vraag aan de gedeputeerde: over welke soorten hebben we het nu eigenlijk? Het gaat immers niet om die hectares aan ecologische verbindingzones, want daar hebben veel partijen het over, maar het gaat om de doelstelling: dat soorten van A naar B kunnen gaan. Welke zijn dat dan? We lazten bijvoorbeeld over de roodrandzandbij. Een goed voorbeeld. Even dacht ik nog aan het indienen van een motie: wie zijn nou eigenlijk Maja's vriendjes? Maar dat is natuurlijk een beetje flauw, vooral ook omdat Maja al lang een stabiele relatie heeft met Willy. Maar even serieus: misschien kunt u monitoren, of ons op de hoogte houden, of een toezegging doen, iets in die trant, welke soorten nou eigenlijk profijt hebben. Heeft dat beleid waar we het nu over hebben zin, werkt dat? Daar zouden we graag een toezegging op willen hebben.

Verder ook natuurlijk dank aan Gedeputeerde Staten. Het vorige, toen nog demissionaire, college heb ik destijds al gevraagd: was de evaluatie in 2017, toen wilden ze gaan herijken, Statenmededeling 2018, toen wilden ze gaan herijken, in 2019 werd een nieuw kaartje beloofd. Nou, dat gebeurde allemaal niet, en toch gingen we de subsidiepercentages verhogen. En nu is er dan toch een nieuw college van Gedeputeerde Staten nodig om dan eindelijk wel een herijking en een nieuw kaartje te maken. Dank daarvoor. Wel schrok ik even van het kaartje. We konden even in die prachtige viewer gaan kijken, dus ik dacht van: nou, waar hebben we het dan over? En ik zoomde even in op de Lithse polder, ook wel bekend als de Rosmalense polder, en inmiddels ook wel bekend als de dure polder, en ik zag dat daar nogal wat EVZ's geschrapt waren, en daar werd ik toch wel een beetje bang van. Ik vreesde al: we zijn toch nu niet al aan het voorsorteren op het planten van megawindturbines in plaats van planten en bomen, nog voordat uw collega-gedeputeerde De Bie daar eindelijk eens een keer zijn referendum heeft kunnen organiseren? Maar ik begrijp dat het met die definitie van EVZ te maken heeft, dat u ze niet een EVZ kunt noemen, die dijken waar het om gaat, maar dat dat een andere definitie heeft. Dus dat stelde me alweer een stukje gerust. En het is daarom dan ook dat we graag de motie van GroenLinks mee indienen, omdat we liever bloemen op de dijk hebben dan windturbines.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dan kunnen we door naar de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Natuur is groen, natuur is blauw, natuur is rood en natuur is paars. Het is maar net in welk seizoen je naar de natuur kijkt. En natuur is ook een kerntaak van de provincie. Die taak hebben wij van het Rijk gekregen, met als doel om die taak ook zo goed mogelijk uit te voeren, voor nu, maar ook voor de toekomst. Ons wordt in ieder geval duidelijk dat uit de zienswijze van Brabants Landschap, Natuurmonumenten en particuliere grondeigenaren blijkt dat er geen complete overeenstemming is over de nu voorliggende opgave, en dat vinden wij heel erg jammer, zeker als GS ook stellen dat budget geen reden is om EVZ's niet aan te leggen. Met de ecologische bril bekeken, vinden wij dat een aantal EVZ's alsnog zouden moeten worden opgenomen, juist om ecologische redenen. Daarom dienen we ook het amendement van GroenLinks en andere mede in. Wij hebben ons als PS tot 2027 de tijd gegeven om het Natuurnetwerk te realiseren. Wij vinden het niet zuiver om dat dan tussentijds middels deze opdracht aan te passen en wij vinden dat, als we het plan aanpassen, gebieden verwijderen, we een meer zorgvuldige afweging moeten gaan maken, waarin, zoals de heer Rutjens al zei,

PS meer worden meegenomen. Want er is ook een radiostilte geweest van 2019 tot eigenlijk eind 2020, waar we niet zoveel van GS gehoord hebben over alle processen die zich hebben afgespeeld en alle tussentijdse beslissingen die zijn genomen. Voorzitter. De tijd is te kort om in deze PS nu een voor een alle EVZ's te gaan behandelen, en dat moeten we ook niet willen, maar we vinden die afweging echt belangrijk. Voorzitter. Groen, blauw, rood, paars, natuur is van elke politieke kleur en volgens mij kunnen wij het hier in PS met z'n allen eens worden over het voorliggende besluit-

De **plaatsvervangend voorzitter**: U bent wel over uw tijd!

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): En laten we dan alstublieft allemaal de tijd nemen om een aantal gebieden nog eens tegen het licht te houden. Dat is alles wat gevraagd wordt. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan kunnen we door naar 50PLUS.

De heer **Boon** (PVV): Ik heb een interruptie, voorzitter!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ah! Kijk, u valt niet op, u bent namelijk de enige die iedere keer interrumpeert, mijn excuses, ik zie het niet-

De heer **Boon** (PVV): Sorry.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee, helemaal geen sorry, dat is uw goed recht. Leuk ook dat u het doet, want uiteindelijk gaan we toch met elkaar in gesprek hier bij PS. Dus, mijnheer Boon, de interruptie is nu voor u.

De heer **Boon** (PVV): Ja, een vlammend betoog van de Partij voor de Dieren. Nou hebben wij een motie ingediend om onderzoek te doen naar ook wat níet gelukt is. Hoe denkt u daarover? Want als we in de toekomst nieuwe EVZ's gaan aanleggen, willen we wel EVZ's aanleggen die bruikbaar zijn voor dieren, waar de natuur ook iets aan heeft. Vindt u ook dat we bij onze afwegingen ook moeten gaan kijken naar wat niet werkt en dat beter te doen in de toekomst?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat er twee aspecten zitten. Lukt het technisch niet? En dat heeft vaak te maken met eigendom en gronden, om dat voor elkaar te krijgen. Of bedoelt u, zeg maar, dat het ecologisch niet geschikt is voor die dieren? Kunt u dat nog even toelichten, want het is me niet duidelijk wat u daarmee bedoelt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ik heb een bepaald praktijkvoorbeeld aangegeven. In Bergen op Zoom-Woensdrecht hebben ze een buis aangelegd, nou, die buis was bedoeld voor dieren, dat ze heen en weer konden gaan, die staat eigenlijk 99,9 procent van de tijd zwaar onder water, dat alleen de watervlooien heen en weer kunnen zwemmen. Dus hij werkt niet, hij is zelfs nu afgesloten met hekken, dat eigenlijk geen een dier erdoorheen kan, maar heeft wel een miljoen euro gekost. Daar schiet eigenlijk helemaal niemand iets mee op. Ja, degene die hem gebouwd heeft, die is er wat mee opgeschoten, maar verder schiet de natuur niks op, de bewoners schieten er niks mee op. Dus om dit soort mislukkingen te voorkomen, bent u het er dan

mee eens dat we een goed onderzoek moeten gaan doen om te kijken wat nu wel lukt? En de dingen die mislukt zijn, die gaan we niet meer bouwen, en de dingen die wel lukken, die gaan we inzetten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Kort gezegd: de Partij voor de Dieren zou de eerste partij zijn die goed op de centjes wil passen als het gaat om natuur. En als dingen inderdaad niet goed zijn, niet lukken, ja, dan zouden we dat het liefst vooraf horen natuurlijk, maar het is het nadeel dat dit al gebeurd is. Ik kan het nu niet meer bijsturen, maar ik ben het met de heer Boon eens dat zaken die gewoon niet te realiseren zijn, dat moeten we ook niet doen. Maar goed, ik zie ook-, ik hoop dat de heer Boon het met mij eens is dat er in een aantal gevallen wel degelijk een noodzaak is, dat we dat dan weer wel gaan doen. Dus ik wil best met u meegaan, gaat u ook met mij mee?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u een derde interruptie, mijnheer Boon, of is dit oké? Dan gaan we naar de heer Ludwig, die had een interruptie voor de heer Van der Wel.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank voorzitter. Het was eigenlijk nog een beetje een reactie op de heer Boon en de vraag die hij heeft gesteld aan de Partij voor de Dieren, want deze discussie hebben we ook gehad bij de behandeling van de faunapassages, daar hebben we ook een aantal voorbeelden aangedragen waar het niet goed is gegaan en daar komt nog een onderzoek van, of in ieder geval worden alle faunapassages gecontroleerd; dat is toen toegezegd. Dus ik vraag me heel even wat deze motie toevoegt ten opzichte van de eerdere bespreking van de faunapassages. Wellicht kan daar nog een toelichting op gegeven worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik neem aan dat die toelichting dan voor de heer Boon is, want we zitten nu in de termijn van de heer Van der Wel. Mijnheer Boon, bent u daartoe genegen?

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, daar ben ik zeker toe genegen. Wij wachten juist op die toezegging, dat geef ik ook in mijn spreektekst aan. Wij hebben tot de dag van vandaag nog steeds niks gehoord en met die motie hopen we toch iets meer druk op de ketel te leggen bij GS, dat we nu wel snel iets gaan horen, want die motie moet u gewoon afhandelen. En die toezegging-, ja het is een hele tijd geleden en ik heb nog niks gehoord, ik wacht er met smart op. En als deze motie het in een stroomversnelling kan brengen, ja, dan ga ik daar voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, helder. Mijnheer Van der Wel, u was klaar hè, met uw betoog? Ja, er zijn verder ook geen interrupties. Dan 50PLUS, de heer Brouwers. Het is nu echt aan u.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja, dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik zal het deze keer kort houden, omdat ontzettend veel vragen al gesteld zijn. Als ik kijk naar het verhaal, dan is het, zoals ik het een beetje noem, een beetje kil, zakelijk, cijfermatig verhaal, maar wat er allemaal onder zit is moeilijk te vinden. Wat voor 50PLUS ontzettend belangrijk is, dat zijn in ieder geval de organisaties die daar wat mee te maken hebben, en ook zeker de boeren. Als die het er allemaal mee eens zijn, dan kunnen wij het er natuurlijk ook mee eens zijn, maar met alles wat ik gehoord heb ben ik heel benieuwd naar de antwoorden van de gedeputeerde.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daar krijgt ze straks alle gelegenheid voor. Dank u wel. Lokaal Brabant, de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Ja, veel over gehad hè: de opgave de EVZ's effectiever in te richten en te actualiseren, maar ook betaalbaar te krijgen. Dat zijn ook in het vorige college, en we zijn al jarenlang bezig om dit ook als uitgangspunt ook verder te krijgen. We zijn ook daar regelmatig over in debat geweest en we hebben meerdere malen besloten om dit ook echt verder te krijgen en uit te werken. En dat ligt dan nu vandaag ook voor. Inhoudelijk hebben we hier al veel over gezegd, zoals gezegd. Aandachtspunt was onder andere het proces, zoals ook de zienswijzen, afweging en kaartjes die niet volledig of afwezig waren, en gelukkig is dit toegevoegd en gecorrigeerd in het voorliggend voorstel. Wel vernemen we graag van de gedeputeerde of de zienswijze van de belanghebbende stakeholders, hoe daarover ook consensus is bereikt. Graag uw reactie.

Wij delen ook de zorg over de snelheid van de opgave van de EVZ's en het betrekken van ondernemers en de gemeenten daarin, om de haalbaarheid en de betaalbaarheid effectief worden opgepakt. Veel fracties hoor ik ook vandaag vragen en roepen de gedeputeerde ook op om zich hier actief voor in te zetten. Ik ben dan ook benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde daarin.

Ik wil ook graag even een reactie geven omtrent de motie 'Bloemrijke dijken'. Daarover het volgende. Dijken zijn voor ons functioneel-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw tijd is om, mijnheer Van den Broek. U heeft één minuut aangevraagd en u zit er nu al overheen. Ik geef u nog heel kort de gelegenheid om deze zin af te maken.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank je wel. Onze eerste prioriteit op voor een dijk is functioneel en ook de veiligheid. Daarvoor zijn kleilagen in de bovenlagen van de dijk wel essentieel en ook om een veilige dijk te behouden. We zullen de motie ondersteunen, omdat we wel graag willen onderzoeken welke kansen er zijn om deze dijk bloemrijk in te richten en te beheren. Dat mag in ieder geval niet ten koste gaan van de functie van de dijk en de veiligheid van de dijk.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. En als laatste de heer Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik ben eigenlijk al heel lang bezig, vanaf het begin dat ik Statenlid werd, met de realisatie van de ecologische verbindingzones, en als ik kijk, dan zit er een veel breder vraagstuk achter, want het aanleggen is één, maar vervolgens moeten die gemeenten ook nog de ecologische verbindingzones beheren, waar een heel fors budget voor nodig is. En daar zit voor veel gemeenten die een enorm areaal hebben ook een groot knelpunt in om ook daadwerkelijk tot de realisatie van de EVZ's over te gaan. Maar ik heb in die periode ook al een hele mooie ontwikkeling gezien, dat er ook steeds meer een koppeling komt van de droge en de natte EVZ's, waardoor een brede zone ontstaat, wat ecologisch nog veel waardevoller is. Dus dat zijn de mooie dingen daarin. Daarom ben ik ook heel blij dat een eerder voorstel, dat we een heel aantal jaren geleden hebben gedaan, weer terugkomt om tot 75 procent van de vergoeding over te gaan voor de aanleg. Ik ben ook heel blij met de motie die nu ingediend is over het ecologisch beheer van dijken, want daarmee kunnen we ook de dijken voor een deel ook uit de EVZ-opgave halen en ik zie bijvoorbeeld in het Waterschap Rivierenland al een heel mooi convenant waarin ze dat al geregeld hebben, en ik ben ook wel benieuwd hoe dat bij de andere waterschappen is.

Een punt dat ik-, ja ik was eigenlijk te lui om een motie te maken, dus ik doe het maar met een toezegging van de gedeputeerde. Wat ik wel zie, is dat het beheer van die ecologische verbindingzones nog wel eens te wensen overlaat, dat gewoon op 15 juni de klepel eroverheen gaat en dat alles plat gemaaid wordt. Ik wil de wethouder vragen of zij kan toezeggen dat ook op het duurzaam beheer van de ecologische verbindingzones, en dan kijk ik met name ook op de natte zones waar de waterschappen voor aan de lat staan, een toezicht komt, zodat ze ook gebruikt worden waarvoor wij het bedoeld hebben.

En dan rond ik met één opmerking af, voorzitter. Wij stemmen wel in met dit voorstel, en dus ook het beperken van het areaal, maar tegelijkertijd heb ik ook al eerder in het debat aangegeven richting de gedeputeerde, en is zij daar positief over geweest, om te kijken hoe we tot een tien procent groenblauwe dooradering van het agrarisch gebied komen, omdat dat een enorme meerwaarde is. Dat is een plus wat ons betreft bovenop ook de EVZ's, en omdat daar een positieve insteek vanuit de gedeputeerde is, kunnen wij instemmen met dit voorstel en werken we graag dan ook, naast de EVZ's, aan de uitwerking van die elementen daarin ook, zodat we de ecologie in Brabant ook echt kunnen dienen.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dan hebben we de eerste termijn gehad van PS. Er is één amendement ingediend en voor zover ik weet drie moties. Die noem ik even op, zodat ze ook behoren tot deze vergadering. Er is een amendement van GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA en D66 'Behoud planologische status 13 EVZ-trajecten, totdat tegendeel van behoud is onderbouwd'. Dit is amendement A2. Motie M10 is van GroenLinks, PvdA, ChristenUnie-SGP, D66, Groep Rutjens en VVD, die heet 'Bloemrijke dijken'. We hebben motie M11 van de Partij voor de Vrijheid 'Geen windturbines nabij EVZ's'. En er is nog een motie van de PVV, M12, 'Onderzoek naar EVZ's'.

Ik heb begrepen dat GS graag een schorsing willen. Dus ik stel voor dat we nu even een schorsing doen tot 10 over 3, dus ruim tien minuten. Dan zien we u straks terug.

Schorsing (14.57-15.11)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik heropen bij dezen de vergadering. Even voor alle Statenleden: er zijn wat problemen met iBabs, dus de moties en amendementen zijn door de griffie aan u gemaild. Dan heeft u toch nog inzage, voor degenen die problemen hebben met iBabs.

Ik zie dat mevrouw Lemkes ook gearriveerd is in deze vergadering. Welkom.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U heeft de nodige vragen gekregen. Wat mij betreft geef ik u het woord voor de beantwoording van de vragen in eerste termijn van PS.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Dank aan alle Statenfracties voor de vragen. Vooraf wil ik wel graag zeggen dat we als college zeer hechten aan de biodiversiteit en kwaliteit van landschap en water in Brabant. We hebben weliswaar het aantal hectares bijgesteld – daar kom ik natuurlijk zo meteen op terug –, maar dat komt niet omdat onze ambitie is verminderd, integendeel: we blijven onverminderd belang hechten aan de ecologische meerwaarde van het systeem van EVZ's en het blijven realiseren van groene verbindingen tussen onze natuurgebieden.

Dan kom ik nu aan de vragen van de fracties. Op de eerste plaats de heer Gremmen van de VVD, die heeft gevraagd of we bereid zijn om de opgave vaker te bespreken. Dat heeft natuurlijk heel veel met evaluatie te maken, want dat zijn de momenten om een opgave vaker te bespreken. Eigenlijk evalueren we voortdurend, zou ik willen zeggen, en we zijn ook van plan om over die monitoring in 2024 weer specifiek te rapporteren. Dus dat wat het bespreken van de opgave betreft.

Dan is de vraag, en die is door meer partijen gesteld: wat gaan we doen als de potentiële knelpunten niet opgelost kunnen worden, dus als we ook de snelheid niet halen? Is het een optie om er langer over te doen? Nou, dat is een optie die we op dit moment nog niet hebben, vinden wij. Wij blijven gaan voor realisatie in 2027.

U vraagt ook om ondernemers meer in natuur te laten investeren. Ik kan u zeggen dat dat ook gebeurt. Toevallig heb ik vorige week een evaluatiegesprek gehad met het GOB en zij meldden dat er toenemende

belangstelling is van ondernemers en bewoners om te investeren in natuur. Dus dat is een heel goed signaal, en dat is het geval zonder dat ook het subsidiepercentage verhoogd wordt, waar u ook naar vroeg.

Wat het tot nu toe heeft opgeleverd, dat is eigenlijk wat we voortdurend evalueren en waar ik net iets over gezegd heb. U pleit ervoor om niet meer Natura 2000-gebieden te ontwikkelen en vraagt wat ik daaraan zou kunnen doen in Den Haag en Brussel. Recent is u een Statenmededeling toegezonden over de onderzoeken die de minister van L&V heeft laten doen naar de Natura 2000-gebieden en de instandhoudingsdoelstellingen, en daar is geconcludeerd dat er geen wijziging aan de orde zal zijn van die Natura 2000-gebieden, dat er wel gekeken zal worden naar de doelstellingen, de evaluatie daarvan. Daar ben ik in IPO-verband nauw bij betrokken, doordat ik deelneem aan een groep die daarover adviseert. Dus in die zin lever ik daar proactief ook een bijdrage in.

Tot zover de VVD. Dan kom ik bij het CDA, de heer Stoop. U vraagt in hoeverre de ophoging van het percentage subsidie aan gemeenten met 25 procent gewerkt heeft. Nou, dat heeft inderdaad gewerkt, dat zien we duidelijk terug in de realisatie en de aanvragen door gemeenten. Dus we zien dat dat inderdaad goed werkt. Wat kan er nog meer worden gedaan? Ja, dat is best moeilijk. Wij zijn nu met verschillende gemeenten in gesprek, merken ook dat met name de grotere gemeenten meer in beweging komen, dus dat is een goed teken. Wij zullen hen blijven stimuleren natuurlijk om tot realisatie te komen.

Dan kom ik bij Forum voor Democratie. U vraagt: hoe kun je nou zorgen dat dat tempo wordt gehaald? Eigenlijk ook een vraag in dezelfde orde. Iedereen maakt zich zorgen over dat tempo, wij ook, want waterschappen en gemeenten zijn geen knoppen waar je zomaar aan kunt draaien. Het heeft alles te maken met het verhogen van zo'n percentage, het stimuleren, et cetera, en dat is wat we ook blijven doen.

Is een onderhoudsplan ook onderdeel van de EVZ's? Ja, het hoort natuurlijk bij zo'n opgave dat die ook beheerd moeten worden. U vraagt ook om eventueel bijstelling van de looptijd. Nou, daar heb ik net al over gezegd dat we dat op dit moment niet doen. 2027 staat voor ons nog steeds.

U vraagt ook of gemeenten tot onteigeningen zijn overgegaan. Dat is niet het geval geweest nadrukkelijk.

Dan ga ik naar de SP, de heer Heijmans. U zegt: ja, ambitie en enthousiasme. Nou, ik kan u garanderen dat dat er volop is. Daar ontbreekt het echt niet aan. U vraagt ook naar een onderbouwing en verwijst daarvoor naar het amendement. Daar zal ik zo meteen op ingaan.

Dan mevrouw Van Kessel van D66. U pleit ervoor dat elke vierkante meter natuur telt en dat het gaat om het halen van de biodiversiteitsdoelstellingen. Nou, dat staat bij ons ook bovenaan. En daarover kan ik misschien een mogelijk misverstand wegnemen-

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Lemkes, heel even. Mijnheer Heijmans, u heeft een handje. Ik denk dat u een interruptie wilt, voortaan graag het woordje 'Inter' intypen, maar ik geef u bij dezen het woord voor een interruptie.

De heer Heijmans (SP): Mijn excuses, voorzitter. Ik doe ook wel aan andere digitale vergaderingen en daar moet je dan weer een handje opsteken. Ik was even in de war. Sorry.

Ja, gedeputeerde, u zegt: nee, het ontbreekt absoluut niet aan ambitie en aan enthousiasme. Maar wat ik u nadrukkelijk gevraagd heb: wat is nu de ecologische argumentatie – ik heb het voor de gein ook de natuurkundige argumentatie genoemd – waarom u een aantal hectares laat vervallen? Omdat ik die namelijk mis. Bij een hoge ambitie en bij een hoog enthousiasme zou juist die argumentatie tegenover de terreinbeheerders, tegenover de natuurorganisaties, hartstikke sterk en overtuigend moeten zijn, en dat mis ik bij u, gedeputeerde. Zou u nog eens een poging willen doen om mij ervan te overtuigen dat er belangrijke ecologische overwegingen zijn om het aantal hectares te verminderen? Niet allemaal, maar u snapt welke hectares ik bedoel.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Met alle plezier, mijnheer Heijmans. Op de eerste plaats, en daarmee geef ik ook antwoord op een aantal andere vragen die gesteld zijn, hebben we ons laten adviseren, is er een commissie die heeft geadviseerd over deze ontwikkeling, zeg maar, deze aanpassing, een commissie met de waterschappen erin, de BMF, Natuurmonumenten, Coördinatiepunt Landschapsbeheer, de betreffende gemeenten; ze zijn allemaal geconsulteerd. Er is gebruikgemaakt van een handboek, zeg maar eventjes, dat bestaat op dit gebied en gehanteerd wordt en ook gevalideerd is om te komen tot dit soort overwegingen. Dus opmerkingen ten aanzien van het mogelijk niet zorgvuldig zijn van het proces wil ik hier echt mee weerleggen. We hebben dit proces echt heel zorgvuldig doorlopen. Maar dan kom ik op een belangrijk punt, in de zin van: het gaat ons allemaal – en dat hoor ik ook aan u gelukkig – om biodiversiteit. Die staat centraal, hoe je die dan ook realiseert. Daarmee kom ik ook op het volgende punt. Een aantal van u zegt – niet u, mijnheer Heijmans, maar een aantal van uw collega's in andere partijen –, dat er een zienswijze ligt van de BMF, mede namens Natuurmonumenten en Brabants Particulier Grondbezit. Op zich zijn deze partijen, die ook zelf mee geadviseerd hebben, akkoord met de wijzigingsvoorstellen, maar ze willen een aantal EVZ's die vervallen zijn behouden als versterking voor het landschap en de biodiversiteit. Nou, wij volgen die zienswijzen niet, op één na, en die hebben we ook toegevoegd, want die EVZ's – en dat is het doel van de EVZ's – dienen invulling te geven aan de migratiemogelijkheden voor soorten. Dat is één element van het stimuleren van biodiversiteit. Zo niet, dan kan de provincie geen regels daarvoor opnemen in de IOV, want dat is de definitie van een ecologische verbindingszone. Het versterken van landschap en biodiversiteit kan ook zonder het toekennen van de EVZ-functie in de IOV. Nou ja, dat is in feite wat we doen. Dat ziet u ook terug in de categorisering die we gebruiken voor de aanpassing van die kaart. Die hebben we laten vervallen, als dat het geval is, als het traject niet in het Natuurnetwerk Brabant ligt. Dat is logisch, want daar moet het de verbindingfunctie invullen, als er een alternatieve invulling is, die hebben we dan ook kunnen aangeven, als er onvoldoende meerwaarde is, dat hebben we ook kunnen aangeven. Dus in die zin hebben we dit proces echt zorgvuldig gedaan en we hebben ons laten adviseren door een commissie van deskundigen. Dat wil ik echt benadrukken. Daarmee heb ik ook al een aantal vragen van uw collega's beantwoord. Dus die biodiversiteit en de natuur- en landschapskwaliteit staan centraal voor ons als college. Ik hoop dat ik daarmee uw vraag enigszins heb kunnen beantwoorden, mijnheer Heijmans, en ook van een aantal anderen inmiddels.

De heer **Heijmans** (SP): Als ik mag, voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Zeker.

De heer **Heijmans** (SP): Ik wil de gedeputeerde bedanken voor dit hele uitgebreide en toch wel voor een deel ook verduidelijkende antwoord. Een vraag die bij mij blijft hangen, voorzitter – ik vind eigenlijk dat vooral de indiener van het amendement dat soort vragen zou moeten kunnen stellen, helaas ben ik vóór hem –, is: wat is dan het bezwaar als u zegt "ja, maar ik ben het eens met die zorgvuldigheid en natuurlijk luisteren wij goed naar de natuurorganisaties", wat zou dan het probleem zijn als het amendement zou worden aangenomen? Want het amendement houdt ten aanzien van een aantal hectares niet meer in dan een tijdelijke opschorting voor zorgvuldigheid en voor nader overleg. Wat zou daar dan het probleem mee zijn?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ik zou daar echt moeite mee hebben, omdat we daarmee zouden gaan twijfelen aan het advies van een gewaardeerde en zeer professionele commissie en ik denk dat dat in ieder geval niet zorgvuldig zou zijn. Het zijn niet de eerste de beste: waterschappen, BMF, Natuurmonumenten, Coördinatiepunt Landschapsbeheer, betreffende gemeenten. Wie zijn wij om te twijfelen aan hun adviezen? Dus daar heb ik echt moeite mee.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dan is er nog een interruptie-, of wilt u nog iets zeggen, mijnheer Heijmans?

De heer **Heijmans** (SP): Ja.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, derde keer.

De heer **Heijmans** (SP): Ik zou heel kort willen reageren op de vraag van de gedeputeerde "wie zijn wij?". Wij zijn Provinciale Staten, wij gaan erover, gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): U heeft helemaal gelijk, mijnheer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dat bedoel ik niet misselijk of zo hoor!

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Zo vat ik het ook niet op, maar "wie bent u?", dat zal ik niet zo gauw zeggen geloof ik.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik denk dat het ook anders geïnterpreteerd was. Ik ga door naar de volgende interruptie, die is van de heer Ludwig van GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Volgens mij gingen we al langzaam richting het amendement toe, en daar heb ik toch wel een wat andere kijk op, ook van de praktijkervaring die ik heb opgedaan, want er is een goed proces doorlopen, maar op een aantal punten is er gewoon verschil van inzicht. Daar zeggen gewoon de beherende organisaties: nee, het heeft wel meerwaarde. En daar moeten we goed naar luisteren. De beantwoording die is gedaan is erg summier geweest. Ik ben er bijvoorbeeld naar eentje gaan kijken, naar de Agger-Kapitale Uitwatering, en wat blijkt-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Toch even, mijnheer Ludwig. De bedoeling van een interruptie is eigenlijk een vraag. Ik heb het gevoel dat u wilt gaan uitweiden, vandaar dat ik even ingrijp.

De heer **Ludwig** (GL): Daar heeft u helemaal gelijk in hoor, maar het is, denk ik, wel goed, zeker omdat dit een belangrijk punt is, waarom we dit amendement indienen, want er bestaat twijfel over een aantal trajecten. Ik ben zelf wezen kijken, ik zie ook dat het andere gebieden verbindt, dus laat ik het zo zeggen: ik ben nog niet overtuigd. Hoe kunt u mij overtuigen dat er wel een zorgvuldig proces is gedaan op die onderdelen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel. Hoe kan ik u nog meer, of überhaupt overtuigen? Ja, door toch te verwijzen naar een aantal zaken, en dat is eigenlijk een herhaling hoor, dat geef ik direct toe. Wij hebben een handboek daarvoor gehanteerd, dat het handboek is om te bepalen of iets van ecologische waarde is of niet. En nogmaals, de commissie die hierover heeft geadviseerd en in feite ook-, we hebben ook waardering gekregen van BMF voor het proces en ook voor de inhoud, en dat je dan over een aantal gebieden misschien iets anders denkt – en daarvan heb ik net toegelicht dat dat niet per se via een EVZ geborgd hoeft te worden, die biodiversiteit en natuur –, dat kan en moet dan op een andere manier, en dat zie u ook terug, omdat voor een aantal EVZ's een alternatieve invulling mogelijk is om toch die biodiversiteit te borgen. Dus daar hebben we echt heel goed naar gekeken en heel zorgvuldig, en we hebben daar dus ook echt waardering voor gekregen door BMF, en dat is ook niet zomaar, denk ik.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig, vervolgvraag.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, die waardering is inderdaad op het totale voorstel, maar op deze punten is er discussie, en dan is er een zienswijze die heel summier erin gaat. Zou het een voorstel kunnen zijn – dat doet het amendement ook – om te zeggen: nou ja, waar nog twijfel over is, daar komen we met een betere onderbouwing om Provinciale Staten te overtuigen? Want ik ben nog niet overtuigd dat we deze kunnen schrappen en daarmee de ecologie niet schaden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ik blijf dat gewoon een lastig punt vinden, omdat ik dan vind dat wij het werk overdoen van mensen die daar echt door ons voor gevraagd zijn en daar ook echt heel veel van weten. Ik maak me geen illusies dat we het ooit honderd procent met elkaar eens zullen zijn mogelijkerwijs over een bepaalde waarde. Dat is best lastig, dat realiseer ik me ook. Als ik nu kijk naar het totaal waar we uit zijn gekomen, denk ik dat we echt een ambitieus en goed onderbouwd voorstel hebben gemaakt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie dat er nog twee interrupties zijn. Is dit zo voldoende, mijnheer Ludwig? Ja, dan ga ik door naar de interruptie van de heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik noemde het al kort in mijn bijdrage, maar waar wij mee zitten is: bij de behandeling op 31 januari 2020 hebben wij een motie ingediend over EVZ's en de gedeputeerde, een andere gedeputeerde, zei toen dat er inhoudelijk meegedacht kan worden door PS en richting kan worden gegeven, en dat er een prima mogelijkheid voor de Staten is om richting te geven als wij het gevoel zouden hebben dat er onverantwoorde dingen gebeuren. Dat is niet mijn tekst, dat komt uit de notulen. Zijn verzoek was, ik citeer: "Mijn verzoek zou zijn om de motie aan te houden en gewoon dit najaar te bekijken wat u vindt van de totale kaart en of die deugt." Ik heb niet het gevoel dat wij in positie zijn gebracht om die inhoudelijke discussie met elkaar te voeren, zoals de heer Ludwig nu poogt, om te bekijken of die commissie goed werk heeft gedaan-

De **plaatsvervangend voorzitter**: En uw vraag graag?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Kan de gedeputeerde met mij meegaan in die gedachte van: hé, was er niet een tussenstap nodig om met elkaar daarnaar te kijken?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Iemands microfoon staat aan, maar ik geef het woord aan mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ik begrijp dat u deze behoefte heeft, maar ik vind dat toch best lastig. Waterschappen en gemeenten zijn het hier ook mee eens, die willen deze EVZ's ook niet meer die nu niet meer op de kaart staan, of "willen die niet meer": die vinden het ook verstandig om het zo te doen, om dat te compenseren, of ze niet meer nodig zijn. Dus ja, ik blijf dat toch heel lastig vinden. Ik begrijp uit uw ongenoegen dat u zich onvoldoende geconsulteerd voelt. Dat zou ik ook moeten nagaan, want dat weet ik gewoon niet, mijnheer Van der Wel. Nou ja, ik kan het blijven herhalen, maar dat is natuurlijk ook niet de bedoeling. Maar ik heb zelf, sinds ik deze functie mag uitoefenen, echt de indruk dat dit zorgvuldig is gedaan. En nogmaals, ik begrijp ook heel goed dat er best discussie kan zijn over of het nou wel of niet een bepaalde meerwaarde heeft, maar ik zeg al: daar zullen we nooit helemaal honderd procent uit komen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u een korte vervolgvraag, mijnheer Van der Wel? Kort!

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, dat is precies ons punt geweest ook. Wij hebben ook een beroep gedaan op u, als gedeputeerde, om aanvullende stukken te leveren, want er waren in 2020 voldoende momenten, over dat proces dat u net beschrijft, maar ook over de terugkoppeling en de zienswijzen, om PS daarover te informeren, zodat wij daar meer inzicht in zouden krijgen. Wij werden uiteindelijk eind 2020 geconfronteerd met een Statenvoorstel, redelijk summier, waar we dan ook geen goed besluit over kunnen nemen. Daarom nu ook, denk ik, bij veel fracties die twijfel of het allemaal goed is gegaan, zeker als wij dan ook nog inhoudelijk willen toetsen. Dat is het grote probleem, ik denk dat daarom ook ons voorstel is-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik snap niet wat nou de vraag is. Ik wil toch een beetje bevorderen dat we de interrupties doen zoals we hebben afgesproken met elkaar.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): De vraag is of de gedeputeerde mee kan gaan in de gedachte zoals nu geschetst wordt om een meerderheid achter het voorstel te krijgen, om dan ook een aantal delen nog eens goed te bekijken. Ik ben het ermee eens dat een aantal delen niet hoeven, maar misschien op een aantal delen wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Misschien mag ik een wat andere insteek kiezen. We hebben een enorme opgave te doen. We hebben het over hectares minder, maar als je ziet wát we moeten doen tot 2027, is dat echt een mega-opgave. Ik denk dan even, zonder iets af te doen aan uw voorstellen overigens: moeten we niet daarop focussen? Moeten we niet zeggen: we gaan monitoren, of zijn al aan het monitoren, in 2024 komt daar een rapportage over, en is dat dan niet een moment om opnieuw te kijken naar? Want het zou ook nog wel eens zo kunnen zijn dat er in de loop van de tijd – dat is nu eenmaal zo met natuur, en gelukkig ook maar denk ik dan – op andere locaties misschien wel EVZ's nodig zijn die nuttiger zijn dan die waarvan u nu zegt "we vinden eigenlijk dat die wel had moeten". Met andere woorden, mijn voorstel zou zijn: laten we dan op dat moment, in 2024, kijken wat op dat moment de verstandige voortgang is zeg maar. Dat zou mijn voorstel zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel, nog een derde termijn?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Echt heel kort dan, want ik vind de beantwoording heel lang en ik vind de vragen erg lang. En mevrouw Van Kessel wil nog, en mevrouw Van Dijk, en we zitten nog pas in de eerste termijn van mevrouw Lemkes. Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, het kan kort als we het met elkaar eens kunnen worden. Dat is makkelijk. Maar ik begrijp de gedeputeerde. Als u aan die kant gaat meedenken en bewegen, van: in 2024 gaan we nog eens goed kijken naar die EVZ's, bijvoorbeeld als wij met zo'n oproep zouden komen, of een motie, dan zegt u van "oké, daar kan ik wel in meedenken, daar kunnen wij als college wel in meedenken"- Is dat een 'ja'?

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, dat zou ik heel verstandig vinden zelfs. Ik ben er zelf ook benieuwd naar waar we dan staan en of we misschien moeten aanpassen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Heel goed. Mevrouw Van Kessel, D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Dank u wel, voorzitter. Even in aanvulling op de voorgaande vragen die gesteld zijn. Ik heb net ook het voorstel gehoord dat de gedeputeerde inbracht, maar dan rest mij nog steeds de vraag wat nu eigenlijk dan het bezwaar is, zeker gezien de grote opgave en de lange tijdstermijn die we nog hebben, om nu extra zorgvuldigheid in acht te nemen. Want als deze hectaren eenmaal geschrapt zijn, zijn ze geschrapt en zijn ze van de kaart. Dat is waar de grote zorg zit bij de partijen die het amendement indienen. Dus ik draai hem eigenlijk om en vraag me af: waarom kunt u op dit moment niet iets meer zorgvuldigheid in acht nemen en gewoon zeggen "laten we dat eens goed beoordelen op een latere termijn"?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik blijf erbij dat we dit proces zorgvuldig gedaan hebben. Laten we dat even vooropstellen. Het feit dat het geen ecologische verbindingzones meer zijn wil niet zeggen dat het geen gebieden zijn waar aan biodiversiteit en natuurherstel gewerkt kan worden. En daar zijn ook andere mogelijkheden voor. We hebben de StiLa-regeling, waar goed gebruik van wordt gemaakt, en daar kan een beroep op worden gedaan om deze gebieden, die waardevol zijn, dat hebben we absoluut niet bestreden of zo, alsnog een impuls te geven. Ik heb net uitgelegd waarom het niet altijd een ecologische verbindingzone hoeft te zijn om aan natuurherstel te kunnen werken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Kessel, tweede vervolgvraag, kort.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Ja, kort. Ik hoor de reactie van de gedeputeerde, maar er zijn toch echt vier partijen met bezwaren tegen het voorstel zoals het er nu ligt, en daaruit leid ik af dat we gewoon echt wel verschillen van inzicht op dit punt. Nou ja, ik ga de vraag niet opnieuw stellen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee, ik wou zeggen, dus eigenlijk was het niet nodig. Dan gaan we naar mevrouw Van Dijk, Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik had een vraag. U noemde in uw betoog net van deze gebieden: ze hadden er misschien moeten zijn als we dit laten uitvoeren. Dat is nou juist net wat we willen voorkomen, dat we dat gevoel hebben van "hadden moeten zijn", deze gebieden. Daarom, en dan sluit ik aan bij mevrouw Van Kessel: het proces is zorgvuldig geweest, maar deze partijen hebben ook heel zorgvuldig deze stap genomen, omdat ze een bepaalde overtuiging hebben. Wij proberen met dit amendement daarin tegemoet te komen en te voorkomen dat iets wel of niet had moeten zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, en heeft u daar dan een vraag over? Want ik begrijp dat we allemaal nu willen gaan verdedigen waarom we dit amendement hebben ingediend, maar daarvoor heeft u uw eerste termijn en straks uw tweede termijn. Als u verhelderende vragen heeft aan de gedeputeerde, dan kunt u die stellen in een interruptie. Heeft u nog een vraag, mevrouw Van Dijk?

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Ja, ik was even adem aan het nemen. Wat bedoelt u dus met het geval van "als het had moeten zijn"? Want dan zijn we te laat. Daar wil ik graag een reactie op.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel. Ik begrijp uw vraag en excuses als ik verwarring heb veroorzaakt door me zo uit te drukken. Ik heb aangegeven: EVZ's dienen invulling te geven aan de

migratiemogelijkheden van soorten. Dat weten we. Zo niet, dan kan de provincie geen regels opnemen in de IOV. Dat is eigenlijk de kern, ook in de afweging om het wel of niet te doen. Van deze hectares hebben we dus niet kunnen aantonen dat die invulling geven aan de migratiemogelijkheden voor soorten. Zo ligt het. Maar nogmaals: dat wil niet zeggen dat ze geen natuurbescherming kunnen genieten, in de zin dat daar ook wel degelijk natuur ontwikkeld kan worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Voldoende zo, mevrouw Van Dijk?

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Nee, ik heb een vervolgvraag. Het gaat om het aantonen van het EVZ. Daar gaan die bezwaren ook over en daar wordt nu juist, zeg maar, een verzoek gedaan tot uitstel tot 1 september, om dat te doen. We vragen niet om het in 2024 opnieuw te bekijken. Dat is wat u aanbiedt. Maar ja, goed, dan missen we wel vier jaar om daar een keuze in te maken. Dus mijn vraag aan u is: wilt u nog een keer, op basis van dat amendement, kijken naar die bezwaren? Want ze zijn kort door de bocht beantwoord.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Mogelijk is de beantwoording kort door de bocht geweest, maar dat wil niet zeggen dat de analyse die daaraan ten grondslag heeft gelegen, of ligt, niet gedegen zou zijn. Dat weten de partijen ook. Dus in die zin denk ik nog steeds dat het zorgvuldig is. Ik kom dan even terug op het feit dat ik zeg "laten we dan in 2024 dat bekijken". Want mocht dan blijken dat deze gebieden toch een functie zouden hebben die EVZ-waardig is – laat ik het dan zo noemen –, dan kunnen we dat op dat moment besluiten. Maar op dit moment hebben we onvoldoende grond om dat te kunnen doen.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Heijmans van de SP; die heeft ook een interruptie.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, dank je wel, voorzitter, en ik doe deze interruptie, dan heb ik waarschijnlijk geen tweede termijn nodig. Gedeputeerde, ik hoor u eigenlijk geen juridisch argument noemen waarom het amendement niet moet worden aangenomen. We lopen ook geen financiële risico's als het amendement zou worden aangenomen. Eigenlijk hoor ik u vooral zeggen "als we dat amendement aannemen, dan stoten we die commissie voor het hoofd". Maar het betreft hier een adviescommissie en een advies kan worden overgenomen, kan worden afgewezen en kan gedeeltelijk worden overgenomen. Het zijn tenslotte dan toch de Staten die van het advies van deze commissie zeggen "nou, sommige zaken moeten wat zorgvuldiger worden afgewogen". Is het juist dat dat eigenlijk het enige argument is, dat u de commissie niet voor het hoofd wilt stoten? En als u daar zo bang voor bent, dan nemen wij als Staten dat wel op ons. Is dat niet een mooi voorstel?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, dat is helder. Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, mijnheer Heijmans. U zegt dat er geen juridische belemmering is, maar ik heb net aangegeven dat een EVZ invulling dient te geven aan de migratiemogelijkheden voor soorten en, zo niet, dat de provincie dan geen regels kan opnemen in de IOV. Dus er is wel degelijk een belemmering om dat te doen als je dat niet kunt aantonen, en wij hebben dat niet kunnen aantonen. Dat is de situatie.

Goed-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, u mag wat mij betreft vervolgen.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Graag. Ik heb een aantal vragen in één keer beantwoord hierdoor. Dan even naar mevrouw Van Kessel, daar was ik eigenlijk gebleven. U vraagt: naar welke mogelijkheden van stimulans hebt u gekeken? Nou, natuurlijk naar de verhoging van dat percentage voor gemeenten, dat moge duidelijk zijn. Dat blijkt ook te werken, durven we nu te zeggen na de eerste ervaringen. Ik heb ook al gezegd dat we volop met gemeenten in gesprek zijn.

Even kijken- Burgerinitiatieven niet schrappen, dat zijn we ook zeker niet van plan, die juichen we toe. We hebben ook nog een StiLa-regeling die daar mooi op kan inspelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Er is een interruptie van mevrouw Van Kessel van D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Dank, voorzitter. Die vraag ging inderdaad over de motie van VVD en D66 over het stimuleringsmiddel. Het ging er juist om dat wij niet graag zagen dat de verhoging van het subsidiepercentage van 50 procent naar 75 procent werd gedaan, maar dat in plaats daarvan werd gekeken naar alternatieve manieren van stimulans om gemeenten te stimuleren, zonder dat daar weer extra geld in de vorm van subsidie naartoe moet gaan. En ik heb nog geen antwoord gehad op mijn vraag welke andere stimuleringsmaatregelen u nou heeft onderzocht om te kijken om de gemeenten via een andere weg mee te krijgen en te investeren in EVZ's.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Heldere vraag. Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel. Ja, dat heeft toch heel veel te maken gewoon met het contact hebben met gemeenten, de belangen laten zien, hoe ze dat zouden kunnen doen. Waar het heel erg op vast zit bij gemeenten, met name bij kleinere gemeenten, is capaciteit binnen de gemeentelijke organisaties. Dat is wat wij merken. Wij merken nu ook-, ik zei al: het gaat beter met de belangstelling van gemeenten en de inzet, met name bij grotere gemeenten, dat zeg ik er direct bij, en we zijn nu aan het kijken wat je zou kunnen doen om gemeenten te helpen, maar dat is dan met name met kennis, en dan gaat het uiteindelijk om capaciteit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Als capaciteit dan de beperkende factor is, dan was het de bedoeling van de motie dat we dan inderdaad te horen krijgen hoe de provincie dat dan gaat proberen op te lossen. Als daar dan een stimulans ligt om capaciteit-, ja, ik heb het antwoord natuurlijk niet, maar gaan GS dan ook echt kijken of ze dat probleem voor de gemeenten kunnen plussen, om dat dan als een alternatief aan te dragen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Nou, we zijn met gemeenten aan het kijken hoe we ze kunnen helpen, of het misschien een kwestie is van kennisdeling, of ontwikkeling, of meer samenwerking. Ik zit meer te denken aan die richting. Financiën zijn niet aan de orde, dat zegt u zelf ook, dus we zijn echt wel aan het kijken hoe we dat op een bepaalde manier beter kunnen organiseren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Kessel, voor de derde keer.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Ja, de laatste keer, dank u wel, voorzitter. Zou de gedeputeerde ons dan als indieners van de motie, en ook PS, kunnen informeren voor de zomer over de uitwerking van deze manieren van stimulans en wat de provincie daar dan aan gedaan heeft?

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja hoor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fijn. Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): GroenLinks, de heer Ludwig, zegt: niet alle gemeenten zijn aangeschoven, waarom doen ze niet mee? Nou, ik zei al dat we nu gemeenten aan het bezoeken zijn en alle gemeenten aan het betrekken, dus dat gebeurt op dit moment.

De andere zaken heb ik eigenlijk gehad. Dijken – de motie uiteraard – zijn ecologisch belangrijk, dat realiseren wij ons ook. Bij goed beheer grote rijkdom aan kruiden en door de rijkdom aan kruiden zijn die dijken ook een belangrijk leefgebied voor insecten, waaronder bijen. Maar dijken niet meer maaien leidt tot verruiging, volgroeien met struiken en bomen, en hierdoor neemt de ecologische waarde voor bijen bijvoorbeeld weer af. De dijken zijn natuurlijk een verantwoordelijkheid van de waterschappen, dat realiseren we ons heel goed, en die passen eigenlijk steeds vaker ecologisch maai-beheer toe. Dat is nu even mijn reactie op de motie. Wij willen dat graag nog onder de aandacht brengen, dus in die zin kunnen we ook daarin meegaan.

Dan ga ik naar de heer Boon-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Lemkes, u zegt eigenlijk: geen bezwaar tegen motie M10?

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Neem me niet kwalijk, inderdaad: geen bezwaar tegen die motie. De motie van de heer Boon, PVV, 'Geen windturbines nabij EVZ's'. Er wordt altijd heel goed getoetst of een windmolen kan bij een EVZ. U vraagt om toetsing op normen voor geluid en slagschaduw in relatie tot de afstand van woningen, maar voor natuur geldt een eigen toetsingskader voor windmolens en dat hanteren we dus netjes. Dat is ook conform de richtlijnen in de IOV. Dat kunnen we niet ineens anders gaan doen. Dus wij ontraden deze motie, want die zou leiden tot aanpassing van de IOV.

Dan vraagt u om een onderzoek. U zegt "vele EVZ's zijn mislukt". Nou, dat kunnen wij nog niet concluderen in ieder geval-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Excuus, er is een interruptie van de heer Vreugdenhil. Die slaat wellicht nog op de vorige?

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Of alweer dáárvoor?

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Het ging nog over de dijken inderdaad. Ik hoorde de gedeputeerde zeggen "wij gaan het nog een keer onder de aandacht brengen" als uitvoering van de motie. Toch zou ik dat wel een stukje scherper willen hebben. Kijk, we halen een aantal dijkvakken gewoon uit de EVZ-zone, en daar ben ik het mee eens, maar bijvoorbeeld het Waterschap Rivierenland heeft echt een convenant afgesloten voor het ecologisch beheer van de dijken, dus ik zou eigenlijk de gedeputeerde willen vragen om echt een stapje scherper te gaan en te kijken of in aansluiting op wat in Rivierenland gebeurt daarmee ook echt de borging plaatsvindt van het ecologisch beheer, want we halen ze nu eruit, maar dat betekent wel natuurlijk dat we daar iets voor terug moeten laten komen. Die scherpste zou ik eigenlijk met deze motie erin willen brengen.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ik begrijp het. Ja, dat zouden we kunnen doen en in ieder geval dat in onze gesprekken met het waterschap brengen, om te kijken hoe we dat op een goede manier kunnen borgen. Ik heb overigens heel veel vertrouwen in de waterschappen, want die gaan ook extra aan de slag nu om de natte EVZ's ook voor 2027 te realiseren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Voldoende zo, mijnheer Vreugdenhil? Dan gaan we naar de heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren voor een interruptie.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): De heer Vreugdenhil gaf aan dat er een convenant is bij Rivierenland, maar is de heer Vreugdenhil het wel met ons eens dat je zoiets eigenlijk binnen dit kader veel eerder had moeten doen? Je moet niet eerst EVZ's weghalen en daarna nadere afspraken maken over een andere invulling.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat is een vraag aan de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dat debatje gaan we zo doen. Ik heb vertrouwen in de opmerking die de gedeputeerde net aangegeven heeft. Ik zie ook dat de waterschappen er op een goede manier mee bezig zijn, dat we daar wel een stukje reflectie op mogen krijgen van dat het ook daadwerkelijk opgepakt wordt, maar ik zie daar gewoon een positieve grondhouding. En daarmee heb ik er vertrouwen in dat het op die manier ook opgepakt wordt. Dat is, denk ik, voldoende op de vraag.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Prima. Voldoende, mijnheer Van der Wel? Ik ga er van uit van wel, anders doet u dat in de tweede termijn richting de heer Vreugdenhil. Mevrouw Lemkes, u was bij motie M12.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, over het onderzoek dat gevraagd wordt. In feite evalueren we voortdurend hoe het gaat met de EVZ's en leren we voortdurend van onze ervaringen, dus wij zien eigenlijk geen aanleiding voor deze motie. Dus wij ontraden deze motie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat vraagt om een reactie. De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, nou breekt toch echt mijn klomp, want mijnheer Ludwig zei het ook al: wij hadden een toezegging gekregen in de themavergadering over de EVZ's die wel of niet gelukt zijn. Tot op de dag van vandaag hebben we helemaal niets toegezonden gekregen en nu schijnen die evaluaties er toch te zijn. Kunt u nu duidelijkheid verschaffen gedeputeerde?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, mijnheer Boon, ik moet even de definitie van 'evaluatie' aangeven. Dat zijn geen uitgebreide evaluatierapporten, we kijken gewoon naar de ervaringen die we hebben en die nemen we gewoon mee bij de ontwikkeling van de EVZ's. We hebben inderdaad ook een onderzoek naar faunapassages toegezegd, want u duidde op een voorbeeld en de heer Ludwig heeft dat ook gedaan. Ik ben altijd blij als ik die voorbeelden toegezonden krijg, want dan weten we ook waar het over gaat en kunnen we daar ook actie op ondernemen. Dat onderzoek naar die faunapassages hebben we toegezegd, dus ja. En we blijven leren, constant, op basis van de ervaringen. Dat is eigenlijk het beste, denk ik eerlijk gezegd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolg vraag van de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, misschien dat ik dan toch iets met die motie ga doen, misschien intrekken, maar kunt u mij dan wel een datum geven van: dán is het onderzoek afgerond? Want ik vind het lang duren.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Mag ik u die datum laten weten? Want dan kan ik even goed nagaan wanneer dat opgeleverd wordt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik hoorde de heer Boon zeggen dat hij de motie eventueel wil intrekken, maar dat dat afhankelijk is van het antwoord dat u kunt geven. Kunt u dat bij dit agendapunt nog geven?

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ik kan op dit moment zeggen dat we de monitoring voor de EVZ's in 2024 opleveren. Het onderzoek naar de faunapassages: ik ga kijken of we tijdens deze vergadering nog kunnen aangeven wanneer dat is, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. We gaan naar een interruptie van de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter. Ik begrijp niet waarom de gedeputeerde niet reageert op de suggestie dat door de provincie, of in ieder geval onder invloed van de provincie – en de gedeputeerde zou daar iets aan kunnen doen – een boer wordt weggepest om natuur te realiseren. Dat is hier zomaar gezegd en ik vind dat de gedeputeerde dat eigenlijk niet onweersproken mag laten, of er in ieder geval op behoort te reageren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wellicht zou ze nog reageren, haar termijn is nog niet voorbij. Ze is veel geïnterrupteerd tussendoor, dus ik neem aan dat ze er nog op terugkomt.

De heer **Heijmans** (SP): Nee, maar haar reactie op de heer Boon was wel voorbij en hij was degene die dat suggereerde.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, dank u wel. Ik heb daar nog niet op gereageerd, omdat ik dit absoluut niet herken. Wij pesten geen boeren weg voor natuur, wij volgen zorgvuldige processen en het is juist een ambitie en intentie van ons college om landbouw en natuur nader tot elkaar te brengen en niet te confronteren, of zo min mogelijk, met elkaar. Dat zullen zorgvuldige afwegingen zijn, maatwerk, gebiedsgericht. Dat is mijn antwoord.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Is dat genoeg, mijnheer Heijmans?

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, ik kan heel goed begrijpen dat dit lastig is voor de gedeputeerde. Ik heb ook niet de wijsheid in pacht, ik kan ook niet zeggen of het waar is of niet waar. Ik ga ervan uit dat het niet waar is, maar ik vind dat degene die het beweert het zichzelf aan zou moeten trekken en zou moeten zeggen: ik zal u de bewijzen laten zien dat het waar is wat ik zeg, en dan kunt u als gedeputeerde er eventueel iets mee doen. Maar om dit zomaar in het midden te laten hangen, en dat de één zal zeggen dat het waar is en de ander dat het niet waar is, ik vind dat dat niet kan. Ik vind dat wij als provincie onszelf niet serieus nemen als wij die suggestie ergens laten hangen dat wij, omdat we graag iets willen, mensen wegpesten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie dat er inmiddels ook een reactie is van de heer Boon, en ik neem aan hierop, dus deze laat ik even voorgaan. De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ik wil er even kort op reageren. Ik ben bij die boer op bezoek geweest en die boer geeft aan dat hij, sinds ze EVZ van zijn landen willen maken, enorm veel controles krijgt. Hij noemt het pestgedrag en heeft meerdere voorbeelden gegeven. Ik ga nu niet de naam van de boer noemen, maar ik kan dat best een keer een op een met de gedeputeerde doen. Maar die boer heeft wel duidelijk dat gevoel en als hij dat gevoel al heeft, vind ik dat al verkeerd. Als we dat kunnen wegnemen, roep ik de gedeputeerde op: probeer dat gevoel weg te nemen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze oproep neemt u ter harte hè, mevrouw Lemkes?

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Jazeker.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans dan nog heel kort, voor de derde keer.

De heer **Heijmans** (SP): Ik zou me daarbij aan willen sluiten: mijnheer Boon, gaat u in gesprek met de gedeputeerde en als het waar is, is het schandalig, en is het niet waar, dan mag ook gezegd worden dat het niet schandalig is. Maar haal dit uit de lucht. Het is goed om dit soort signalen op te vangen en door te geven. Daar ben ik het absoluut niet oneens in met de heer Boon.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank ook voor uw oproep. Dan wil ik naar de interruptie van de heer Rutjens van Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Net hadden we het over monitoring en evaluatie en zo, daar interrompeerde ik op. Ik wilde eerst even wachten totdat de gedeputeerde kwam bij mijn vraag, maar dit sluit erop aan, want net werd evaluatie genoemd, monitoring zowel van de EVZ's als van de faunapassages. Mijn vraag sloot daar en beetje op aan. Ik zou het heel prettig vinden als we vooraf zouden kunnen definiëren over welke soorten we het eigenlijk hadden. Ik heb aangegeven van: wie zijn nou Maja's vriendjes? – een beetje als grapje, maar er zat zeker wel een serieuze ondertoon bij, want we kunnen pas evalueren als we van tevoren aangeven over welke soorten. Misschien kunt u daar nu alvast op ingaan, zodat het mooi op elkaar aansluit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Zeker.

Voorzitter, als u mij toestaat kom ik nog heel even terug op het debat tussen de heer Heijmans en de heer Boon, omdat ik graag een voorbeeld wil geven hoe boeren en ecologische verbingszone ook heel goed samen kunnen gaan. Heel toevallig hadden we gisteravond een informele inspiratiesessie rondom het beleidskader Landbouw en Voedsel. Jammer genoeg kon u daar niet bij zijn, mijnheer Boon, maar daar was een prachtig voorbeeld uit het PARTRIDGE-project in West-Brabant, waar in heel goed overleg de ecologische verbingszone heel goed ingepast is in het boerenbedrijf en zelfs tot een stukje inkomen leidt voor de boer. Dus dat kan ook. Het zal misschien nog niet overal het geval zijn, dus ik houd me aanbevolen voor uw voorbeeld, maar ik kon het niet laten om dit even toe te lichten.

Dan ga ik in op de vraag van de heer Rutjens-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Zag ik een handje? Want ik zie de heer Vreugdenhil lachen, ja, en een dikke duim. Is dat een dikke duim van "we doen het goed", of wat?

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ik wou alleen een heel groot compliment geven voor het antwoord van de gedeputeerde.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed zo. Dat mag ook eens gezegd worden.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank je wel.

Natuurlijk kijken wij van tevoren, mijnheer Rutjens, voor welke migratie van welke soorten we de EVZ aanleggen. Ik ga direct in op uw vraag over welke soorten we het hebben. We hebben het over amfibieën, reptielen, zoogdieren, insecten en planten. En dat weten we van tevoren, anders zouden we het niet kunnen evalueren. Dat ben ik helemaal met u eens.

De PvdA. Een deel van uw vragen heb ik toch eigenlijk al geprobeerd te beantwoorden, zeg ik erbij, want u vraagt ook naar die ecologische onderbouwing. Daar pleit u voor en dat sluit aan bij het amendement. Dat was eigenlijk toch wel de kern van uw vraag, dus ik hoop dat ik hem daarmee beantwoord heb.

Dan ga ik naar de heer Rutjens. Uw vraag had eigenlijk betrekking op de soorten, dus ik denk dat ik die beantwoord heb nu.

Dan naar de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel. Natuur heeft de kleuren van de regenboog, mooi beschreven. U heeft net al aangegeven dat u lang niks gehoord heeft, tijd om er rustig naar te kijken. Ik denk dat ik uw vraag ook al beantwoord heb in het voorliggende.

Dan 50PLUS, geen vraag, geen opmerkingen. U vindt het een beetje kil kwantitatief, maar ja, helaas hoort dat er ook bij, zeker als het ook in relatie tot financiën is.

Dan ga ik naar de heer Van den Broek van Lokaal Brabant. U vraagt: is er consensus over de zienswijzen bereikt? Daar heb ik eigenlijk al het nodige over gezegd, denk ik. Ik hoop dat dat voldoende is. U pleit voor snelheid, net als een aantal van uw collega's, en dat doen wij zelf ook. En u vraagt om aandacht voor de veiligheid, als het over de dijken gaat en het begroeiën daarvan. Natuurlijk kijken we daar naar. Het waterschap is daarvoor verantwoordelijk, dus die zal het ook zeker meenemen in onze verzoeken.

Dan naar ChristenUnie-SGP. U vraagt om aandacht voor dat beheer. Ja, heel belangrijk. En daarvoor moeten we ook aandacht vragen, voor duurzaam beheer, bij de waterschappen en in z'n algemeenheid natuurlijk ook bij de gemeenten. Dat zullen we ook zeker doen. En u wijst nog eens op de toezegging van die tien procent groenblauwe dooradering van het agrarisch gebied. Nou, dat is een toezegging die we gestand gaan doen.

Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, maar u heeft op de valreep nog wel een interruptie van de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter, want anders moet ik toch die motie gaan schrijven over beheer. In de afgelopen periode heb ik in een aantal ecologische verbindingzones gezien dat er bijvoorbeeld vanaf 15 juni alles plat geklepeld werd, niet bloksgewijs gemaaid werd en dergelijke. Ik heb er ook al een keer over ingesproken bij het Waterschap Rivierenland, dus die houd ik er zelf heel scherp in, en ik zie gewoon dat er eigenlijk niet echt één instantie is die daar toezicht op houdt. Dus ik wil u vragen of u dan ook wilt kijken hoe daar echt een toezichtfunctie op is, en dat kan tweedelijs toezicht zijn, dat maakt me niet uit, ik geef die ruimte aan uzelf. Maar dat we echt wel scherp houden dat ook het duurzaam beheer, het ecologisch beheer, ook gewaarborgd blijft naar de toekomst toe. Want ik merk gewoon dat daar gewoon nog een onvoldoende borging in zit op dit moment.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, dank u wel voor uw vraag en verzoek. Dat zouden we heel graag doen. Ik wil wel heel goed kijken op welke wijze we dat kunnen waarmaken. Dus als u het goed vindt, dan wil ik uw verzoek graag schriftelijk beantwoorden, om daar goed op te kunnen antwoorden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dat vind ik een voldoende antwoord, want dan geef ik gewoon de ruimte om te kijken van "hoe kunnen we het op een goede manier doen?", maar dat we dat wel borgen en dat we dat ook communiceren met de beheerders van de ecologische verbindingzones, dat we dat ook scherp hebben naar de toekomst toe. Dus deze werkwijze is wat ons betreft prima.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, ook voor uw bijdrage, mevrouw Lemkes. Dan kunnen we door naar de tweede termijn van Provinciale Staten. Ik geef in eerste instantie het woord aan de VVD, heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank u, voorzitter, dank ook voor de toezegging van de gedeputeerde dat er in 2024 ook weer gerapporteerd wordt aan PS over de EVZ's. Goed ook om te horen dat ondernemers willen investeren in onze mooie natuur en daarbij ook geholpen worden door de gedeputeerde en door de provincie. Laten we ook even duidelijk zijn dat het voor de VVD ook van belang is dat de opgave voor het Natuurnetwerk Brabant in 2027 gehaald wordt. Ook daarvoor is het van belang dat PS zo goed mogelijk op de hoogte gehouden worden, zodat er op tijd bijgestuurd kan worden waar nodig, maar dat heeft de gedeputeerde ook toegezegd, dus daar zijn we heel blij mee.

Naar aanleiding van Natura 2000 vragen we ons nog wel af wat er na de brief van de minister door het IPO en de regering nu nog opgepakt wordt in dit dossier, of is het nu afgerond en wordt er niet meer serieus gekeken naar de status van Natura 2000-gebieden? Want wat de VVD betreft is dit eigenlijk geen optie en de VVD wil de gedeputeerde dan alsnog oproepen om dit dossier aan de orde te blijven stellen en tegelijkertijd ook ervoor te zorgen dat er geen nieuwe Natura 2000-gebieden bij komen in Brabant. Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie een interruptie, en ik neem aan dat die van de heer Van der Wel is. Ja. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Technisch gezien is een EVZ nooit Natura 2000, dus de vraag van de heer Gremmen is eigenlijk buiten de orde, dus die hoeven we hier niet te behandelen; dat zou raar zijn. Maar het tweede punt is: u zegt van "de opdracht is duidelijk", dus die waar GS mogelijk mee gaan instemmen. Is dat voor de VVD ook duidelijk dan? Want dit is dan allemaal onderbouwd, dus dit is de opdracht die we moeten doen, en komen we tekort, dan moet er geld bij. Ik neem aan dat de VVD dat met ons eens is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, mijnheer Van der Wel, inderdaad: dit is de opdracht. Hij is nu herijkt, dus we gaan ervan uit dat dit nu ook de opdracht blijft. Zoals mevrouw Lemkes in haar eerste termijn ook al aangaf, is natuur veranderlijk, dus het zou zomaar kunnen dat er dadelijk toch nog ergens een keer in de komende paar jaar nog een herijking plaats zal vinden en dan zullen we daar ook weer serieus naar kijken. Maar in principe is dit de opgave en wij staan ook voor de opgave die in 2027 afgerond moet worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een duidelijk antwoord. Mijnheer Van der Wel, ik neem aan dat dit voldoende is?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): In principe voldoende, maar ik ga ervan uit dat de ecologie in vier jaar tijd niet dusdanig verandert dat in één keer die dingen niet meer nodig blijken te zijn. Laten we dit eerst maar eens in 2024 klaar hebben, dan kunnen we dan zien hoe we verder gaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Dit was het hè, mijnheer Gremmen?

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, dit was het.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan gaan we naar de heer Stoop van het CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Dank u wel, voorzitter. In ieder geval bedankt voor de heldere antwoorden, mevrouw Lemkes. Ook de vragen die zijn gesteld over het amendement zijn voor ons in ieder geval duidelijk beantwoord, dat wij het amendement niet nodig achten, of niet zullen ondersteunen.

Wij vinden motie 10 over bloemrijke dijken zeer sympathiek en wij willen hem graag mede indienen. Daar zijn we nog niet aan toe gekomen. En wij zullen de moties 11 en 12 niet steunen.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar Forum voor Democratie, de heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Al onze vragen zijn goed beantwoord, dus bedankt en complimenten daarvoor. Ook een groot deel van onze zorgen is weggenomen, zeker aangaande die onteigeningen ook.

Er rest nog één vraag aan de indiener van de motie 'Bloemrijke dijken', de heer Ludwig. Als er ook wat ruimte is voor lavendel op de Brabantse dijken, dan zijn wij zeker geneigd om ook voor deze motie te stemmen.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Het antwoord daarop kan hij zo meteen meenemen in zijn tweede termijn. Dank u wel. De SP, de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, ik houd het bij een soort korte stemverklaring, dan hoeft dat straks niet meer. De gedeputeerde heeft een hele goede poging gedaan mij te overtuigen, maar is daar net niet in geslaagd. Ik blijf het amendement steunen. Ik zie ook niet in dat er desastreuze of vervelende gevolgen zouden zijn als het amendement zou worden aangenomen. Wordt het amendement aangenomen, dan zullen wij het voorstel steunen. Wordt het amendement niet aangenomen, dan zullen we ook tegen het voorstel stemmen.

De motie over de dijken zullen wij uiteraard steunen. De moties 11 en 12 zullen wij niet steunen.

Dat was het, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Kort maar krachtig en duidelijk van uw kant. Dan geef ik het woord aan mevrouw Van Kessel van D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Dank u wel, voorzitter. Als de analyse van de EVZ's goed is, of was, gemaakt, blijft het feit staan dat er vier partijen zijn met bezwaren waarop de beantwoording niet voldoende is. Ik heb ook nog niet concreet gehoord wat nu het bezwaar vanuit GS is om juist wel extra zorgvuldigheid en terughoudendheid in acht te nemen met het schrappen van hectaren. Graag nog een concreet antwoord hierop van de gedeputeerde. Ze zijn zó geschrapt, maar om het daarna weer te herstellen is veel lastiger. Ook voor ons als D66, net als voor mijn collega van de SP, is de aanname van het amendement randvoorwaardelijk om positief te kunnen stemmen over het voorliggende voorstel straks.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel voor uw inbreng. De heer Ludwig, GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Of er ook lavendel bij komt, laat ik aan de beheerders over, waarschijnlijk wel. Het CDA kan natuurlijk mee indienen, dat gaan we zo ook afhandelen.

De moties van de PVV, daar stemmen we tegen. Daarbij wil ik zeggen dat we niet gehoor van mensen hetzelfde moeten behandelen als gehoor van dieren. Daar bestaan echt andere normen voor, dus ja, dat is misschien wel even een suggestie voor latere moties die daarop worden gemaakt.

Maar nu over het voorstel en het amendement. Daar houd ik toch wel een naar gevoel aan over, want volgens mij zijn we een mooi traject in gegaan, alleen zijn er op een aantal zaken echt bezwaren vanuit de organisaties die er ook kennis van hebben. De beantwoording was summier op de zienswijzen die zijn gedaan. Ik ben zelf bij een traject wezen kijken en ik heb wel gezien dat er echt twijfel is over die trajecten. Op dit moment is er geen bezwaar, lijkt mij, om extra zorgvuldigheid in te bouwen. We vragen op dit moment niet meer financiën; dat wil ik ook nog even benoemen. Dus voor ons zal dit ook randvoorwaardelijk zijn voor hoe wij gaan stemmen over dit voorstel.

Daar wil ik het bij laten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een duidelijk verhaal. Dank u wel. De heer Boon van de PVV.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik ga het kort houden. Alles is eigenlijk wel gezegd. Ik wacht met spanning tot wanneer het onderzoek klaar is en of ik de motie intrek of niet.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, logisch verhaal. Dank u wel. Mevrouw Van Dijk, PvdA.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Als we het over gehoor hebben, kan ik er best wel over meepraten, maar dat laat ik even terzijde.

De discussie over het amendement richt zich op het niet kunnen aantonen van het zijn van ecologische verbindingzone. Dat is de discussie met de BMF. En daarna komt er een verplichting om dat dan in de IOV op te nemen. U koppelt dat in één keer op, maar-, en daar probeer ik u ook mee te helpen, dat we toch met elkaar tot iets komen, het gaat juist om dat extra onderzoek, om een heel goed besluit te kunnen nemen van "het is wel of niet een EVZ", met als gevolg dan daarna dat het in de interim-omgevingsverordening moet worden opgenomen. Het zou ons helpen op deze manier om een geruststelling te krijgen. Ik sluit me aan bij mijn collega-indieners: wij stemmen onze besluitvorming daarop af, of we instemmen met het totale besluit, terwijl we het wel eigenlijk heel belangrijk vinden dat er aan de slag wordt gegaan. Dat onderkennen we ook in al die ambities en het zorgvuldige proces, maar nog net één klein extra stapje.

Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. De heer Rutjens van Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. JA21 is nog steeds van mening dat de overheid niet moet bepalen waar wel, of waar juist niet, welke planten of dieren zouden moeten voorkomen, maar die EVZ's hebben dus ten doel om soorten in staat te stellen in contact te komen met hun soortgenoten van andere populaties en daarom lijkt een EVZ zeker nodig. Daarom vinden we het wel belangrijk om te kijken wat er werkt. Het antwoord van de gedeputeerde daarover is zeker behulpzaam, over het monitoren, evalueren, et cetera. Daarom lijkt ons die motie, nr. 12 is dat geloof ik, in dit geval niet nodig. De toezegging van de gedeputeerde is dan voldoende. En de door ons overwogen motie "Wie zijn Maja's vriendjes eigenlijk?" zullen we dan ook niet indienen, mede ook gezien het belang van de privacy van de betrokkenen. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Als ik even reflecteer op wat de gedeputeerde ons in de eerste termijn zei, geeft ze eigenlijk ook wel toe dat het proces met PS meenemen toch niet helemaal ideaal was, in die zin dat we toch wel echt weinig of geen tijd hadden om echt met die ecologische bril naar het geheel te kijken. Ik denk ook dat de indieners van het amendement dat zo beogen, om de gedeputeerde, het college, ook te helpen om een breed draagvlak te krijgen voor het totaal. Want ik denk dus dat met de vier indieners van het amendement en de SP er een hele grote meerderheid komt om dit voorstel gewoon te steunen, wat niet wil zeggen natuurlijk dat er achteraf niet enkele EVZ's alsnog af kunnen vallen. Want laten we eerlijk zijn: de Partij voor de Dieren zal de eerste fractie zijn om het geld van natuur zo zorgvuldig mogelijk te besteden, en wat niet nodig is, is wat ons betreft ook niet nodig.

Nog even inhakend op de vraag van de heer Boon: ik heb het even uitgezocht over die tunnelbuis die onder water staat. Ja, dat was een slecht voorbeeld, begrijp ik. Dit is een typisch voorbeeld van goedkoop is duurkoop. We hadden gewoon wat meer geld en tijd moeten nemen om het in één keer goed te doen dan een goedkope EVZ die het nu niet doet. Dus dat is ook een oproep aan de gedeputeerde. Soms is er gewoon wat meer geld nodig.

En een derde punt-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Kunt u afronden?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Het derde punt is wel belangrijk, ik noemde het ook al tegen de heer Gremmen van de VVD. Er is wat ons betreft met dit voorstel dan ook wel een verplichting om gewoon tempo te maken en om deze doelen te gaan halen, want een evaluatie in 2024 is mooi, maar ik ga natuurlijk niet mee in de gedachte dat we dan alsnog nóg meer EVZ's om wat voor reden ook gaan schrappen, want ze zijn aantoonbaar nodig.

En als laatste wil ik de gedeputeerde graag meegeven: we willen zo even een motie indienen, wat niks afdoet aan het amendement, maar waar we dan toch graag van de gedeputeerde willen horen of ze die motie kan omarmen, dat we in 2024 nogmaals die blik werpen op wat er dan ook is aan EVZ's. Misschien dat partijen alsnog EVZ's willen aandragen-

De **plaatsvervangend voorzitter**: U bent echt al ver over uw tijd heen! Maar goed, ga maar even snel door dan.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ik hoop dat de gedeputeerde daar nog een oordeel over kan geven. Het doet niks af aan het amendement, maar we willen wel graag zekerheid dat we in 2024 nog de gelegenheid krijgen om daar nog eens goed naar te kijken als partij, of andere dingen aandragen als EVZ's.

Dat is even wat ik mee wil geven. Dank u wel. En bedankt, voorzitter, voor uw coulance.

Motie M13-2021: Houd EVZ's in het oog

"Provinciale Staten van Noord-Brabant.

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, behandelend het Statenvoorstel 75/20A Actualisatie omvang provinciale EVZ's en EVZ-opgave voor het GOB;
constaterende dat

- in enkele gevallen het advies van de partijen in de EVZ-begeleidingsgroep niet eensluidend was;¹
 - de provincie geen EVZ's schrapt omdat er een tekort aan budget zou zijn;²
- overwegende dat

- de monitoring van het Natuurnetwerk Brabant in 2024 een geschikt moment is om te bezien of EVZ's zouden moeten worden toegevoegd;

- ook initiatieven van onderaf (zoals burgerinitiatieven) op het gebied van EVZ's gefaciliteerd zouden moeten kunnen worden;

vragen Gedeputeerde Staten

- om in het beleid aangaande (actualisatie van) provinciale EVZ's en de EVZ-opgave uitdrukkelijk de mogelijkheid op te nemen om EVZ's toe te voegen;
- om initiatiefnemers van natuurprojecten erop te wijzen dat subsidieregelingen zoals Stimuleringsregeling Landschap (StiLa) ook gebruikt kunnen worden voor de realisatie van een EVZ;
- om tot 2024 een lijst bij te houden van potentiële (oude of nieuwe) EVZ's die zouden kunnen worden toegevoegd aan de opgave, en deze lijst bij de evaluatie van het Natuurnetwerk te betrekken;
- ook de leden van de EVZ-begeleidingsgroep bij het opstellen van die lijst te betrekken;

en gaan over tot de orde van de dag."

¹ Zie de Nota van inspraak: <https://www.brabant.nl/bestuur/provinciale-staten/statenstukken/ps/20210122/download?qvi=1699719>

² <https://www.brabant.nl/bestuur/provinciale-staten/statenstukken/ps/20210122/download?qvi=1699713>

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Mevrouw de voorzitter. Ik ben veel wijzer geworden deze middag, zowel van de kant van een aantal Provinciale Statenleden die er erg goed in zitten, moet ik zeggen, maar ook de antwoorden die ik van mevrouw Lemkes gekregen heb. Ik moet nog eens even binnen mijn fractie kijken wat wij gaan doen, dus ik zeg nog even geen 'ja' en geen 'nee'. Wat ik wel mee wil geven, als het zo kan, is, volgens mij was het de motie van GroenLinks, 'Bloemrijke dijken', dat wij daar als 50PLUS ook graag aan mee willen doen. Dus als ik dat zo mag doorgeven aan de heer Ludwig, want dit is een beetje tussen wal en schip gevallen.

Daar wil ik het even bij laten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Het wordt druk daar bovenop die dijk met al die logo's! Maar dat is ook mooi hè, als iets breed aangenomen wordt en mede ingediend. Dan gaan we naar Lokaal Brabant, de heer Van den Broek. Ah, een interruptie van de heer Heijmans, voor de heer Brouwers neem ik aan? We gaan over op gebarentaal, denk ik. Probeert u het nog één keer, rustig die knop indrukken. Ja, daar bent u!

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, en het vervelende was dat het eigenlijk een hele flauwe interruptie was, en die kost nu nog heel veel tijd ook! De heer Brouwers zei dat hij het ging overleggen binnen zijn fractie en ik wilde hem vragen of er een kans is dat de fractie verdeeld gaat stemmen!

De heer **Brouwers** (50PLUS): Nou, zoals u weet is de fractie van 50PLUS erg groot, dus daar moeten we heel lang met elkaar over praten, maar daar kom ik natuurlijk op terug. Dat hoort u straks.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat wordt een lange schorsing, voel ik al! We gaan naar Lokaal Brabant, de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Allereerst dank aan mevrouw Lemkes voor de heldere uitleg en de beantwoording van de vragen die zijn gesteld, ook van ons uit.

De moties die voorliggen wil ik wel even aangeven. Motie 10, daar zullen wij zeker voor zijn. Motie 11, daar zullen wij tegen stemmen. Ik wacht even af wat er met motie 12 gaat gebeuren, dus ik hoor dat even. Mocht die ingediend worden, dan gaan we die in ieder geval niet steunen.

Het amendement. Ik ben wel even benieuwd-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Het moet wel kort in uw termijn, want u had maar één minuut in de vorige termijn, en daar ging u al overheen. Formeel heeft u nu dan maar de helft van die ene minuut. Maar heel kort dan.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ik mag niks over moties en amendementen zeggen dus?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nou ja, u heeft een bepaalde tijd daarvoor, dus u moet er heel snel mee zijn.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Als ik van tevoren had geweten dat er zoveel moties en amendementen zouden komen, had ik het misschien anders ingeschat.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, ga uw gang.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ik wacht even de reactie van mevrouw Lemkes af ten aanzien van de koppeling EVZ en IOV. Die laat ik wel even op me in komen en dan ga ik daar een antwoord op geven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank, mijnheer Van den Broek. Dan gaan we naar ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, een paar zinnen. Allereerst dank voor de beantwoording van de gedeputeerde, ook dank voor de toezegging, daar kunnen we goed mee uit de voeten. Ik zou degenen die overwegen toch tegen te stemmen wel de vraag willen stellen van: we zijn al zoveel jaren bezig om die EVZ's ook daadwerkelijk gerealiseerd te krijgen, ik denk dat het nu van belang is dat we echt meters gaan maken, dat we ook die 75 procent vergoeding ook echt gaan realiseren met elkaar. Als het dan met iets minder hectares moet, wat verantwoord is volgens de commissie die ernaar gekeken heeft, geef ik u toch in overweging om met elkaar te kijken dat we aan de slag gaan in plaats van tegen te stemmen en daarmee een verdeeld signaal af te geven. Ik geef het u maar in overweging, maar ik hoop toch dat we breed met elkaar kunnen zeggen: aan de slag met die EVZ's, want ze zijn ontzettend van belang. Mevrouw Lemkes gaf het al aan in het PARTRIDGE-project, wat de meerwaarde daarvan is. Daar moeten we echt niet langer mee wachten.
Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U ook bedankt. Dank allemaal voor deze tweede termijn vanuit PS. Inmiddels is er een motie bij gekomen, motie M13 van de Partij voor de Dieren, die nu formeel deel uitmaakt van de beraadslagingen, met als titel "Houd EVZ's in het oog". Mevrouw Lemkes, we gaan door met uw tweede termijn, en die kan vrij kort, want ik heb niet veel vragen meer gehoord en wellicht heeft u al antwoord wat betreft motie 12 van de PVV.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. De VVD heeft gevraagd om PS op de hoogte te houden. Nou, dat zullen we zeker doen, sowieso via de reguliere rapportages. U heeft nogmaals gevraagd naar die Natura 2000-gebieden, die inderdaad eigenlijk niet aan de orde zijn in het kader van dit onderwerp. Ik wil erop wijzen, in aanvulling op wat ik eerder zei over onze betrokkenheid in die doelstellingendiscussie en actualisatie, dat het natuurlijk een zaak van Europa en Nederland is en dat we daar als Brabant geen directe zeggenschap over hebben.

Dan is eigenlijk navraag gedaan in het kader van het amendement. Ik vind het jammer dat ik u daarvan misschien niet helemaal kan overtuigen, maar ik herhaal het nogmaals: die EVZ's moeten echt aantonen of

er migratiemogelijkheden voor soorten zijn en, zo niet, dan kan de provincie geen regels opnemen in de IOV. Dat is ook de reden waarom we het niet gedaan hebben. Ik blijf ervan uitgaan dat wij geadviseerd zijn door deskundigen en ik verwijs ook naar de urgentie die wij hebben nu met uitvoering en naar de mogelijkheid-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Twee interrupties, sorry, maar maakt u uw zin maar af.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): -om in 2024 opnieuw te kijken naar wat dan verstandig is om te doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van Dijk van de Partij van de Arbeid heeft een interruptie.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Dank mevrouw Lemkes voor het antwoord. Ik begrijp dat u zegt: we vinden het proces zorgvuldig genoeg, ondanks dat vier belangrijke partijen een zienswijze hebben ingediend en een summier antwoord hebben gekregen. Heel de tijd die koppeling met de IOV, maar om te voorkomen dat u die koppeling moet maken op een aantal dingen, is de oproep om dan nog één keer die aandacht te geven, en daar hoor ik uw antwoord niet op. Dus u herhaalt uw antwoord, terwijl ik een suggestie heb gedaan om mee te denken daarin.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel. Ik blijf het herhalen: wij baseren ons voorstel op het feit dat we een betrouwbaar en goed gevalideerd advies hebben gekregen. Ik heb ook eerder gezegd: er zal altijd wel discussie zijn over iets wel of niet. Ik denk niet dat we het daar ooit helemaal honderd procent met elkaar over eens zullen zijn. Zo zie ik ook op dit moment de bezwaren die er liggen en die wel degelijk goed onderbouwd zijn, naar ons idee in ieder geval.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik merk inderdaad dat het overtuigen van twee kanten moeilijk gaat. Mijnheer Ludwig, mag ik de interruptie aan u geven?

De heer **Ludwig** (GL): Dank, voorzitter. Dan een vraag aan de gedeputeerde: wat gaat er mis in de uitvoering als dit amendement nu wordt aangenomen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Even denken, wat er dan mis gaat: ik denk dat we dan weer vertraging zullen oplopen eerlijk gezegd. Ik denk dat het heel goed is om nu focus te houden op de opgave die we nu hebben gedefinieerd en dat we eigenlijk ons door niets moeten laten afleiden om die opgave te bereiken met elkaar. Dat is mijn zorg ook direct, want ik voel die urgentie: 2027, het is echt een mega-opgave die we nog hebben, dus laten we alstublieft focus houden, met alle mogelijkheid om in 2024 opnieuw te kijken, en misschien dan tot de conclusie te komen dat er heel andere gebieden zijn die alsnog EVZ moeten worden. Dat is mijn conclusie hierbij.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. Mijnheer Ludwig, wilt u daar nog op reageren?

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dit antwoord verbaast mij, want dit amendement verandert morgen helemaal niks aan de uitvoering van de EVZ-opgave. Het vraagt alleen nog een keer bij ons terug te komen op een aantal

die anders nu geschrapt zouden worden. Dus nogmaals: wat gaat er morgen mis als het amendement wordt aangenomen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Korte reactie.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Er gaat in ieder geval morgen niets mis met de natuur en de biodiversiteit, en dat blijft onze hoofddoelstelling met elkaar gelukkig. Ik heb ook al aangegeven: het hoeft niet per se een EVZ-status te hebben om te kunnen werken aan natuurversterking in zo'n gebied. Dus dat staat open. Daar zijn ook regelingen voor, zoals de Stila-regeling. Als deze partijen het heel erg belangrijk vinden om alsnog daar iets aan natuurversterking te doen, aan biodiversiteit, die mogelijkheid blijft evengoed openstaan. Daar heb je geen EVZ-status voor nodig. Dus ik ga er ook van uit dat deze partijen ook in hun eigen beleid daar prioriteit aan geven. We hebben het over partijen die dat ook gewoon zelf kunnen doen, zoals Natuurmonumenten en andere terreinbeherende organisatie, zoals het Brabants Landschap. Als zij dit zelf belangrijk vinden, zullen zij dit zelf kunnen prioriteren en ook zelf kunnen financieren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. Ik zag een handje bij de heer Heijmans, maar dat is weg, wilde u interrupteren? Nee, dan gaan we door naar mevrouw Van Dijk. Is het een nieuwe interruptie, mevrouw Van Dijk?

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Ja, op het antwoord dat ze net heeft gegeven, als u me dat permitteert. Het gaat erom van: er gaat niks mis. U zegt dat het vertraagt, wij geven aan dat u door kunt gaan. Maar wat ik zo vreemd vind, is dat u nu zegt van "als partijen het belangrijk vinden om dit te laten zijn", ja, het gaat over de status. Als we dat nog één keer met elkaar kunnen bekijken, en wij vinden van niet, is het ook goed. Dat wil ik zeggen. Wij willen niet coûte que coûte dat ze EVZ worden, maar die afweging nog een keer doen. En als ze dan allemaal afvallen, prima, dan is het ook precies datgene wat u vertelt dat ze dat moeten doen. Dat is nog even de stap. Wij willen absoluut niet zorgen dat u moet vertragen. Dus mijn vraag, nogmaals, is: het zit 'm die afweging EVZ, die discussie, en nog één keer dat doen is geen schande, om het zo maar te zeggen. En ik zou nogmaals die oproep willen doen om dat te omarmen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik hoor nu te vaak "nogmaals". Ik heb het idee dat we in herhaling vervallen en ik vind dat eigenlijk ook vervelend voor de rest van de Statenvergadering. Vindt u het goed, mevrouw Van Dijk: u heeft nu weer uw oproep gedaan, mevrouw Lemkes heeft al een paar keer haar antwoord gegeven- Er is nog één interruptie van mevrouw Van Kessel. Sluit die ook hierop aan, of is dat een nieuwe?

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Dank u, voorzitter. Die is toch net iets anders, en dat is eigenlijk de vraag, wat de gedeputeerde net aangaf in haar antwoord: waarom kan het amendement niet worden uitgevoerd vanwege de IOV? De vraag is: waarom kan dat niet en volgt dat uit de Omgevingswet? Zo ja, uit welk artikel? Of volgt dat uit de omgevingsvisie?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Nou ja, je moet het kunnen onderbouwen om het in de IOV te kunnen opnemen. Ik weet niet in welk artikel dat staat, dat zou ik moeten nagaan, en dat wil ik u best aangeven, dat kan ik nu niet per direct doen. Dat is mijn antwoord. En nogmaals: het gaat nu echt om uitvoering. Laten we daar focus op houden. En in antwoord op wat net ook werd aangegeven door mevrouw Van Dijk: ja, het is zo, en dat blijf ik zeggen, voor natuurherstel heb je geen EVZ-status nodig. Dus het staat echt vrij aan de partijen om daar zelf te prioriteren, zelf in te investeren. En het gaat om biodiversiteitsherstel

en natuurversterking. Dat kan dus ook zonder EVZ-status en dat kan dus ook in deze gebieden, want dat is getoetst.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Kessel. U wilt nog een vervolgvraag stellen? Het antwoord kon ze niet geven.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Het antwoord was dat je het moet kunnen onderbouwen, waarom het dan in de IOV is. Ik denk: die onderbouwing moet toch gemaakt kunnen worden? Dus ik begrijp niet helemaal het antwoord van de gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, de onderbouwing voor het feit dat een bepaalde zone een verbindingsfunctie heeft voor soorten, want daar maken we EVZ's voor. Als je dat niet kunt onderbouwen, dan kun je het ook niet in de IOV opnemen, en daarom is dat niet gebeurd. Ik heb net aangegeven op basis waarvan dat allemaal bepaald is, met een groep van wijzen die daar ook echt verstand van hebben. Ik vind dat we ons daar gewoon op moeten baseren. Dat voorbeeldenboek 'Ecologische verbindingszones, groene schakels' is gehanteerd en daar is op gebaseerd dat het geen verbindingszones zijn, maar wel natuur is. Dat is niet ontkend.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De laatste vervolgvraag, mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Ik hoor de gedeputeerde antwoord geven, maar aan de andere kant hoor ik voldoende bezwaren tegen het afschaffen van deze EVZ's. Ik laat het hierbij, voorzitter. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde, kunt u dan nog reageren op motie 13?

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dat wilde ik doen, maar ik zag een interruptie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: O ja, mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb gewoon een totaal nieuwe vraag. Er zijn zienswijzen ingediend, stel dat er een beroep komt, een voorlopige voorziening, dat kost ook heel veel tijd en uiteindelijk word je teruggefloten om alsnog dit besluit te nemen. Zou dat u over de drempel kunnen helpen om te zeggen: ik ga toch nog een keer met deze partijen in gesprek? Want daardoor verlies je ook tijd en energie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Mevrouw Van Dijk, ik ben altijd bereid om in gesprek te gaan met partijen, maar we hebben hier een proces en een procedure voor gevolgd met zienswijzen en alles wat daarbij hoort, dus ik denk dat we dat traject eigenlijk afgesloten hebben. Maar in gesprek gaan kan altijd. Ik wil best met partijen in gesprek hoe we in die gebieden aan natuurversterking kunnen werken met elkaar.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dat is geen antwoord op mijn vraag, maar ik denk dat ik dat ook niet ga krijgen, dus hierbij laat ik het.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, ook heel sportief, dank u wel. Motie 13?

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, motie 13 is akkoord, zeg maar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Geen bezwaar vanuit het college?

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, geen bezwaar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik begrijp hieruit dat we de beraadslagingen hebben gedaan bij dit voorstel. Die wil ik dan bij dezen beëindigen.

De **griffier**: We hebben alleen motie 10A nog niet binnengekregen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Motie 10A is nog niet binnen, heb ik begrepen, en de heer Van der Wel heeft een ordevoorstel. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Een punt van orde. We gaan nu door met de BOS hè?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hierna volgt het stikstofdebat.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Maar er komt nog een stemming toch?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee, nee, en dat is ook voor mijnheer Boon wat betreft het eventueel intrekken van uw motie: dat kunt u nog doen net voor het moment van de stemmingen. We hebben hierna eerst nog een debat over stikstof.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Heel duidelijk, dank u wel voor uw hulp.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Alleen het indienen van een motie moet wel tijdens deze beraadslagingen, als het gaat over dit onderwerp.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Het is helemaal duidelijk. De stemming volgt en het wordt nu niet afgehandeld. Dan hebben partijen ook nog even tijd om nader tot elkander te komen hopelijk.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Maar wilt u nog een motie indienen dan? Want ik wil nu deze beraadslagingen sluiten.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Hij is ingediend, maar ik wilde zeker weten dat we nog even tijd hebben om overleg te plegen. Anders had ik een schorsing aangevraagd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Maar motie 10A hebben we niet binnen en ik heb hem als voorzitter ook niet als zodanig benoemd dat hij onderdeel is van de beraadslagingen. Ik stel voor even een schorsing in te lassen van vijf minuten, zodat iedereen ook even zijn benen kan strekken, en háár benen, dan is hij waarschijnlijk binnen en dan pas zal ik deze beraadslagingen sluiten wat betreft de EVZ's, en dan kunnen we meteen door met het stikstofdebat. Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing (16.32-16.38)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wat mij betreft beginnen we weer. Motie 10A is inmiddels binnen. Hij wordt ook op iBabs geplaatst. Bij dezen bevestig ik dus dat hij deel uitmaakt van de beraadslagingen.

Motie M10A-2021: Bloemrijke dijken
"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, behandelend Statenvoorstel 75/20; constaterende dat in het Statenvoorstel wordt aangegeven dat een groot aantal dijken niet wordt bestemd als ecologische verbingszone gezien ze geen NNB-gebieden verbinden, of (al) een NNB-functie hebben; overwegende dat

- ecologisch dijkbeheer een enorme impuls kan geven aan de biodiversiteit, maar dat er nog dijken intensief beheerd worden;
- de helft van de prioritaire plant- en diersoorten in het rivierengebied afhankelijk is van bloemrijke gras-/hooilanden¹;
- ecologisch dijkbeheer tegelijkertijd bijdraagt aan de stevigheid van dijken, gezien een monotone grasbegroeiing de stevigheid ondermijnt;

verzoeken Gedeputeerde Staten om met de Brabantse waterschappen en Rijkswaterstaat in overleg te gaan welke kansen er zijn om Brabantse dijken beter ecologisch te beheren, en over de uitkomsten van dit overleg Provinciale Staten uiterlijk voor 1 oktober 2021 te informeren; en gaan over tot de orde van de dag."

¹ <https://www.brabant.nl/-/media/af6d832a3e7f4cf38982d23abc8Scfb2.pdf>

Tom Ludwig, GroenLinks

Janneke van Kessel, D66

Edith van Dijk, PvdA

Willem Rutjens, Groep Rutjens

Roel Gremmen, VVD

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Jürgen Stoop, CDA

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren.

De **griffier**: Elies wil misschien nog wat zeggen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. Ik krijg een seintje dat mevrouw Lemkes wat wil zeggen.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik ben de Staten nog een datum verschuldigd ten aanzien van de evaluatie van de faunapassages. Daarvan kan ik zeggen dat die nu geïnspecteerd worden allemaal. Naar verwachting is het noodzakelijke technische onderhoud deze zomer uitgevoerd en daarvan zullen we u op de hoogte stellen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fijn dat u dat nog toevoegt. Mijnheer Boon, bent u aanwezig?

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik ben aanwezig.

De **plaatsvervangend voorzitter**: In het mooie Bergen op Zoom.

De heer **Boon** (PVV): Ja, ik was met de hond een rondje aan het lopen. Ik dacht: dat red ik wel in vijf minuten, maar net niet!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, die moest ook z'n beentjes strekken, heel goed! Hebt u gehoord wat mevrouw Lemkes net zei?

De heer **Boon** (PVV): Nee, excuses.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Lemkes, wilt u het heel kort herhalen?

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja. Ik was u nog een antwoord verschuldigd over de timing van het onderzoek naar de faunapassages. Die worden nu geïnspecteerd, de faunapassages, en naar verwachting is deze zomer het noodzakelijke technische onderhoud uitgevoerd. Daarover zullen we u informeren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Heeft dat gevolgen voor de status van motie M12, mijnheer Boon?

De heer **Boon** (PVV): Die kon ik toch tot aan de stemming intrekken? Ik wil er nog heel even over overleggen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, dat is prima.

Nou, als iedereen het ermee eens is – hou je vast! –, dan sluit ik bij dezen de beraadslagingen over dit voorstel van de EVZ's.

We gaan door met het debat over stikstofaanpak.

Debat over stikstofaanpak

Verzoek van de Statenfracties GroenLinks, ChristenUnie-SGP, SP, D66, en Partij voor de Dieren om een plenair debat over Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof

Statenmededeling bij uitvoeringsagenda Brabantse Ontwikkelagenda Stikstof 1.0

Statenmededeling Gerichte aankoop piekbelasters stikstof rondom Natura 2000-gebieden

Statenmededeling Wijziging Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant

Memo aan Provinciale Staten van gedeputeerde Ronnes over aanvragen extern salderen

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dit debat vindt plaats op verzoek van Provinciale Staten. Conform het behandeladvies van de agendavergadering is dit debat voorbereid door een aantal Statenleden, die daarbij zijn ondersteund door de griffie. Deze Statenleden hebben in het kader van de voorbereiding ruggespraak gehouden met een aantal andere fracties, om te komen tot een gedragen opzet voor dit debat. Nogmaals, voor de duidelijkheid: het doel van dit debat is het delen van de opvattingen over de stikstofaanpak en het kunnen doen van richtinggevende uitspraken aan Gedeputeerde Staten. De opzet van het debat is dat het een kort debat is, met de mogelijkheid tot het indienen van moties. Afgesproken is ook dat de eerste termijn als doel heeft het uitwisselen van opvattingen zoveel mogelijk zonder interrupties. Ook dit is besproken in de agendacommissie vanmiddag. In de tweede termijn worden de fracties uitgenodigd een onderling debat te voeren en zal ik dus ook ruimte bieden voor interrupties. De spreektijd in eerste termijn is maximaal twaalf minuten voor alle fracties en na een korte en bondige reactie van de zijde van GS volgt een-, ik zie wat verbazing- De spreektijd is in eerste termijn maximaal twee minuten voor alle fracties. Kijk, ik doe dat expres om te kijken of u wel aan het opletten bent, dat snapt u! Ik zie allemaal knickers; dat vind ik leuk. En na een korte en bondige reactie van de zijde van GS volgt een tweede termijn, met eveneens een spreektijd van maximaal twee minuten per fractie.

Dan gaan wij nu naar de eerste partij die hiervoor mag aftrappen. Ik geef het woord aan mevrouw Dirken-Nee, ik geef niet het woord aan mevrouw Dirken, want het verzoek is ingediend namens meerderen, dus ik geef het woord aan de heer Ludwig van GroenLinks. Ja, de heer Ludwig. Het woord is aan u.

De heer **Ludwig** (GL): Dank, voorzitter. Allereerst dank aan de collega's voor het steunen van dit stikstofdebat. Het is de afronding van de eerdere stikstof-themavergadering. Het belangrijke en complexe onderwerp zal niet snel verdwijnen, gezien de grote opgave die we hebben voor onze natuur én voor onze economie. De overheid moet niet weer in de stikstofval trappen, zoals bij de PAS, bijvoorbeeld door voor wegen maar beperkt de stikstofuitstoot te berekenen: niet goed voor natuur, niet eerlijk voor de boeren, maar ook niet slim, want dit leidt tot rechtszaken en extra kosten. Collega Vreugdenhil en ik hebben hier al in het voorjaar aandacht voor gevraagd.

Dan maak ik me zorgen over het ambitieniveau. De BOS is een inspanningsverplichting, niet een resultaatsverplichting. Ook wordt gehint op het verlagen van de doelen. Daarmee gaan we van koploper naar achterloper, gezien het Rijk wel harde doelen wil stellen, en niet alleen voor 2030, maar ook voor andere jaren. Vandaar samen met SP, 50PLUS, PvdA en SP een motie hierop. Verder zie ik in de BOS 22 mogelijke provinciale maatregelen die leiden tot minder stikstofuitstoot. Eén maatregel lijkt te zijn verdwenen, namelijk snelheidsverlaging. Dit zou worden onderzocht, maar zien we nu niet terug. GroenLinks, ChristenUnie-SGP, 50PLUS D66 en PvdA dienen daarom een motie in om dit alsnog te onderzoeken.

En dan de laatste motie, over monitoring. Extern salderen helpt alleen als het geen papieren winst is, maar ook daadwerkelijk stikstofreductie geeft. Per motie een oproep om het monitoringssysteem daar ook op in te richten, zodat we als Provinciale Staten straks goede sturingsinformatie hebben.

Tot zover.

Motie M14-2021: Van inspanningsverplichting naar resultaatsverplichting

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, behandelend Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof;

constaterende dat in het recent aangenomen wetsvoorstel er een resultaatsverplichting voor stikstofreductie is opgenomen met omgevingswaarden voor 2025, 2030 en 2035¹;

constaterende dat

- in de Brabantse ontwikkelaanpak stikstof wordt aangegeven te streven dat de helft van de hectares natuur niet stikstof-overbelast is in 2030;
 - op basis van nadere stikstofanalyses wordt bezien of dat bijstelling van het ambitieniveau nodig is; spreekt uit dat gezien de staat van de Brabantse natuur bijstelling van ambitieniveaus niet wenselijk is, en dat een hard stikstof-reductieafnamepad nodig is;
- verzoeken Gedeputeerde Staten niet te spreken over inspanningsverplichting voor stikstofreductie in 2030, maar van een resultaatsverplichting, en deze resultaatsverplichting als omgevingswaarde vast te leggen in de omgevingsverordening;
- en gaan over tot de orde van de dag."

¹ Artikel 1.12a van de wet Wijziging van de Wet natuurbescherming en de Omgevingswet (stikstofreductie en natuurverbetering)

Tom Ludwig, GroenLinks

Irma Koopman, SP

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

Martijn de Kort, PvdA

Janneke van Kessel, D66.

Motie M15-2021: Onderzoek stikstofwinst snelheidsverlaging provinciale wegen

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, behandelend Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof;

constaterende dat na de landbouw (17.521 ton) het verkeer (6.603 ton) in Brabant de grootste stikstofuitstoot veroorzaakt¹,

overwegende dat in de BOS 22 provinciale maatregelen zijn beschouwd die kunnen leiden tot afname stikstofuitstoot, maar dat snelheidsreductie op de provinciale wegen in deze analyse ontbreekt;

verzoeken Gedeputeerde Staten om te onderzoeken wat de stikstofeffecten zijn van snelheidsreductie op provinciale wegen;
en gaan over tot de orde van de dag.”

¹ cijfers 2018, bron emissieregistratie.nl

Tom Ludwig, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

Martijn de Kort, PvdA.

Motie M16-2021: Monitor de daadwerkelijke winst voor de natuur

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, behandelend Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof;

constaterende dat bij extern salderen van de saldogevende partij er 30 procent stikstofafstroming voor de natuur plaatsvindt ten opzichte van de 'feitelijke gerealiseerde capaciteit';

constaterende dat de échte stikstofwinst voor de natuur meestal lager is dan deze 30 procent omdat de daadwerkelijke stikstofuitstoot niet de 'feitelijk gerealiseerde capaciteit' is maar de 'feitelijk benutte capaciteit'; overwegende dat de natuur niks heeft aan een papieren stikstofwinst, maar dat alleen daadwerkelijke stikstofreductie telt voor de natuur;

van mening dat goed inzicht nodig is wat bij saldering de daadwerkelijke natuurwinst per natuurgebied is om adequaat te kunnen sturen;

verzoeken Gedeputeerde Staten in het stikstofregistratiesysteem voor extern salderen per stikstoftransactie de daadwerkelijke stikstofwinst voor de natuur te registreren;

en gaan over tot de orde van de dag.”

Tom Ludwig, GroenLinks.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dan gaan we naar de VVD, mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dank u wel. Brabant stevent af op een nieuwe lockdown. Voor die andere lockdown krijgen we langzamerhand perspectief en gelukkig zijn er vaccins, maar deze nieuwe lockdown geeft geen rooskleurig beeld: werkloosheid omdat bedrijven niet verder kunnen, verkeersonveiligheid en een slot op de woningbouw. Dat is de toekomst van Brabant zonder politieke keuzes. In de BOS is niet alleen onze prachtige, soms kwetsbare Brabantse natuur belangrijk, maar gelukkig ook onze inwoners die een huis, een baan en een goede weg willen. Omwille van die inwoners en bedrijven moet er wel meer vaart achter de BOS, bijvoorbeeld door alle piekbelasters die vrijwillig uitgekocht willen worden, uit te kopen. Kunnen GS, samen met bijvoorbeeld Gelderland, de minister vragen om het landelijke geld sneller in te zetten? Er is nú belangstelling en de vrijkomende ruimte is nodig. De natuur moet weerstand opbouwen. Mobiliteit, inwoner en bedrijf leveren hun bijdrage, maar tegen welke prijs? Mogen we verkeersveiligheid verliezen voor natuurbescherming? Voor de VVD onbespreekbaar, daarom dienen we een motie in. Welk perspectief hebben Brabantse bedrijven? Hoe zorgen GS dat vrijgekomen stikstofruimte ten goede komt aan werkgelegenheid? We brengen graag de motie van VVD en PvdA hierover in herinnering. Waarom zoeken GS niet harder naar Europese samenwerking en evaluatie zonder regels? Ergens in Europa stevig een groepsweerstand opbouwen voor een bepaalde soort geeft mogelijk meer toekomst dan kleinere, overbelaste habitats soms tegen beter weten in proberen te redden in onze volle provincie. Kunt u als extra maatregel in de BOS onze provinciale lobbyisten en uzelf eens met deze boodschap naar Den Haag en Brussel sturen?

De VVD koestert de Brabantse natuur, maar wil ook dat er plaats blijft voor mensen in Brabant, die daar wonen, werken en zich verplaatsen. Door met de aanpak dus, maar wel op een manier die Brabant echt openhoudt.

Dank u wel.

Motie M17-2021: Geen rem op verkeer

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12-03-21;

overwegende dat:

- het Brabantse wegennetwerk zorgt dat mensen vanaf elke plek in Brabant naar hun familie, werk of andere bestemming kunnen reizen;
- het wegennetwerk op een aantal plaatsen overbelast is of een andere aanpassing nodig heeft om de verkeersveiligheid te kunnen waarborgen;
- een aanpak vanuit de provincie, al dan niet samen met Rijk en gemeenten, nodig is om de bereikbaarheid en verkeersveiligheid van Brabant te kunnen waarborgen;
- de aanpak stil kan vallen door gerechtelijke uitspraken in verband met stikstofdepositie, zoals de uitspraak van de Raad van State van 20-1-21 over het Tracébesluit A12/A15;
- GS ofwel de juridische procedures rustig af kunnen wachten, ofwel voortvarend aan de slag kunnen gaan om alvast uit te zoeken hoe de werkzaamheden wel vergund en uitgevoerd kunnen worden;
- het belang van een goed Brabants wegennetwerk niet minder groot is dan dat van het terugdringen van stikstofdepositie in de Brabantse N2000-gebieden;

roepen het college op:

- zich maximaal in te blijven spannen om voortvarend de knelpunten in het Brabantse wegennet op te lossen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Wilma Dirken, VVD

Jelle van Nuland, VVD.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, binnen de twee minuten, keurig. Dan gaan we door naar het CDA, de heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Dank je wel, voorzitter. Voorzitter. Met de BOS, met deze uitvoeringsagenda, slaan we een richting in op weg naar een tussendoel in 2030, d.w.z. de helft van de natuurgebieden onder goede KDW's, en een einddoel in 2050, lange termijn dus, in lijn met het Rijk. Goed dat dit met een dynamische agenda is, want dat maakt dat we in de toekomst bij kunnen sturen. Belangrijk element voor ons, voorzitter, is dat het geheel bestaat uit 44 maatregelen, waarbij uitdrukkelijk alle sectoren zijn betrokken, dus niet alleen de agrarische sector, maar alle sectoren. Dat is voor ons van belang. Die doen mee, waarbij ook steeds meer de aansluiting met het Rijksbeleid zichtbaar wordt. De kernen van de BOS zijn de drie pijlers, het robuuster maken van de natuur, verlagen van depositie en draaiend houden van de economie, en het is juist het blijven zoeken naar het samenspel tussen deze drie pijlers dat ervoor zorgt dat de BOS een evenwichtige en realistische aanpak is. We mogen niet aldoor rekenen op draagvlak, merken we, en dat maakt dat wij vertrouwen hebben in deze aanpak.

De uitdaging voor ons is het buitenland, voorzitter. Met ongeveer een aandeel van 30 procent in de depositie op Brabantse natuurgebieden uit het buitenland is dat een heel flink stuk en op dat stuk hebben we alleen maar op een indirecte manier invloed. En toch is het zeer belangrijk dat de buitenlandse depositie evenredig daalt, om op een realistische manier onze depositiedoelstelling in 2030 te halen. Daarom hebben we op dit onderwerp een motie ingediend, samen met ChristenUnie-SGP en samen met Lokaal Brabant.

Het andere belangrijke element, voorzitter, is de gebiedsgerichte aanpak, want die aanpak zorgt er juist voor dat boeren die willen extensiveren perspectief hebben. Dat is voor ons ook belangrijk.

En dan, de een na laatste voorzitter, is monitoring. Het is ingewikkeld om voor alle afzonderlijke maatregelen en acties concreet te meten en aan te geven welke impact ze hebben op de depositie. We verwachten ook geen jaarlijkse gelijke afname, daarvoor is de problematiek veel te ingewikkeld en de oplossing te divers.

We vragen wel aan het college hoe we dan precies gaan monitoren en op welk moment u kunt bijstellen richting 2030.

En tot slot, voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw tijd is om. Nou, vooruit, heel rap!

De heer **Thijssen** (CDA): Laatste zinnetje. Het fenomeen 'lege vergunningen' - het bestaat 'lege vergunningen' - verspreid over alle verschillende sectoren en onze vraag aan het college is of die lege vergunningen meegenomen zijn in de depositieberekeningen en in de depositiecijfers die we in deze BOS zien. Dat is onze vraag.

Motie M18-2021: Monitoring

"Provinciale Staten van Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 12 maart 2021;

constaterende dat:

- in de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof 1.0 een paragraaf (3.2.3) is opgenomen over monitoring;
- in deze paragraaf geen specifieke aandacht wordt besteed aan monitoring van uit het buitenland afkomstige stikstofdepositie;

overwegende dat:

- van de totale depositie op Brabantse N-2000 gebieden 3096 uit het buitenland afkomstig is;
- dit een substantieel aandeel is;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- in aanvulling op hetgeen in paragraaf monitoring (3.2.3) is opgenomen te werken aan het inzichtelijk maken van de buitenlandse effecten en maatregelen voor onze N-2000 gebieden;

en gaan over tot de orde van de dag."

Marcel Thijssen, CDA

Harold van den Broek, LB

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar Forum voor Democratie, de heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. We zullen kort wat inhoudelijke punten aanstippen in deze twee minuten. Kijkend naar de Statenmededeling 'Gerichte aankoop piekbelasters' is het in z'n algemeenheid triest te constateren dat veel agrariërs inschrijven omdat zij geen opvolger hebben, met - het is bijna geen uitzondering - de reden dat de regelgeving en teruglopende inkomsten geen perspectief bieden meer in deze sector. Degene die toch gebruikmaakt van deze regeling moet dit op basis van vrijwilligheid doen en goed gecompenseerd worden en niet actief benaderd worden. Dit voorstel lijkt daarin in ieder geval te voorzien.

Kijkend naar de memo 'Extern salderen', geeft het in ieder geval enige flexibiliteit dat stikstof die bij agrarische bedrijven vrijkomt ook weer in nieuwe of uitbreidende agrariërs ingezet kan worden. Daar zijn we gematigd positief over, voorzitter.

Met betrekking tot extern salderen hopen wij dat ook GS vraag en aanbod direct en snel bij elkaar laat komen, zodat er geen onnodige beschikbare stikstof op de plank, of in een kast, blijft zitten in het provinciehuis. Is er misschien een mogelijkheid om het stikstofloket nog extra onder de aandacht te brengen, zodat de stikstof niet verloren gaat? Graag een reactie van GS hierop.

Al met al vinden wij het vervelend en onnodig om dit debat en de juridische wurggreep waarin wij verkeren nu te behandelen. Zeker in deze tijd van zware coronamaatregelen treft de twijfel over al dan niet voldoende stikstofruimte zwaar, om huizen te bouwen, boerenbedrijven, of productiefaciliteit uit te breiden, infrastructuur

aan te leggen, treft vele Brabantse ondernemers en bedrijven zwaar. Maar we staan met de rug tegen de muur. Geen reactie zal betekenen dat vergunningverlening door de rechter zal worden tegengehouden. De grondoorzaak van deze discussie kunnen we hier nu niet veranderen, dat moeten we in Brussel en Den Haag doen en a.s. woensdag zal daar de meest efficiënte aanzet voor zijn.

Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we nu door naar de SP: mevrouw Koopman. Dit is een bijzonder moment, want het is uw maidenspeech, mevrouw Koopman. U heeft alleen vandaag wel een beetje pech, want de afspraak is geen interrupties in de eerste termijn, en dat mag formeel bij een maidenspeech ook niet. Ik zal erop toezien dat vandaag ook echt iedereen zich eraan houdt. Het woord is aan u, mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): Dank u wel. Ja, ik had een mooie speech van wel drie uur voorbereid, maar ik ga het toch maar proberen binnen de twee minuten.

In het stuk staat een veelzeggend plaatje: kaartjes van Natura 2000-gebieden in 2018 en 2030. Er zijn in 2030 stapjes gezet, maar nergens is het probleem verdwenen. Juist in het Peelgebied is zelfs amper verbetering zichtbaar. Dan kun je wel mooi opschrijven "we zetten er een tandje bij", maar we laten de ontstoken kiezen gewoon zitten.

Na het buitenland is de landbouw verantwoordelijk voor de grootste uitstoot. Op landbouw kunnen we in Brabant flink winnen. Toch lees ik dat we niet inzetten op minder vee, maar slechts op verduurzaming door stalmaatregelen. Bij mobiliteit gaan we inzetten op verduurzaming, maar hoé? Misschien een provinciaal elektrisch vervoersbedrijf?

Extern salderen klinkt mooi, maar daarmee halen wij onze doelen natuurlijk nooit. Sterker nog: met ruimte kopen in Groningen worden de Brabantse Natura 2000-gebieden echt niet geholpen. Onze vragen. Waarom beginnen we met slechts tien piekbelasters? Kunnen we de 28 melders niet gelijk helpen? Kunnen het er op termijn ook meer dan 45 worden? En waarom verkoopt de provincie stikstofruimte? Op dit punt overwegen we een motie.

De aankoop van piekbelasters gaat financieel winst opleveren, dus wat ons betreft vol op inzetten en help de boeren die willen stoppen, of die noodzakelijkerwijs moeten stoppen. Wat de SP betreft mogen er grotere stappen gezet worden. Wacht niet tot het moet, maar doe het zodra het kan. 2030 is een uiterste, geen streefdatum. Het advies is: trek die ontstoken kiezen en zet er echt een tandje bij.

Voorzitter. Samen met de Partij voor de Dieren en D66 dienen wij een motie in over het afromingspercentage. Dank u wel.

Motie M19-2021: Afromingspercentage 50 procent bij uitkoop piekbelasters

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, behandelend Statenuk Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof; constaterende dat:

- er in het overgrote deel van de Brabantse Natura 2000-gebieden sprake is van een forse tot zeer forse overschrijding van de Kritische Depositie Waarde;
- maatregelen zoals voorgesteld in de BOS, geen garantie bieden op een dalen van deze depositie op korte termijn;
- een zo snel mogelijke en gegarandeerde depositiereductie van stikstof op Natura 2000-gebieden essentieel is voor het realiseren van de doelstellingen;
- het ook juridisch noodzakelijk is om eerst een depositiereductie van stikstof te garanderen om überhaupt weer vergunningen te verlenen aan ontwikkelingen waarbij stikstof vrij komt;

overwegende dat:

- de vast te stellen uitkoopregeling piekbelasters echt noodzakelijk is om die pieken weg te nemen;
- verzoeken Gedeputeerde Staten:

- juist bij deze uitkoopregeling piekbelasters de verworven emissieruimte het afomingspercentage op minimaal 50 procent te stellen;
en gaan over tot de orde van de dag.”
Irma Koopman, SP
Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren
Janneke van Kessel, D66.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Bedankt en gefeliciteerd met uw maidenspeech. De bloemen krijgt u thuis gestuurd.

Dan gaan we door naar D66, mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Voorzitter. De Brabantse natuur is er slecht aan toe, maar bedreigt ook de gezondheid van de Brabanders zelf, het leefklimaat. Het actief terugbrengen van de stikstofuitstoot vergt volgens D66 evenredige en stevige inzet van alle sectoren. In de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof worden uiteenlopende maatregelen voorgesteld, maar zijn deze voldoende ambitieus en gaan ze daadwerkelijk de beoogde doelstellingen behalen? Daar heeft D66 een aantal vragen over.

Als we het hebben over de regeling wat betreft het uitkopen van piekbelasters, vindt D66 dat de insteek moet zijn om per provinciale euro de meeste stikstofreductie te realiseren. Hoe gaat u daarvoor zorgen? Komt er bijvoorbeeld meer focus op de grootste vervuilers? En wat verwacht u van de effectiviteit van deze regeling op de stikstofreductie, als alles op basis van vrijwilligheid gebeurt? Ook de kpi's voor de stikstofreductie van dit pad ontbreken. Komen die er nog wel? Verder wordt voor slechts twee bedrijven dit jaar een aankooptraject gestart. Dat is echt veel te weinig. Het is al twee voor twaalf voor de Brabantse natuur en de woningbouw. Waarom wordt hier niet voortvarender mee gestart?

Verder ontvingen wij berichten uit Moerdijk waarin de sector met concrete initiatieven komt, zoals walstroom voor de scheepvaart, om economische ontwikkeling mogelijk te maken in combinatie met het verlagen van zowel stikstof als CO₂-uitstoot. Omdat de BOS volgens u ook staat voor "Brabant Ontwikkelt Samen" en het belang van de maakindustrie voor Brabant groot is, dienen wij hiertoe een motie in.

De innovatiekracht van Brabanders is niet te onderschatten volgens ons en de discussie over stikstof kan wellicht profiteren van hun individuele ideeën. Wij dienen dan ook een motie in die iedere Brabander uitdaagt bij te dragen aan de oplossingen voor Brabant. Gezien dat draagkracht ook voor dit college erg belangrijk is, reken ik op steun van GS.

Tot zover, voorzitter.

Motie M20-2021: Samen stikstof- én CO₂-uitstoot uit industrie omlaag brengen

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, behandelend de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof;
constaterende dat:

- de BOS ook staat voor Brabant Ontwikkelt Samen;
- overwegende dat:
- de maakindustrie voor Brabant van groot belang is voor de economie en werkgelegenheid;
 - terugdringen van stikstofuitstoot nodig is om bedrijven in de maakindustrie weer ruimte te kunnen bieden voor uitbreidingen;
 - eigen initiatief vanuit de industrie en bijbehorende transport op een ondersteunende provincie moet kunnen rekenen, immers 'Brabant ontwikkelt samen';
 - de initiatieven vanuit de industrie en het transport bovendien bijdragen aan vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen en dus bijdragen aan een lagere CO₂-uitstoot en het tegengaan van klimaatverandering;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- te komen met een ondersteuningsregeling voor walstroom voor de zeescheepvaart;

- te komen met een regeling om te stimuleren dat mobiele en niet-mobiele werktuigen in de industrie en overslag hun stikstof- en CO₂-uitstoot terugdringen; en gaan over tot de orde van de dag.”
Janneke van Kessel, D66.

Motie M21-2021: Daag Brabant uit om slim stikstofuitstoot te verlagen

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, behandelend de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof, constaterende dat:

- de BOS ook staat voor Brabant Ontwikkelt Samen; overwegende dat:
- de samenwerking in de BOS vooral op het niveau van belangenbehartigers plaatsvindt;
- er veel creativiteit en technische kennis zit bij bedrijven, onderwijs, onderzoek en individuele Brabanders;
- het stikstofprobleem zo groot is dat alle hulp om de stikstofuitstoot te verlagen, omarmd zou moeten worden,

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- alle Brabanders, bedrijven, onderwijs, onderzoek, etc. uit te dagen om met voorstellen te komen om de stikstofuitstoot te verlagen;
- goede ideeën te omarmen en ondersteunen;

en gaan over tot de orde van de dag.”

Janneke van Kessel, D66.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. PVV, de heer Boon. Het woord is aan u.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. We worden voor de gek gehouden. Of het nou gaat over CO₂ of stikstof, iedereen wordt bang gemaakt. Het halve land wordt op slot gezet en gezonde bedrijven worden kapotgemaakt. En waarom? De luchtkwaliteit in Nederland is sinds 1980 gigantisch verbeterd, net zoals de kwaliteit van het oppervlaktewater sterk is verbeterd en net zoals de biodiversiteit in Nederland niet is afgenomen, maar juist is toegenomen. De natuur is er de laatste decennia op vooruit gegaan, mede dankzij onze boeren. Hou dus op met die paniekzaaij over stikstof en de natuur. Stikstof is niet slecht voor de natuur. Nee, stikstof is de stok waarmee Nederlandse boeren verdreven gaan worden, om plaats te maken voor migranten. Het weggagen van onze boeren is het volgende hoofdstuk in de omvolking van Nederland. Hugo de Jonge van het CDA heeft al gezegd dat er 1 miljoen migranten bij gaan komen in Nederland en boeren uitgekocht moeten worden om weilanden vol te bouwen met huizen.

Iedereen weet dat dit stikstofprobleem een fake-probleem is maar hoe kan het dat juist Forum voor Democratie hieraan meewerkt? De overheid creëert doelbewust dit probleem met onbetrouwbare metingen en kaarten. Samen met het Rijk is er 2,85 miljard euro beschikbaar gesteld, geld om gezonde bedrijven kapot te maken. De PVV doet niet meer mee in deze show. Besteed dit geld aan de echte problemen in ons land. Waarom is hier wel geld voor beschikbaar, maar niet voor een fatsoenlijke regeling voor de horeca- of kermisondernemers? Stop met het boertje pesten. De PVV heeft schoon genoeg van alle doorgeslagen regels en wetten die over onze boeren zijn uitgestort. De agrarische sector is een prachtige sector en dat mag iedereen weten. Wij doen niet meer mee in dit toneelstuk van de zelfverzonnen stikstofcrisis. En als u daar ook genoeg van heeft, dan weet u op welke partij u moet gaan stemmen op 17 maart.

Voorzitter, tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, dank u wel, mijnheer Boon. De heer De Kort, Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ja, voor de Partij van de Arbeid had dit debat vandaag niet gehoeven, want we kunnen het hier bijna wekelijks wel over hebben en je krijgt een herhaling van zetten, zoals, denk ik, de vorige spreker zojuist liet zien. Dus het enige wat ik zal doen is even aanvullen op de bijdrage van mevrouw Dirken.

Als je kijkt naar verkoop stikstofruimte, dan schrikken wij er wel van als de provincie het nu gewoon in de markt zet. Wij hebben daar niet voor niks ooit samen met de VVD een motie voor ingediend, om daarin te prioriteren, en dat zien we nu niet terug. Het lijkt nu naar de hoogste bieder te gaan, dus daar hebben we serieuze zorgen over. Ik ben zeer benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde op dat vlak.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Genoteerd, dank u wel. De heer Rutjens van Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Van JA21 vinden wij dat overmatige regelgeving en activistisch beleid, vindt blijkbaar het handhaven van door mensen gemaakte en later tot natuur uitgeroepen gebiedjes soms belangrijker dan banen, bouwen, bomen en bedrijvigheid. De provincie is zo wel gedwongen binnen een parallelle stikstofwerkelijkheid beleid te maken en het BOS is daar het gevolg van. Een vraag aan de gedeputeerde. U gaat onder meer stikstofdepositie verminderen door te verduurzamen. Welke definitie hanteert u daarbij? Hopelijk niet die definitie waarbij het verbranden van bomen als duurzaam is gekenmerkt. In dat kader ook, we begrijpen dat de bij elkaar gesjoemelde vergunning voor de boomverbranding in de Amercentrale nog bij de rechter ligt, maar in ieder geval kunnen we er wel van uitgaan dat u grootschalige biomassaverbranding daadkrachtig gaat terugdringen, juist omdat het voor extra uitstoot van stikstof, CO₂, fijnstof en diverse zwavelverbindingen zorgt.

Het BOS dient onder meer ook om te kunnen bouwen. Laten we dan ook het doel voor ogen houden. Als u dan het zogenaamde BENG en het gasloos noemt, dan gaat dat voor vertraging in het bouwen misschien zorgen, in ieder geval voor hogere kosten van het bouwen. Laten we vooral geen nieuwe problemen veroorzaken door deze oplossing.

En verder, voorzitter: we moeten ook uit deze juridische problematiek zien te komen. We moeten duurzaam de situatie oplossen, dus moeten we onderzoeken hoe Natura 2000-gebieden aangepast kunnen worden. En als u dan ook binnen de regelgeving en binnen de doelstellingen kijkt of dat kan, is het antwoord natuurlijk 'nee', dus nu is de vraag: hoe gaan we dat dan wel doen? We hebben een vraag, of beter gezegd: een verzoek, aan u om zelf het Rijk ook actief te benaderen, niet te wachten tot Den Haag ergens mee komt, of de minister een brief stuurt, ook niet via het IPO, maar wij in Brabant, samen met de Rijksoverheid gaan kijken hoe we dit probleem, dit juridische probleem, ook op lange termijn kunnen oplossen. En dat kan alleen met betere regelgeving, realistische doelen en dus ook het aanpassen van Natura 2000-gebieden. De vraag is alleen: hoe gaan we dat doen?

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank ook voor uw bijdrage. Dan gaan we naar de Partij voor de Dieren, mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter.

"Zeg Noord-Brabant, waar ga je heen, met de BOS, met de BOS,

Zeg Noord-Brabant, waar ga je heen, met de BOS?"

Voorzitter. Ik wil u kort vertellen over het sprookje van de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof, de BOS. De hoofdpersonen in dit sprookje, de drie gebroeders Natuur, Stikstof en Economie, waren op elkaar aangewezen. Economie was de jongste, goed gebekt en te enthousiast dan goed voor hem was en voor zijn omgeving. Natuur was de evenwichtige, maar ook de gevoelige van de drie broers. Als oudste broer zorgde Natuur altijd goed voor zijn broers, maar nu Economie ging puberen, kreeg Natuur steeds meer te verduren van Economies onbehouden enthousiasme. De middelste broer, Stikstof, was wispelturig van aard

en waaide met alle winden mee. Stikstof lifte mee met het enthousiasme van broer Economie, waardoor broer Natuur geen tegenwicht meer kon bieden. Ooit de verzorger van twee broers, lag Natuur nu afgedankt en doodziek op bed. Broer Stikstof kon niet anders dan blijven meewaaïen met broertje Economie. De broers dreven elkaar tot waanzin. Het metaforische raderwerk begon het te begeven en de broers dreigden eraan ten onder te gaan.

De moraal van dit verhaal. Wij en onze economie zijn afhankelijk van de natuur. Door de natuur te verwaarlozen, zetten we ons eigen voortbestaan op het spel. De klimaat-, biodiversiteits- en stikstofcrisis maken ons dit duidelijk. Helaas wordt met de BOS wederom in de eerste plaats ingezet op het vlot trekken van het tandwiel economie. Stikstof uitstotende initiatieven worden gewoon weer vergund, terwijl er sinds het begin van de juridische stikstofcrisis nog steeds geen resultaten zijn geboekt op het vlak van depositiereductie. De Partij voor de Dieren wil daarom eerst aantoonbare resultaten van natuurherstel zien voordat naar nieuwe economische ontwikkelingen wordt gekeken.

Tot zover mijn eerste termijn, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Vlasveld. Ik wil u mijn complimenten geven voor uw creatieve bijdrage. We zullen straks bij de stemmingen zien of het eindigt met "En ze leefden nog lang en gelukkig". Dan kunnen we door naar 50PLUS, de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Voor ons ligt de Ontwikkelaanpak Stikstof. Van de kant van BMF en ZLTO worden we benaderd met allerlei mails, en dat begrijpt 50PLUS heus wel, maar wat ik daar te weinig in terugvind, is een relatie met het verbeteren van de gezondheid van de Brabander. De coalitie heeft een Schone Lucht Akkoord uitgewerkt, met als doel drie gezonde levensjaren erbij, en stikstof speelt bij het verbeteren van onze gezondheid een belangrijke rol. Verbeter de wereld en begin bij jezelf. Natuurlijk, probeer België en Duitsland mee te krijgen, maar kijk eerst naar Brabant, want daar hebben we het zelf in de hand. Het gaat om een uitstoot van 28.000 ton stikstofemissie in 2018, waarvan landbouw 17.500 ton en verkeer 6600 ton. Het is de ambitie van 50PLUS dat we in Brabant een resultaatverplichting gaan hanteren en keihard zeggen: in 2030 willen we 'zoveel' ton stikstof minder en in 2050 moeten we 'daarop' uitkomen. Het huidige uitgangspunt waarbij minimaal de helft van de hectaren natuur in Natura 2000-gebieden in 2030 op een aanvaardbaar stikstofniveau moet komen, is te kwalitatief en dus veel te vaag. Het doel moet zijn: we hebben 28.000 ton emissie, we gaan naar 14.000 ton. Dat biedt duidelijkheid over waar we uit moeten komen. De aanpak is duidelijk. Begin inderdaad met de piekbelasters, maar laten we niet vergeten dat boeren ook ondernemers zijn die een gezin met kinderen hebben. Praat niet óver ze, maar praat mét ze.

Anderzijds is het belangrijk dat we als provincie goed zijn uitgerust en goede meetsystemen hebben om het stikstofgehalte in de omgeving vast te stellen. Daarom steunt 50PLUS de moties van GroenLinks en de ChristenUnie-SGP.

Verder, voorzitter, een dashboard waarin we maandelijks een beeld krijgen over waar we staan en een beeld geeft van aan welke knoppen we samen met vooral de boeren moeten gaan draaien, is daarbij de inzet van 50PLUS. Daarmee dragen we bij aan het verbeteren van de gezondheid van de Brabantse burger, maar helpen we ook de boer met het realiseren van een boerenbedrijf op gezonde grond met relatief lage stikstofproductie.

Voorzitter, dat was onze inbreng.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, dank u wel, mijnheer Brouwers. Dan kunnen we door naar Lokaal Brabant, de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Het woord BOS is sowieso al bijzonder. Zien we door de bomen het bos, of zien we door het bos de bomen nog? Maar ja, het BOS is met elkaar wel wat we moeten bespreken om inhoudelijk verder te komen. We hebben het voorliggen.

Twee veranderende aspecten waar we het vandaag over willen hebben: de 5 km-regeling en het meten/monitoren op de stikstofdepositie. Stikstofdepositie gaat dan over activiteiten die we berekenen op dit moment in de Aeries, nou ja, bekend, en met verkeersbewegingen doen we dat op de SRM2 en voor de andere activiteiten/bronnen is dat de OPS. Nou, dat weten we. Dat is wel een belangrijk verschil. Een SRM berekent de stikstofdepositie alleen maar voor verkeer dat binnen vijf kilometer van rekenpunten bij de Natura-gebieden rijdt. OPS daarentegen berekent de stikstofdepositie daar op een veel grotere afstand. Daar heeft ook adviescollege Hordijk al iets over gezegd in het meten, het robuust meten, en daar is ook al kritiek op gekomen. Ook de minister heeft in haar reactie in de Kamerbrief van 13 oktober dat enigszins terzijde gelegd. Dat veranderde natuurlijk op 20 januari, toen de Raad van State geoordeeld heeft dat de afkappgrens van vijf kilometer voor stikstofdepositie van verkeersbewegingen onvoldoende is onderbouwd. En nu is het dus nog afwachten hoe de afkappgrens van vijf kilometer nader zal worden gemotiveerd en/of wordt aangepast door de minister. Feit is dat het grote gevolgen kan hebben voor bedrijven, aangezien vrijwel alle bedrijven met verkeersbewegingen te maken hebben. Het verzoek van de werkelijke bijdrage van verkeersbewegingen zit niet in de OPS en daarmee wel lastig, omdat er landelijk door de minister nog geen onderbouwing is en deze aangepast zou moeten worden. Daarmee vraag ik dan ook aan de gedeputeerde of hiervoor op dit moment uitvoering aan te geven is.

Lokaal Brabant heeft twee jaar geleden een motie ingediend om de snelheidsverlaging van 120 naar 100 km op de snelweg onder de aandacht te brengen in Den Haag. Provinciaal helaas niet gehaald, maar uiteindelijk is het in Den Haag wel opgepakt. Blijkbaar is deze snelheidsreductie een bronmaatregel waarop stikstof omlaag kan. Dat is dan alleen mogelijk bij een optimale verbranding in de verbrandingsmotor. Voor personenwagens is dat bij een snelheid tussen 80 en 100 kilometer, heb ik begrepen-

De plaatsvervangend voorzitter: U moet gaan afronden, want u zit over de twee minuten.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dan wil ik afronden. We zien het buitenland groots bijdragen in de hoge stikstofdepositie. We zien uit naar de resultaten van het Dreiländeroverleg en het Laandersoverleg. Deze worden in het najaar verwacht door het college en we zien dan ook graag uit naar de overleggen waarin u inzicht kan geven op het buitenlands effect en de bronmaatregelen, als we die daaruit kunnen ophalen. Daarvoor dienen we dan ook een motie in. We zien vanuit Den Haag complimenten komen, en ik sprak over de motie Dik-Faber en Geurts, waar in de Tweede Kamer breed waardering wordt uitgesproken-

De plaatsvervangend voorzitter: Ik begrijp het helemaal en ik vind het echt heel vervelend, maar u zit al op drie minuten en dat vind ik niet netjes ten opzichte van de andere partijen, want we hadden echt duidelijk twee minuten afgesproken. Maar u heeft een motie ingediend en ik kap het nu toch af. Ik vind het heel vervelend, het komt heel onaardig over, maar de afspraak van tevoren was duidelijk.

We gaan naar ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Dit overleg is wat mij betreft een afronding van een aantal themabijeenkomsten die we hebben gehad, een plenaire afronding. Even overkoepelend wil ik zeggen: als ik alle uitingen van de provincie zie, niet alleen in de stukken, maar ook op de website, dan ben ik blij dat in ieder geval nu ook overal uitgedragen wordt dat elke sector op een eerlijke manier bij moet dragen.

We hebben drie punten die we hier aan willen stippen, waarin we accenten in de koers willen verleggen, of dingen willen aanstippen.

Eén. We hebben nog onvoldoende de bijdrage van het buitenland in beeld. De binnenlandse bijdrage begint steeds beter in beeld te komen. Daarom hebben we met het CDA een motie ingediend om daar echt werk van te gaan maken en tegelijkertijd ook de reductie in het buitenland daarin mee te nemen, en ons daarin ook een beeld te geven, zodat we ook weten wat daadwerkelijk het effect op onze natuur is.

Het tweede, en dat is niet onbekend, want we hadden al eerder met GroenLinks de motie ingediend, is het effect van het verkeer op de natuurgebieden. Overal is nu wel bekend dat op een oneerlijke manier gebruikgemaakt wordt van een model waarbij we niet de werkelijke emissie en depositie daarin rekenen. Gelukkig heeft minister Van Nieuwenhuizen diverse tracébesluiten ook al aangehouden. Wij roepen het college op vanaf nu de eerlijke methodiek toe te gaan passen op elk project waar wegverkeer een bijdrage in heeft, en dat zijn niet alleen de verkeersbesluiten, maar ook vaak de industriële vergunningen waar een grote component wegverkeer is, en daar dienen we een motie voor in.

En de derde. Ik heb u op 9 oktober opgeroepen om conform de afspraak die u heeft gemaakt met het Rijk bij het openstellen van extern salderen, maandelijks te monitoren hoe ver we daarin staan. We hebben 22 februari de eerste monitoring van u gekregen, twee velletjes A4 met een klein staatje erbij, terwijl we in die tussentijd opeens overvallen worden door openbare verkoop van stikstofruimte en dergelijke, die op geen enkele manier daarin terug te vinden is. Ik roep het college op – ik zal er geen motie over indienen, maar ik roep het college op – bij de eerstvolgende, en dat is wat mij betreft over een maand, rapportage een volledig beeld te geven, en ik kan me dan wel aansluiten bij de opmerking die de heer Brouwers daarin maakte: kom met een dashboard waarin we dat zien, niet alleen maar cijfertjes vanuit het verleden, maar ook wat er nu al gebeurt en wat u zelf in de markt zet. Die verwachten wij over een maand in ieder geval, dat u die naar de Staten toe kan sturen.

Dank u wel.

Motie M22-2021: Berekening werkelijke bijdrage van wegverkeer

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, behandelend Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof;
constaterende dat:

- de Raad van State in eerdere uitspraken het gebruik van SRM2 bij wegverkeer in lijn met de eerdere conclusies van de commissie Hordijk, de zogenaamde afkapregeling op vijf kilometer bij wegverkeer, ter discussie heeft gesteld;
- de voorzitter van de commissie Hordijk aangegeven heeft dat een berekening van de werkelijke stikstofdepositie van verkeer o.b.v. het OPS-model relatief makkelijk te produceren is;
- voor draagvlak van een eerlijke uitvoering van de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstofaanpak het van essentieel belang is dat van alle sectoren er een volledig beeld is van de daadwerkelijke stikstofemissie en -depositie;

verzoeken Gedeputeerde Staten bij elke aanvraag natuurvergunning voor de stikstofuitstoot van wegverkeer uit te gaan van de daadwerkelijke stikstofemissie en -depositie o.b.v. het OPS-model;
en gaan over tot de orde van de dag.

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Tom Ludwig, GroenLinks

Janneke van Kessel, D66

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dan zijn we-, O, er is een interruptie van mevrouw Koopman. Uw ‘maiden-interruptie’ noemen we dat dan, al weet ik niet of het zo heet. Maar dat is eigenlijk niet de bedoeling hè? Vindt u het goed als we die bewaren voor de tweede ronde? Want we hadden afgesproken dat we geen interrupties zouden doen bij de eerste termijn.

Mevrouw **Koopman** (SP): Sorry.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee, maakt niet uit. Mijnheer Van den Broek, u had een motie, maar die heeft de griffie nog niet ontvangen. Heeft u die toegestuurd naar de griffie?

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Mijn spreektijd had ik inderdaad niet goed ingeklokt, maar in mijn betoog had ik aangegeven dat deze ook samen met andere partijen ingediend zou worden. Die is samen met het CDA ook ingediend, en die ligt, als het goed is, overal voor. Dan wil ik nu eigenlijk-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter!

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Excuses voor deze interruptie, maar ik had ook een motie. Ik heb hem niet genoemd in eerste termijn, maar ik wil alvast zeggen dat wij hem ook indienen, dus iedereen kan hem alvast gaan lezen en bewonderen.

Motie M23-2021: Terug naar 2028

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, ter bespreking van de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof; constaterende dat:

- Brabant in het landbouwbeleid nog altijd een andere en scherpere koers vaart, met strengere regels en termijnen die afwijken van die in andere provincies;
- dit te danken is aan de coalitiepartijen VVD, CDA, FvD, JA21 en LB;

overwegende dat:

- Brabantse boeren recht hebben op een gelijke behandeling;
- Brabantse landbouworganisaties 10 maart jl.¹ nog duidelijk hebben gemaakt dat twee relevante rapporten² tot de conclusie zijn gekomen dat innovaties van brongerichte systemen niet snel genoeg op gang komen en dat bestaande systemen nog niet effectief genoeg zijn, waardoor het risico bestaat dat bedrijven gaan investeren in systemen die niet volledig en op lange termijn niet toekomstbestendig zijn;
- Brabant in het belang van behoorlijk bestuur en in het belang van haarbaarheid de deadline van 2028 voor emissiearme stalsystemen uit het Stikstofconvenant van 2009 dient te handhaven;

dragen GS op:

- om PS zo snel mogelijk een wijzigingsverordening op de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant, zoals vastgelegd als GML-bestand met plan-idn NL.IMR0.9930.InterimOvrgc-0320, voor te leggen, waarin de volgende wijzigingen zijn opgenomen:
 - de deadline voor een ontvankelijke en vergunbare aanvraag voor een omgevingsvergunning wordt gewijzigd naar een nieuwe datum die recht doet aan de belangen van veehouders en die zo spoedig mogelijk na nader overleg met hen tot stand komt;
 - de deadline voor huisvestingssystemen om aan de emissie-eisen te voldoen wordt gewijzigd van 1 januari 2024 naar 1 januari 2028;

en gaan over tot de orde van de dag."

1 <https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2021/03/10/landbouworganisaties-blijven-vechten-voor-toekomst-brabantse-boer>

2 Het eerste is van de Brabantse Adviescommissie Uitvoeringsprogramma Ondersteunende Maatregelen Transitie Veehouderij en het tweede rapport is het advies van de commissie-Tijssens

Maikel Boon, PVV.

Motie M24-2021: Geen extra regelgeving uit Brabant

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, ter bespreking van de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof; constaterende dat:

- Brabant in het landbouwbeleid nog altijd een andere en scherpere koers vaart, met strengere regels en termijnen dan in andere provincies;

overwegende dat:

- Brabantse boeren recht hebben op een gelijke behandeling;
- Brabantse landbouworganisaties 10 maart jl.¹ nog duidelijk hebben gemaakt dat twee relevante rapporten² tot de conclusie zijn gekomen dat innovaties van brongerichte systemen niet snel genoeg op gang komen en dat bestaande systemen nog niet effectief genoeg zijn, waardoor het risico bestaat dat bedrijven gaan investeren in systemen die niet volledig en op lange termijn niet toekomstbestendig zijn;

dragen GS op:

- om bij het stikstofbeleid (BOS) aan te sluiten bij de landelijke lijn die ook in de andere provincies wordt gehanteerd en alle extra regelgeving die vanuit Brabant zelf komt te schrappen;

en gaan over tot de orde van de dag."

1 <https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2021/03/10/landbouworganisaties-blijven-vechten-voor-toekomst-brabantse-boer>

2 Het eerste is van de Brabantse Adviescommissie Uitvoeringsprogramma Ondersteunende Maatregelen Transitie Veehouderij en het tweede rapport is het advies van de commissie-Tijssens

Maikel Boon, PVV.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik wil graag even met u de moties doornemen, zodat we kunnen controleren of ik de juiste moties voor me heb en ook of ze al op iBabs staan. Ik ga niet de partijen erbij noemen, als u daarmee instemt, ik noem alleen even het nummer en de titel: motie 14, 'Van inspanningsverplichting naar resultaatsverplichting', motie 15, 'Onderzoek stikstofwinst snelheidsverlaging provinciale wegen', motie 16, 'Monitor de daadwerkelijke winst voor de natuur', motie 17, 'Geen rem op verkeer', motie 18, 'Monitoring', motie 19, 'Afromingspercentage 50 procent bij uitkoop piekbelasters', motie 20, 'Samen stikstof- én CO₂-uitstoot uit industrie omlaag brengen', motie 21, 'Daag Brabant uit om slim stikstofuitstoot te verlagen', motie 22, 'Berekening werkelijke bijdrage van wegverkeer'. Missen we nog iets?

De **griffier**: Er komt er nog een aan, dit is 23.

De **plaatsvervangend voorzitter**: We hebben motie nr. 23 van de PVV: 'Terug naar 2028'. En motie 24, die heet 'Geen extra regelgeving uit Brabant'.

Gezien de hoeveelheid moties, stel ik een schorsing voor, zodat ook u de gelegenheid heeft ze allemaal te lezen en ook GS zich hierop kunnen voorbereiden. We schorsen de vergadering voor tien minuten.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, mijnheer Van den Broek?

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, excuus. Ik heb motie 21 binnen, de rest daarna nog niet, dus ik weet niet hoe snel dat gaat. Ik vind het alleen best wel heftig om deze moties allemaal te lezen nu, dus tien minuten vind ik erg kort.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan schorsen we tot half zes. Is iedereen het daarmee eens? Ja, dan wordt het een kwartier. Helemaal goed. Tot straks.

Schorsing (17.14-17.30)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Het is half zes geweest, dus wat mij betreft hervatten we de vergadering. Ik geef graag het woord aan gedeputeerde Ronnes voor de beantwoording van de vragen die gesteld zijn, en als het lukt ook heel graag uw reactie en oordeel op de moties.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, het was even wat stunt- en vliegwerk om de moties uitgeprint te krijgen, maar het is gelukt.

Dank u wel, voorzitter. Ook dank voor de bijdragen van de fracties in eerste termijn. Ik merk dat er echt wel draagvlak is voor de aanpak en de integraliteit van de Brabantse ontwikkelaanpak. Ik zag dat al in het vooroverleg met de partners terug en het is goed te merken dat de complexiteit gezien wordt, maar dat er toch ook wel draagvlak voor is.

Ik begin meteen met de reactie op de sprekers in de volgorde van wat ingebracht is en ik probeer zoveel als mogelijk de moties mee te nemen.

Als eerste kom ik bij de opmerking vanuit GroenLinks als het gaat om de monitoring voor externe saldering. De structuur van de BOS is zodanig ingericht dat de verlaging van depositie, de verbetering van die situatie, plaatsvindt via het nemen van bronmaatregelen, dus het tandwiel stikstof, de natuurverbetering via het tandwiel natuur en het extern salderen is een instrument om depositie van de ene plek naar de andere plek te brengen, van de ene activiteit naar de andere activiteit te brengen. Dus u kunt wel zeggen "monitoren wat het aan winst oplevert", in principe is niet de inzet van extern salderen dat het gaat leiden tot een lagere depositie, het is een instrument om te zorgen dat de activiteit ruimte over kan nemen. Het verlagen van de stikstofdepositie doen wij echt in het tandwiel met de verschillende bronmaatregelen.

Het tweede punt is de ambitieverplichting en de realisatieverplichting. Het punt is eigenlijk dat wij met de lijn die wij volgen aanhaken aan de Nederlandse wetgeving. Recentelijk is de Stikstofwet vastgesteld en wij volgen daarin het landelijk beleid. Met de uitkomsten van de stikstofanalyses die op dit moment gebeuren – en we verwachten dat die richting einde van de zomer/eind van dit jaar ook duidelijk zijn, wat dat betekent voor Brabant – kunnen we zien waar we staan en kunnen we ook kijken van: waar moeten we bijschakelen? Maar het is volgens het college niet noodzakelijk om op dit moment van een inspanningsverplichting te spreken, want we hebben gewoon te maken met de wet zoals die in Nederland nu geldt. Dit is meteen een reactie op uw motie: die ontraad ik.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Er is een interruptie van de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter, en dank ook voor de beantwoording hierop. Maar er is wel een groot verschil. In de BOS wordt namelijk echt gesproken van een inspanningsverplichting, en ook dat de ambities nog worden bekeken. De aangenomen wet, daar refereer ik ook aan in mijn motie, artikel 1.12, spreekt van een resultaatsverplichting vastgelegd in de omgevingsverordening. En wat onze oproep zou zijn, is om ook dat te doen in Brabant, dus Brabant hetzelfde behandelen als het Rijk. Bent u het daarmee eens?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Eigenlijk koersen we daarop. Alleen, het gaat erom: hoe realistisch is het om uiteindelijk op die uitkomst uit te komen? Daarvoor hebben we echt wel de feitelijke stikstofanalyses nodig, en werken we vanuit dat punt verder, om te kijken hoe we ook echt onze doelen kunnen aanscherpen richting de toekomst. Dus wat het college betreft geen behoefte om het op dit moment echt als harde regel te zijn, een echt doel te zien.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolgvrage de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, maar dan wordt het wel duidelijk hè? Dus dan is het zo dat wij een wat lager ambitieniveau hebben en dat het een inspanningsverplichting is. Dat is echt wel degelijk iets anders dan een resultaatsverplichting en ik hoop juist dat we in Brabant in ieder geval minimaal doen wat het Rijk wil, en

sterker nog: dat we koploper zijn. Dus nogmaals vraag ik u: ziet u ook wel degelijk verschil tussen de landelijke resultaatsverplichting en de provinciale inpassingsverplichting?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Wat ik zelf zie, is dat het vooral gaat om concrete maatregelen, dat we ook die doelen gaan bereiken. Als u kijkt naar zoals wij hier een pakket aan bronmaatregelen hebben liggen, dan ziet u dat wij ook echt als provincie Noord-Brabant in de kop meedoen als het erom gaat om echt te komen met maatregelen die leiden tot die verlaging van die stikstofdepositie. Dus in die zin denk ik dat we een van de koplopers zijn, maar wij willen wel met echt de positionering van dat doel ook bijschakelen in de tijd, en het is echt belangrijk dat we die ruimte daarin ook hebben. Ik schat in dat dat ook wel de meest realistische weg is om ook stappen te kunnen zetten.

Dan kom ik op de motie waarin eigenlijk de suggestie wordt gedaan om te onderzoeken wat de stikstofeffecten zijn van de snelheidsreductie op provinciale wegen. Daar is al onderzoek op gedaan en daar hebben we ook al uitkomsten van. Eventueel kunnen we kijken hoe we die u kunnen doen toekomen. Dus in die zin is dat overbodig. De uitkomsten daarvan geven eigenlijk aan dat verlaging van de snelheid op die wegen niet echt leidt tot een reductie die ook echt van impact is. Het is misschien goed dat u gewoon kennisneemt van de rapporten die daar zijn, en dan even kijkt wat u daarin wel of niet zou willen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dat was motie 15. U zegt: overbodig.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, ontraden.

Daarmee heb ik eigenlijk de inbreng van de heer Ludwig behandeld en kom ik bij de VVD, die aangeeft-

De **plaatsvervangend voorzitter**: U hebt een nieuwe interruptie van de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Wij hadden drie moties en dit was de reactie op de laatste. Het was een felle discussie vorig jaar, en toen werd gezegd dat Provinciale Staten zouden worden geïnformeerd over wat de uitkomsten daarvan zijn. Ik wil niet vooruitlopen op die uitkomsten, maar het is wel belangrijk dat Provinciale Staten daarvan kennisnemen en nu, in die maatregelen, is hij helemaal weggeschoven. Als u kunt toezeggen dat deze naar ons toe komen, dus dat al die rapporten aan ons worden toegezonden, dan ben ik bereid om deze motie aan te houden.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Prima.

Dan kom ik bij de VVD, die het had over de piekbelasters-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wacht even, want voor mij is het niet helemaal oké, en ik zie ook de heer Ludwig- Is dit een toezegging, dat u zegt dat alle rapporten worden toegezonden, waardoor dus deze motie aangehouden wordt?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): De toezegging is dat wij de uitkomsten zullen delen. Dat is de toezegging die ik kan doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Is dat voor u voldoende, mijnheer Ludwig?

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dan houd ik hem even aan, want dan wil ik wel zien wat ons wordt toegezonden. Dus ik houd graag deze motie aan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel voor deze duidelijkheid allebei. Gaat u verder, gedeputeerde.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dan beland ik toch bij de tweede spreker, mevrouw Dirken, die zegt: er zijn nogal wat piekbelasters die zich hebben aangemeld, waarom zetten we niet stappen extra en proberen we het bij de minister voor elkaar te krijgen dat de bedrijven die zich aangemeld hebben ook daadwerkelijk geholpen kunnen worden nu? Ik kan u zeggen dat dat klinkt als een hele goede suggestie, dus ik zal toezeggen dat ik in overleg zal bezien of er een stap extra gezet zou kunnen worden om te kijken of er wat extra's met die piekbelasters kan gebeuren.

Daarnaast hebt u een motie ingediend om maximaal in te blijven zetten om voortvarend de knelpunten in het Brabantse wegennet op te lossen. Dat zullen wij als college zeer zeker doen. Wij hebben niet voor niets in ons vaandel staan dat we Brabant in beweging willen houden, en daar hoort mobiliteit ook bij. Maar we zullen dit nadrukkelijk ook wel afwegen in de totale context van de opgave die daar ligt. We hebben het al gehad over arbeidsplaatsen, de woningbouw, maar zeker het Brabantse wegennet mag niet op slot raken en ook de verkeerveiligheid moet daarin een nadrukkelijk punt zijn, om te zorgen dat we daar stappen kunnen zetten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dus M17 is geen bezwaar.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja.

Dan kom ik bij de Europese lobby. U zegt: eigenlijk zou je dit gewoon ook als een hard punt erin moeten zetten. Maar eigenlijk zit het erin. We hebben in de afgelopen maanden eigenlijk al als college flink ingezet op het aanhalen van de contacten, met name ook met België. De volgende stap zal zijn dat we ook kijken hoe we in die lobby richting Rijk, richting Duitsland, maar daar hoort Europa ook bij, ook stappen kunnen zetten dat het voor Nederland, niet pragmatisch, dat is niet het goede woord, maar wel een werkbare situatie wordt en te kijken waar we ook dat level playing field tussen de landen gerealiseerd kunnen krijgen. Want het heeft natuurlijk niet zoveel zin dat wij op dit moment hard werken om aan onze eigen bedrijven, onze eigen mensen, te vragen om te komen tot die reductie van de stikstofdepositie en dat het vervolgens via België of via Duitsland bij ons de grens over waait en dan nog de depositie op onze Natura 2000-gebieden neerlegt. Dus eigenlijk eens met het doel van de vraag, daar zullen we ook zeker op inzetten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Dirken heeft hierop een interruptie.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ik ben al heel blij om dit te horen, want het is iets wat we al heel lang vragen en dan worden we door de andere partijen steeds een beetje aangekeken als natuurontkenners of zo. Het specifieke punt hier extra in, waar ik u niks over hoor zeggen, is om er juist ook op aan te dringen dat we niet alleen met die lobbyisten samen kijken, met België en Duitsland, maar om er juist in Europees verband ook op aan te dringen dat we nu een regel hebben die ruim twintig jaar oud is en dat het misschien ook eens goed is om te evalueren wat die nou gebracht heeft en of dit nou echt wel de slimste manier is die we nu gekozen hebben, om die bijzondere habitats die er Europees zijn te beschermen. Want misschien zijn daar veel slimmere manieren voor. Dat is het tweede deel dat wij vragen in die lobby, om dat mee te nemen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u dat meenemen? Dat is de vraag.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Altijd. Ik bedoel, dit is ook een wens die vanuit meerdere hoeken vanuit uw Staten naar ons toe gekomen is, van: kijk wat je daaraan kunt doen. Daarvoor zullen we ook nadrukkelijk gewoon gesprekken met het Rijk moeten voeren, waarbij mijn collega Elies Lemkes ook op dit moment gewoon in gesprek is. Ze heeft recentelijk nog over het vergroten/verkleinen van Natura 2000-gebieden, herinrichten, volgens mij een Statenmededeling richting de Staten al gedaan, of die is onderweg, en daar

vindt u ook in dat we daar echt vanuit het college op proberen aan te haken, om scherp te krijgen aan welke knoppen je nu kunt draaien om het meer werkbaar te maken, waarin we uiteindelijk de doelen die we met elkaar hebben niet uit het oog verliezen. Uiteindelijk willen we een gezonde leefomgeving en plek voor onze natuur, maar wel in een stukje realisme en in werkbare regelgeving.

Dan ga ik over naar de inbreng van de heer Thijssen. Die vestigt nog eens een keer de aandacht op de monitoring in relatie tot het buitenland. Met meerdere partijen, de ChristenUnie-SGP en Lokaal Brabant, wordt een motie ingediend om in de paragraaf van de monitoring van de bronmaatregelen nog eens te kijken of je daar wat explicieter in kunt gaan op de resultaten die in de toekomst geboekt gaan worden uit dat overleg en uit de inzet die je pleegt om de buitenlandse depositie terug te brengen. Eigenlijk is dat ondersteuning van beleid, dus oordeel van de Staten: positief advies daarop. Ik zie het ook echt als een ondersteuning van de lijn die is ingezet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dit betreft dus motie 18, oordeel Staten. En ik geef het woord aan mevrouw Koopman voor een interruptie.

Mevrouw **Koopman** (SP): Ik heb hierbij een vraag. Gaan we dan monitoren wat de stikstofexport is, maar ook vice versa zeg maar: wat er binnenkomt vanuit het buitenland, maar ook wat wij vervuilen in België en in Duitsland? Want het lijkt me toch ook wel dat je een evenwichtig beeld moet hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Nee, op dit moment is het zo dat wij met de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof met name ook in willen zoomen op "wat zijn nou die buitenlandse deposities op onze Natura 2000-gebieden en wat zijn nou de effecten van de maatregelen die in de toekomst genomen gaan worden?" Dus dat kun je nu nog niet zeggen, maar dat moet je bijhouden, dus je moet er een mechanisme voor opzetten. Nou, daar is heel veel werk te doen, want wij hebben in Nederland nog heel veel te doen als het gaat om het opzetten van een goede monitoring en u kunt zich voorstellen, de ontwikkelingen in België en Duitsland liggen toch wel op een andere snelheid dan in Nederland, dat daar nog een grote inhaalslag te maken is. Dus dit is niet iets wat morgen al resultaat oplevert. Maar onze inzet is wel om op een beter niveau te komen dan zoals het nu is, want het ontbreekt gewoon nu aan inzicht en als je niet weet waar de bron zit, dan kun je ook heel weinig gesprekken aangaan om te kijken hoe je die bron naar beneden kunt brengen. Dat is vooral ook de reden dat we dat willen doen. Dank u, voorzitter.

Dan heb ik nog een vraag van de heer Thijssen: hoe is de relatie depositie van de lege vergunningen? Daar kan ik heel kort antwoord op geven. De lege vergunningen zitten niet in de depositierapportering, in de depositiemonitoring, zoals we die van het RIVM kennen, want de monitoring zoals we die kennen zijn echt de effectieve metingen. Dus op het moment dat een vergunning leeg is, zit dat resultaat verwerkt in die metingen van het RIVM en op het moment dat een vergunning alsnog ingevuld wordt, zal dat automatisch leiden tot een verhoging van depositie in die rapportering en monitoring van het RIVM. Dus dat voor wat betreft het antwoord op die vraag.

Dan kom ik bij de SP. Mevrouw Koopman geeft eigenlijk aan dat ze van het verschil tussen nu, 2020, en 2030 eigenlijk te weinig resultaat ziet in de grafieken en in de modellen die in de BOS zijn verwerkt. Ik kan wel zeggen dat daarin nog niet de Brabantse bronmaatregelen zijn verwerkt. Op dit moment berekent het RIVM nog wat de effecten daarvan zijn. Dat doen we ook samen met de andere provincies, want als de bure-, stel Gelderland neemt bronmaatregelen, dan kan dat ook effecten hebben op onze Natura 2000-gebieden. Die kwaliteit van de monitoring zijn we echt op aan het rekken en we proberen dat ook weer te completeren met een verwachting van "wat gaat nou die maatregel opleveren als depositie op die gebieden?". Dat is één, en vervolgens moet je ook meten of het ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt natuurlijk.

U geeft ook aan van: ja, waarom worden er maar tien piekbelasters op dit moment geaccepteerd als zijnde aankoop? Dat komt omdat het budget betaald wordt vanuit het Rijk en het Rijk heeft in de eerste tranche geld beschikbaar gesteld voor ongeveer tien bedrijven. Dus dat is gewoon de reden waarom wij in de eerste tranche maar tot tien gaan. Wij zoeken natuurlijk wel naar mogelijkheden om de snelheid omhoog te brengen. Eigenlijk is het verzoek van de VVD om te kijken hoe je er nou voor kunt zorgen dat je de bedrijven die mee willen doen sneller kunt helpen.

Dan kom ik bij mevrouw Van Kessel- Even kijken, ik heb volgens mij een motie overgeslagen van de SP, als het gaat over de piekbelasters en het afrotingspercentage minimaal op 50 procent stellen. Nou, de piekbelasters worden in principe honderd procent toegerekend als bronmaatregel en komen ook honderd procent ten goede aan de natuur. Dus die motie gaat eigenlijk minder ver dan wat in werkelijkheid gebeurt met de piekbelasters. Piekbelasters worden opgekocht en de ruimte daarvan komt ter beschikking van de natuur, tenzij het Rijk nog op een later moment besluit om er toch nog iets mee te doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie een interruptie van mevrouw Koopman. En mij is nog niet helder wat uw advies is voor motie 19, en u bent aan uw tijd. Maar goed, er is een interruptie, dus de tijd staat nu stil.

Mevrouw **Koopman** (SP): Ja, ik had ook nog een vraag gesteld over het provinciaal vervoersbedrijf en ik had een vraag gesteld over de verkoop van stikstofruimte, want ik overweeg daar een motie over in te dienen, en daar heeft u geen antwoord op gegeven.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): En de vraag luidde, over dat laatste? Hoe luidde de vraag exact?

Mevrouw **Koopman** (SP): De vraag is: waarom verkoopt de provincie stikstofruimte? En de andere vraag was: misschien moeten we inzetten op een elektrisch provinciaal vervoersbedrijf.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ik pak met de verkoop van die depositie meteen de vraag van de heer Vreugdenhil erbij. Die maakte de opmerking: hoe kan het zijn dat we nou stikstof in de aanbidding hebben bij de provincie? Wij gaan niet actief op jacht naar stikstof, om dat op te kopen als provincie, om dat vervolgens weg te zetten in de markt. Dat is absoluut niet aan de orde. Wij hebben wel een aantal boerderijen in ons bezit die wij ooit vanwege andere redenen, onder andere voor grondposities, om te zorgen dat we het Natuurnetwerk Brabant konden uitbreiden, en we zijn nu blijven zitten met het vastgoeddeel waar nog de mogelijkheid op is om een bedrijf te voeren, waar dus ook nog die stikstofruimte op zat. Die zetten wij gewoon in in het rad van economie. Dat is gewoon wat als aanbod beschikbaar komt. En wat wil nu het feit eigenlijk, wat het geval is als het gaat om Lage Mierde bijvoorbeeld? Want daar gaat het in dezen om. Daar kwam een private partij die zich gemeld heeft bij het stikstofloket en het bleek dat een van die bedrijven matchte met het aanbod van het bedrijf dat wij in ons bezit hadden. Dus daarmee is ook eigenlijk gewoon het beleid toegepast zoals we dat in de Brabantse ontwikkelaanpak hebben gedefinieerd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u een vervolgvraag stellen, mevrouw Koopman? Want ik zie u 'nee' knikken.

Mevrouw **Koopman** (SP): Ja, graag, want dit geeft toch een heel verkeerd signaal. Ik bedoel: we hebben stikstofruimte, we doen alle mogelijke moeite mee om die vrij te krijgen, terug te geven aan de natuur, of voor maatschappelijk noodzakelijke doelen in te zetten, maar we gaan die toch niet hier bij opbod aan een nieuwe vervuiler verkopen? Dat is toch een verkeerd signaal! Daar worden mensen boos over. Het gaat in deze kwestie niet alleen om Lage Mierde, maar het gaat me over in z'n algemeenheid. Als wij stikstofruimte hebben als provincie, dan moeten wij die niet aan de hoogste bieder verkopen. Dan moeten wij die gewoon teruggeven aan de natuur, zeg maar.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Mevrouw Koopman, de verlaging van de depositie doen wij via het beleidsterrein met de bronmaatregelen. Dit onderdeel is niet een bronmaatregel, maar is ook gewoon ruimte die wij als provincie hebben en die we ook in kunnen zetten voor maatschappelijke doelen die er zijn, of voor bedrijfsmatige ontwikkelingen die er zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U mag nog één interruptie, mevrouw Koopman, als u daar behoefte aan hebt. En anders geef ik het woord door aan de heer Vreugdenhil.

Mevrouw **Koopman** (SP): Ja, het zou namelijk een bronmaatregel moeten zijn, dit. Dus ik begrijp het antwoord gewoon niet en ik ga hier toch een motie over indienen.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Duidelijk.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan heb ik een interruptie van de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter, maar niet op dit punt, omdat we afgesproken hadden dat we alleen bij de stukken zouden blijven en de gedeputeerde haalt er nu een dossier bij dat ik niet heb genoemd. Ik heb genoemd: u geeft een rapportage aan met extern salderen, dat komt eraan, maar blijkbaar zijn er dus een aantal zaken die u in beeld heeft die in de komende periode als extern salderen aangeboden zouden kunnen worden en die niet in uw rapportage staan. Daar heb ik op gewezen, want het andere debat over onderwerpen die u noemt, dat gaan we ongetwijfeld later voeren. Dus mijn vraag was: u heeft dus blijkbaar zaken in beeld, in portefeuille, die u extern wilt gaan salderen, u stuurt ons een rapportage, en daar zien we niks van terug. En ik heb u eigenlijk opgeroepen in de eerstvolgende rapportage daar helderheid en duidelijkheid in te bieden, en dan gaan we daar ongetwijfeld met elkaar het debat over voeren op dat moment.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Dirken heeft ook een interruptie.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, even in aanvulling op wat mijnheer Vreugdenhil nu zegt. Ik zat met belangstelling te luisteren naar wat mijnheer Ronnes uit zat te leggen over Lage Mierde, en het klopt dat het niet in de stukken staat, maar ik vind het toch wel belangrijk dat u daar even iets over zegt nu. Want nota bene, mijnheer Vreugdenhil, u heeft zelf vandaag van alles op Twitter gezegd en ik zie dat daar een hoop mensen een heleboel vragen over hebben, dus ik vind het in die zin niet heel vervelend dat de gedeputeerde even uitlegt wat er nou echt aan de hand is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil wil even reageren hierop, voordat ik de heer Ronnes het woord geef.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, daar heeft u gelijk in, mevrouw Dirken, maar aan de andere kant- Kijk, we hebben gezegd "we gaan het hierover hebben", de SP vindt daar een aantal zaken van op dit moment en daar gaan we ongetwijfeld het debat over voeren, alleen, als we hem nu gewoon scherp hebben op de ingediende moties die we hier hebben, dan moeten we daar de focus wat mij betreft ook op houden, anders gaan we onze eigen afspraken niet nakomen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, dan hadden we ons, denk ik, al eerder vandaag aan de afspraak moeten houden dat we dit debat gingen doen zoals we het gingen doen, en anders doe ik een ordevoorstel dat ik

mijnheer Ronnes wel even uit wil laten leggen wat er nou in Lage Mierde was. Anders gaan we tot aan de volgende Statenvergadering hier weer een hoop gedoe over krijgen, buiten deze vergadering, met mensen die er niks meer van snappen. Ik vind dat die uitleg niet verkeerd is op dit moment.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik kijk even naar de vergadering. Ik zie natuurlijk maar negen mensen in beeld, maar heeft er iemand bezwaar tegen als de heer Ronnes kort even wil uitleggen over de Lage Mierde, om wellicht enige onduidelijkheid weg te halen?

De heer **Boon** (PVV): Geen bezwaar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Geen bezwaar. Even kort dan, dan wijken we af van de gemaakte afspraak eerder. De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Omdat het hier om een private partij gaat en mogelijk in het gebied meer belangstellenden kunnen zijn, anders dan overheden – want die check hebben wij natuurlijk wel gedaan: er is geen belangstelling bij de gemeente –, heeft de provincie gemeend om uit oogpunt van zorgvuldigheid de stikstofruimte transparant te moeten aanbieden, zodat eventueel andere initiatiefnemers dan degene die zich gemeld had bij het omgevingsloket, ook aanspraak kunnen maken op die ruimte. Overigens is het misschien goed te melden dat voor de boerderij echt al in 2019 de koopovereenkomst is gemaakt, dus het is echt iets wat niet een actieve actie is vanuit het huidige stikstofloket. Het is echt al iets wat vanuit een ander beleid eerder in gang is gezet. Afhankelijk van de belangstelling wordt er gematcht, dat heb ik uitgelegd, en ook conform de afspraken die er landelijk liggen wordt het restant van die ruimte ook in het regionaal stikstofsysteem gezet, om later uitgegeven te worden. Het ligt niet voor de hand om deze stikstof te gebruiken voor legalisering van de PAS-melders en de knelgevallen, want dat hoor ik ook nog wel eens zeggen, omdat hier de primaire verantwoordelijkheid bij het Rijk ligt en we in Brabant via het stikstofloket vraaggericht ontwikkelen mogelijk willen maken via het extern salderen-stikstofloket. Wij hebben meermaals het Rijk hulp aangeboden, door het Rijk gebruik te laten maken van veehouderijen die zich bij ons hebben aangemeld om te willen stoppen, maar niet in aanmerking kwamen voor de Rijksregelingen. Het Rijk zou deze veehouderijen dan kunnen aankopen om de stikstofruimte te gebruiken voor legalisering van de PAS-melders, de zogenaamde knelgevallen. Dit zou ook de veehouder helpen, die nou achter het net zou kunnen vissen, en tot op heden heeft het Rijk nog niet echt gebruik willen maken van ons aanbod daarin. De provincie wil echt geen stikstofruimte verhandelen, zoals ik net al zei. Het gaat hier om een bijzondere casus waarbij stikstofruimte bij de provincie in bezit is en kan ingezet worden bij nieuwe ontwikkelingen, helemaal in lijn met het bestuursakkoord dat wij Brabant in beweging willen houden. Wij willen Brabant aan de gang houden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Even kijken. Mevrouw Dirken, is dit voor u voldoende zo? Dan ga ik door naar de verdere interrupties, dat zijn er nog een paar. De heer De Kort. U was als eerste.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, dank u, voorzitter. Ik bouw een beetje voort, denk ik, ook op mevrouw Dirken eigenlijk. Ik ben benieuwd, mijnheer Ronnes, motie 165A om precies te zijn, uit 2019, motie VVD en PvdA, aangenomen, daar staat in "vragen het college stikstofruimte die vanuit de provinciale stikstofbank uitgegeven kan worden prioritair ten goede te laten komen aan projecten die de werkgelegenheid stimuleren". Hoe geeft u uitvoering aan die motie, als ik hoor dat u het gewoon in eerste instantie op de markt gooit en het restant in een provinciale stikstofbank stopt?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): We kennen geen provinciale stikstofbank waarin we dat kunnen. De motie is geënt op een stikstofbank waarin je voorraad hebt en ruimte kunt uitgeven. Hier gaat het om de match hoe je aanbod en vraag met elkaar combineert. En alleen door dit openbaar te doen kun je er ook achter komen

of er andere partijen zijn die van die stikstofruimte gebruik willen maken, en pas dán kun je het element dat u opnoemt wegen. Dat is eigenlijk ook wel de reden een beetje om niet iemand die zich meldt bij het stikstofloket één op één door te schuiven. Juist door deze transparante handelwijze ontstaat er gewoon ook een kans voor anderen om te zien wat er te gebeuren staat.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Dank voor het antwoord, maar het is voor mij geen antwoord eerlijk gezegd, want 'stikstofbank' hadden we expres al zo geschreven in de motie, en dat was omdat het niet echt een bank is. Het gaat ons erom: het prioritair. En dat hoor ik nog niet in uw antwoord. Ik hoor u zeggen "dan zien we wat er gevraagd wordt". Onze vraag is: als u vervolgens ziet wie wat vraagt, hoe gaat u dán invulling geven aan die aangenomen PS-motie, dat daar een prioritaire weging in zit voor projecten die de werkgelegenheid stimuleren?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dat kun je alleen doen als er meerdere vragers zijn, anders kun je geen prioriteiten stellen. In dit geval is dat nog niet aan de orde. Dat is het punt. Als dat wel is, dan komt het punt van: hoe stel je prioriteiten? Vanuit de praktijk heeft dit zich nog niet voorgedaan, omdat je ziet dat het match maken tussen aanbod en vraag geen makkelijke puzzel is, waarin je zegt van "je stopt iets in een bak, mensen melden zich, gaan in de rij staan en dan stel je prioriteiten". Het is echt een hele complexe puzzel om die zaken aan elkaar te koppelen. Dus als er een keuze gemaakt moet worden, dan wordt die gemaakt, maar als die niet aan de orde is-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer De Kort, u heeft een derde vervolgvraag.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, de laatste, ik ken het principe, voorzitter. Maar dan mag mevrouw Dirken eventueel misschien nog doorvragen als het nodig is, want ik heb nog steeds niet echte scherppte in het antwoord. Ik snap uw punt: als er helemaal geen maatschappelijke werkgelegenheid-dingen zijn, dan kunt u er geen prioriteit aan geven. Daar ben ik van overtuigd, geen probleem. Het gaat er mij om: ik zou graag van u horen, net zoals bijvoorbeeld, nou, de zonneladder, die noemen we hier vaker. Ik zou bijvoorbeeld graag van u een laddertje zien, ik zou graag van u willen weten: als er wel meerderen zijn, wat is dan voor u de invulling van die motie? Hoe weegt u dan die verschillende aanvragen versus elkaar? Dus dat zou ik graag wel iets concreter horen dan dat ik nu van u hoor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een concreter antwoord van de heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dan moet je echt kijken wat je hebt. Want hoe ga je dat doen op het moment dat je woningbouw, waar werkgelegenheid vanuit de bouw aan gekoppeld zit, waar een woningbouwopgave aan gekoppeld zit, af moet zetten tegen bijvoorbeeld het oprichten van een bedrijf, een bedrijf waar een aantal mensen werken? Je kunt dat niet altijd één op één met een model van aantallen werknemers zomaar af- Dus daar zullen we ook met elkaar goed moeten kijken naar de voorbeelden die zich voor gaan doen, hoe je dat op een verantwoorde manier kunt doen. Je kunt niet aan de voorkant zeggen dat je dan bijvoorbeeld medewerkers gaat tellen, of ga je omzet tellen, hoe ga je dat doen? Ik snap waar u naar op zoek bent, de boom, zeg maar, waarlangs je die beslisboom loopt, om dat te wegen, maar daar zullen we echt ook zelf aan moeten gaan werken op het moment dat het zich voordoet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Prima. Dan gaan we door naar de volgende interruptie, die is van de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter, want de heer De Kort stelt natuurlijk wel gewoon precies exact de goede vragen. Want als ik even de opkoopregeling zie, dan heeft u zelf de criteria al bepaald: u gaat het uitgeven aan de grootste gebruiker, degene die de meeste ruimte-, vervolgens gaat u kijken naar het hoogste bod dat erin geleverd wordt, vervolgens heeft u al een match gemaakt met een bedrijf erin, en geeft u één maand de tijd om alles netjes in te leveren, met een Aerius-berekening en alles eromheen. En dan is de vraag natuurlijk, die de heer De Kort helder en duidelijk zegt: hoe kunnen dan die kleine economische dragers in een gebied nog aanspraak maken op de ruimte, hoe kunnen die nog de mogelijkheid hebben om die ruimte daarin in te vullen? En dan is mijn concrete vraag aan u: hoe heeft u die criteria voor die opkoop-, hoe zijn die vastgelegd, waar kunnen we die terugvinden en op welk beleidskader heeft u die dan geënt?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Kijk, iedereen kan zich melden, en je gaat dan kijken of je een match kunt leggen met wat je aan aanbod hebt en wat je aan vraag hebt. Vervolgens breng je die partijen bij elkaar en dan kun je kijken of daar een uitkomst uitkomt, ja of nee. Op het moment dat je prioriteiten stelt- Je kunt niet zeggen: ik ga prioriteit stellen bij bedrijf X, dat nog niet bekend is, dat komt pas over zes jaar, of over twee jaar, of over vijf maanden. Dat is theorie, want op het moment dat het aanbod weg is, omdat bijvoorbeeld de activiteit stopt op de locatie, of wat anders, je kunt het niet bewaren. Dat is wat ik duidelijk wil maken. Daarmee kun je ook niet zeggen van: je stelt aan de voorkant prioriteit aan die keuze.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, dan lees ik even voor uit de Toekenning van de stikstofruimte en de voorwaarden die eraan verbonden zijn: "Op basis van door de belangstellenden verstrekte informatie maken wij een keuze aan wie wij de stikstofruimte gunnen. De gunning zal plaatsvinden aan de hand van de grootste gebruiker en daarna aan de hoogste bieder. Daarbij houden wij ons het recht voor om niet te gunnen en de geboden prijs te laag is." Dit is nou precies exact de vraag die de heer De Kort stelt en mijn vraag aan u is: op basis van welk beleidskader, en hoe heeft u ons geïnformeerd dat deze criteria dan gesteld zijn? Want met deze criteria en daaraan gekoppeld dat je binnen een maand de vergunning in moet dienen, voorzien van een volledige Aerius-berekening, alles eromheen, maakt dat alle kleine ondernemers in die hele regio op geen enkele manier aanspraak kunnen maken. Dus concreet de vraag: op basis van welk beleidskader heeft u deze criteria vastgesteld?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Mijnheer Vreugdenhil, het maken van een match is nog niet het maken van een keuze. De vergunningaanvraag is het moment dat het definitief wordt, maar als we kijken naar de keuze: de matches zijn in beginsel ten bate van de werkgelegenheid, dus je kunt de keuze die de heer Martijn de Kort opbrengt niet op die manier op deze transactie leggen.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dan de derde keer, voorzitter. Ik merk dat u gewoon geen antwoord wilt geven op mijn vraag. U heeft zelf duizend kilo in de markt gezet met een opkoopregeling, waarbij u de criteria vastgelegd heeft waarop op dit moment ingeschreven kan worden en u kunt niet verklaren op basis waarvan die criteria gesteld zijn, waardoor alle ondernemers in de regio er geen gebruik van kunnen maken, behalve diegenen die 9,9 mol uit willen stoten op het Kempenland. Als u die criteria op deze manier erin opneemt, dan bent u bezig om volledig die 9,9 mol daarop uit-, en sluit u al die kleine ondernemers volstrekt uit. Ik stel dus-, ja, ik ga er geen antwoord op krijgen, maar ik blijf het maar herhalen: op basis van welk beleidskader heeft u deze criteria vastgelegd?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dit is nu al de derde keer dezelfde vraag.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Als u er geen antwoord op wilt geven, dan moeten we het op een andere manier gaan vastleggen en daarom zei ik ook van: we gaan het in dit debat niet redden, dus we zullen er ongetwijfeld op terugkomen en, nou goed, dan gaan we er het volgende debat over voeren.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Voorzitter, we geven juist die kleine ondernemers hier wel de kans. Er is nu één aanvrager, die heeft veel minder vraag dan wat het aanbod is op deze plek, en om efficiënt te matchen, met zo weinig mogelijk verlies, vraag je of er nog meer vragers zijn. Dit is niet een zaak van zeggen: die wel, die niet. Je zult een beeld moeten hebben van welke partijen een vraag hebben in dat gebied, en door dit transparant neer te leggen kom je op dit punt. En dan toch nog eventjes terug naar de motie: die gaat ervan uit dat die stikstofbank er is, maar dat is iets anders dan een matchingsloket. Dat wil ik ook nogmaals even goed scherp zeggen. We hebben het hier niet over een stikstofbank waaruit we een voorraad beschikbaarstellen naar bepaalde activiteiten toe.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is er een interruptie van de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik wil een stukje teruggaan in het betoog van de gedeputeerde. Hij gaf aan dat de PAS-melders, die zitten gewoon met een probleem. Kijk, voor mij kan die hele stikstofidiotie vandaag nog worden afgeschaft, maar de stikstofmelders hebben wel daadwerkelijk een probleem. U zei: nou, dan moet het landelijke het oplossen, wij hebben die ruimte aangeboden bij het landelijk, maar daar wordt niks gedaan vanuit landelijk. Kunnen wij nou niet proactief zeggen van: luister, wij gaan die problemen oplossen voor die kleine boeren, en dan rekenen wij later af met Den Haag? Dan zijn hun tenminste uit de problemen.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Wij hebben afspraken met de Rijksoverheid en met de andere provincies gemaakt. De minister heeft zich gecommitteerd om de meldersproblematiek op te lossen. Dus het is gewoon ook zaak dat we ons aan die afspraak houden. Dat vind ik op z'n minst wat we zouden moeten doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolg vraag, mijnheer Boon?

De heer **Boon** (PVV): Ja, dat is geen antwoord op de vraag of het mogelijk is. Ik vind dat we ons nog steeds aan die afspraak houden, maar we lossen versneld een probleem op voor Den Haag en Den Haag mag later met ons daarop afrekenen. De PAS-melders zitten met serieuze problemen, er worden misschien gegevens openbaar gemaakt, er worden straks bezwaren ingediend, dus er staat heel wat op het spel voor die mensen. Kunnen we nou niet zeggen: we stappen even over onze schaduw heen en voor deze groep gaan we nu de problemen oplossen? Want deze groep heeft te goeder trouw gehandeld en daar mag toch wel enige flexibiliteit verwacht worden? Dus: kan het en zullen we het doen?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): De wet is deze week door de Eerste Kamer aangenomen en er wordt nu met man en macht gewerkt bij de Rijksoverheid, in samenwerking met de provincies, om te kijken hoe zo snel mogelijk het proces in gang kan worden gezet om die meldersproblematiek daadwerkelijk op te lossen. U zegt van: ja, zullen wij het oplossen? Ik weet niet of u een inschatting maakt, maar dit gaat echt wel capaciteit en geld kosten om dat op te lossen. De minister heeft zich gecommitteerd om dat probleem op te lossen en ik vind dat zij daar ook voor aan de lat staat op dit moment, om die oplossing te brengen.

Voorzitter. Als u het mij toestaat, wil ik nog even iets toezeggen. Daarstraks viel het woord 'stikstofbank' en het registratiesysteem. Is het misschien zinvol om een soort themabijeenkomst te organiseren, ergens in de komende maanden, om een toelichting te geven hoe de werking daarvan is, zodat het ook helder is wat de complexiteit daarin is en dat we daar dan ook die motie bij betrekken die eerder aangekondigd werd over prioriteitsstrijd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: We horen nu alles dubbel, want er is een echo. Ik hoop dat die inmiddels weg is. Kunt u ook aangeven wanneer? Want u hield dat een beetje vaag.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dat kunnen we het beste doen als tussen de provincies een akkoord is over de werking daarvan, ergens in de komende maanden. Maar als u mij toestaat, zal ik dat laten weten en communiceren richting de Staten, nadat ik dit kortgesloten heb.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Verstond ik u goed dat u zei "ergens deze maand", of "ergens deze maanden"?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Nee, deze maand zal niet lukken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan was het "deze maanden", en heb ik het niet goed gehoord. Maar dat horen wij dan later; prima. Dan ligt er nog een interruptie van mevrouw Dirken. Ik neem aan dat u weer teruggrijpt op-

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, dan ga ik weer naar waar de heer De Kort gebleven was. Allereerst dank in ieder geval dat u uitgelegd hebt wat er in Lage Mierde aan de hand is, want ik snap het: we hebben gewoon nog ruimte over. De vraag van de heer De Kort en mij is: hoe gaan we die nu verdelen? En of het nou 'stikstofbank' heet, of 'matchingsloket', of 'stikstofbinder' dat zal ons een zorg zijn. Dat is wat wij bedoeld hebben: breng vraag en aanbod op een goede manier bij elkaar, en doe dat op een manier waarbij projecten die de werkgelegenheid stimuleren voorrang krijgen. Ik denk dat de meest praktische vraag die we op dit moment kunnen stellen is: denk er effe een of twee weken over na samen met uw ambtenaren wat een logische ladder is in dezen om daarvoor vast te stellen, en vertel op de website dat er ook zo'n ladder aankomt. Dan weet iedereen waaraan en waaraf en dan hebben we volgens mij een goed eind aan deze discussie gebreid.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw vraag is eigenlijk: bent u daartoe bereid?

Mevrouw **Dirken** (VVD): Precies.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Eigenlijk heb ik dat al toegezegd, om gewoon die uitleg te geven in een themabijeenkomst, maar ik zal ook even kijken of er nog een duidelijke link naar die motie kan worden gelegd en hoe dat samenhangt met de huidige werkelijkheid zoals die in de praktijk nu is over het wel of niet kunnen toepassen van de ladder. Dus daar zullen we inderdaad helder over communiceren.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, en ook hier geldt: of het een ladder wordt genoemd, of een trap, of iets anders, het zit 'm niet in de naam, het zit voor ons in het principe "hoe gaan we die stikstofruimte zo efficiënt mogelijk verdelen en welke methode gaat u daarvoor als GS gebruiken?" Dat is wat we willen weten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. Dan heb ik even iets praktisch. Het is kwart over zes en ik kreeg via de thuisapp al een berichtje "Aan tafel!", u waarschijnlijk ook, of misschien wel niet, maar ik ben niet thuis. Wij hadden hier allemaal niet verwacht dat we op dit tijdstip nog bezig zouden zijn met de eerste termijn. Wat vindt u ervan als we om half zeven een kleine schorsing doen voor een dinerpauze? Ik wil dat even graag met u overleggen, omdat we dat van tevoren niet hadden besproken. Ik zie duimen, knikjes. Heeft iemand er bezwaar tegen, laat ik het dan zo zeggen: of die zich even kan melden. De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): We hadden hier inderdaad geen rekening mee gehouden. Voor mij is dit in verband met een andere verplichting om zeven uur wel heel erg lastig. Ik snap dat het misschien niet anders

kan, maar dan kan het zijn dat ik mij moet excuseren, en dat zou ik wel heel vervelend vinden. Normaal kan dat niet, maar dan zou ik willen vragen of in dat geval de heer Smeulders het van mij mag overnemen als woordvoerder.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, die flexibiliteit wil ik sowieso geven, absoluut.

De heer **De Kort** (PvdA): Dan prima, en dank.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan gaan we gewoon door en richten we ons op half zeven voor een dinerpauze. Mijnheer Ronnes, gaat u verder met de reacties op de moties discussie nog voorliggen. Dank u wel.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, dank u wel. Mevrouw Van Kessel van D66 geeft aan bij de piekbelasters in te zetten op de piekbelasters met de meeste depositie. Wij hebben aangegeven dat er een echte keuze wordt gemaakt in de meest optimale situatie, waarbij de depositie wordt meegenomen, maar ook in hoeverre het een goede bijdrage aan een gebiedsgerichte aanpak kan leveren in de vorm van grond bij de betreffende piekbelaster. We kennen in Brabant plusminus 4500 agrariërs en we richten ons hier op de top 150/175, dus daarmee is al heel goed ingezoomd op de echte belasters die binnen een afstand van 10 kilometer van een Natura 2000-gebied meer dan 2 mol uitstoten. Dus daarmee richten we ons ook echt op die piekbelasters.

U heeft twee moties ingediend. Allereerst als het gaat om de zeescheepvaart en de mobiele en niet-mobiele werktuigen. Op dit moment zijn daar Rijksmiddelen voor. Daar lopen programma's. We zijn ook in overleg met Moerdijk en ook het Havenbedrijf, om te kijken hoe er optimalisatieslagen worden gemaakt, dus we zijn er al over in gesprek. In die zin is deze motie overbodig en ontraden we die.

Dan motie 21. Dit is een hele sympathieke, ondersteunende motie ook voor de aanpak, want juist dit willen we: dat Brabant gaat bewegen en nadenken en meedoen, om te kijken hoe we de depositie naar beneden kunnen brengen. Het is niet zo dat ik daar meteen al een idee over heb op welke manier je dat zou moeten doen, maar ik ben wel bereid, als deze motie op steun van de Staten kan rekenen, om te kijken hoe je daar handen en voeten aan zou kunnen geven. Dus geen bezwaar tegen deze motie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een interruptie van mevrouw Van Kessel van D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Even een korte vraag nog aan de gedeputeerde over het antwoord wat betreft mijn vraag over de piekbelasters. U zegt dat er al een afweging wordt gemaakt en gekeken naar de combinatie met gebiedsgerichte aanpak en de hoeveelheid stikstofuitstoot. Het succes van deze regeling en de daadwerkelijke impact van deze regeling hangt natuurlijk uiteindelijk op welke piekbelasters dan worden uitgekocht en hoe die afweging wordt gemaakt. Dus ik zou dan willen vragen aan de gedeputeerde: kunt u ons in ieder geval informeren over hoe deze afweging dan precies verloopt? Want ik krijg deze niet zo uit de stukken naar voren gehaald.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ik wil wel toezeggen om daar nog een toelichtende beschrijving van te maken hoe we dat doen. Maar eigenlijk moet ik hierop meteen terugkomen, want in de Statenmededeling wordt al heel uitgebreid toegelicht hoe we die keuze maken. Misschien is het goed om daar nog eens scherp naar te kijken, want in de Statenmededeling over piekbelasters hebben wij uitgelegd hoe die keuze in de bedrijven die zich aanmelden gemaakt wordt. Mochten er dan nog vragen zijn, dan is het altijd mogelijk om daarop nog even terug te komen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, dat lijkt me fair. Mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Dank u wel. Wij hadden er nog vragen over, vandaar mijn vraag hoe die afweging precies wordt gemaakt. Zeker omdat het allemaal op basis van vrijwilligheid gaat, is dit heel erg belangrijk. Dus ik weet niet of u daar stapsgewijs misschien nog een toelichting op kan geven.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Het liefste zouden we natuurlijk hebben dat we alle piekbelasters die zich aanmelden uiteindelijk kunnen helpen en ook gewoon op kunnen kopen, dus dan kom ik eigenlijk terug bij wat in het begin gezegd is: om toch te kijken hoe we nog extra financiën vanuit het Rijk zouden kunnen krijgen om versnelling te krijgen. Dat is geen makkelijke route, maar we gaan wel ons best doen in ieder geval.

Dan kom ik bij de twee moties van de PVV. Die pakken vooral allebei terug op de discussie die hier gevoerd is rondom de IOV, het terugbrengen van de datum 2028. Ik hoef daar, denk ik, geen toelichting op te geven, maar beide moties ontraden we.

Richting PvdA heb ik een toelichting gegeven op de verkoop van die stikstof.

De heer Rutjens: verduurzaming, hoe ga je dat dan doen? In de Brabantse ontwikkelaanpak staat ook echt nadrukkelijk uitgelegd hoe wij die industrieterreinen en bedrijventerreinen ook willen meenemen in die verduurzamingsslag. Dat is natuurlijk met de quick wins van zon op het dak, maar dat gaat ook over "kun je bedrijven met elkaar in contact brengen, zodat bijvoorbeeld de warmteopbrengst bij het ene bedrijf gebruikt kan worden bij een ander bedrijf?". Op die manier probeer je de interactie op die grote oogst terreinen meer handen en voeten te geven, meer snelheid te geven om te zorgen dat die verduurzamingsslagen sneller gemaakt kunnen worden.

Dan kom ik op de vraag van de Natura 2000-gebieden. Het is niet nieuw dat de heer Rutjens, ook in zijn vorige rol bij Forum, het erg belangrijk vindt om eens echt heel goed te kijken naar die Natura 2000-gebieden, om te kijken hoe je scherper nog kunt kijken van wat eraan kan gebeuren. Ik heb daar straks al op toegelicht dat mijn collega Lemkes een memo heeft uitgedaan waar de laatste stand van zaken in staat vermeld, maar ook dat zij betrokken is om te kijken hoe daar nog stappen in gezet kunnen worden. Dus dat is wat ik daarover op dit moment kan zeggen, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, dat vraagt om een interruptie. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Dank u wel, mijnheer Ronnes, dat u verwijst naar mevrouw Lemkes, die inderdaad blijkbaar actief aan de bak gaat om wat met die Natura 2000-status te doen. Dat is fijn. Maar ik moet toch even melden dat ik echt niet meer bij Forum voor 'demo-dinges' zit, dus ik kan ook niet namens hun spreken. Daarvoor zult u echt bij die partij moeten zijn. Ja, dat wou ik toch even gemeld hebben.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Zo was mijn opmerking ook niet bedoeld, voorzitter. Ook in uw vorige rol bij Forum voor Democratie was dit onderwerp bij u al vaak te horen.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Oké, in dat geval. Ik blijf strijden voor meer realistisch beleid. Dank u wel.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Voorzitter. Dan kom ik op die motie over de afkap van de vijf kilometer-zone in relatie tot de uitspraak A15. Daar is ook een motie over ingediend. Toch zou ik de motie willen ontraden, en waarom? Er ligt een uitspraak van een rechter, een tijdelijke uitspraak, het Rijk is nog aan zet om een onderbouwing te doen. Ondertussen hebben wij met twaalf provincies en het Rijk afgesproken hoe wij in de tussentijd om zullen gaan met de situatie zoals die is ontstaan – hoe kun je omgaan met deposities die binnen de vijf kilometer liggen, dus niet verder gaan dan vijf kilometer, hoe kun je die afwerken? –, maar ook dat

we een afspraak maken met twaalf provincies en het Rijk hoe je omgaat met de depositieberekeningen als het wel buiten die vijf kilometer gaat. Het zou niet helpen als elke provincie dat op z'n eigen manier doet, want dan krijg je een nog complexer verhaal. Dus ik wil u ook verzoeken om ons als college gewoon aan te laten sluiten bij de landelijke lijn die daar gekozen wordt, zodat we rustig de uitkomst van die tussenuitspraak kunnen afwachten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Even voor de duidelijkheid, mijnheer Ronnes: had u het zojuist over motie 22?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat was motie 22. Dan is er een punt van orde van mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, u nam mij de woorden uit de mond. Ik wilde, gezien de grote hoeveelheid moties, aan de gedeputeerde vragen om, als hij een motie behandelt, ook even het nummer te benoemen, zodat alles goed genoteerd kan worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik houd het mee met u in de gaten. De heer Boon heeft een interruptie, PVV.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik ga het heel kort houden. Ik wil even wijzen op de hypocrisie van de gedeputeerde. Het is al de tweede keer dat ik hem hoor zeggen dat we ons bij de landelijke regelgeving moeten houden, maar zodra hij boertjes kan pesten, dan mag er wel een provinciale kop op, en dan reageert hij niet eens meer op zijn moties. Dus heel erg hypocriet. Ik wil dit duidelijk gezegd hebben. Ik hoef geen reactie van hem, maar hij weet wat het is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan zeggen we: waarvan akte. Mijnheer Ronnes, u kunt verder gaan. In mijn optiek hebt u over motie 16 nog geen oordeel gegeven, of ligt dat aan mij?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Motie 16 heb ik ontraden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is dat voor mijn administratie duidelijk. Dank u wel.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ik kom op het einde van mijn inbreng. De heer Vreugdenhil heb ik beantwoord als het gaat om het buitenland, de effecten van het verkeer, het beroep dat ik doe om ons toch te laten aansluiten bij het landelijk beleid, omdat dat gewoon de meest werkbare weg is. En als het gaat over extern salderen: daar hebben we het uitgebreid over gehad zojuist.

Die periodieke rapportering: ja, wij zijn begonnen met periodiek rapporteren. Ten tijde dat het gevraagd werd heb ik ook aangegeven dat we dat zouden doen op het moment dat de omgevingsdienst alle dossiers had doorgelicht. Dat is nu gebeurd, dus de eerste rapportering is nu geweest. Wij zullen periodiek blijven rapporteren als het gaat om de transacties die daar lopen. U zegt zelf, aanvullend: ik zou ook graag inzicht hebben in wat u al weet wat er aankomt. Ik wil bekijken of dat op een werkbare manier kan. Wat bij het omgevingsloket bekend is zouden we kunnen kijken of we dat in aantallen zouden kunnen uitsplitsen. Maar lang niet alle transacties die tot een vergunning leiden komen via de provincie, via het provinciale stikstofloket, dus niet alles is in beeld.

Dat was het, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nog op de valreep een interruptie van de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voor de externe transacties, dat snap ik, maar blijkbaar zijn er ook een aantal transacties die er aan zitten te komen van zaken die in de provinciale portefeuille zitten. Ook daar hebben we geen zicht op en daar zou u wel inzicht in kunnen geven.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, in de Statenmededeling zitten al een aantal zaken waar dat in speelt, maar ik zal eens kijken of we op een betere manier over wat wij in voorbereiding hebben, of wat er aan zit te komen, duidelijkheid kunnen geven. Maar ik moet echt even zoeken naar de vorm waarin we dat doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Prima. Dan hebben we het goed getimed met z'n allen, want het is half zeven. Ik wil elk Statenlid vragen alvast in te loggen op NotuBiz; dan is dat in ieder geval al gebeurd en zorgt dat straks niet meer voor extra vertraging. We schorsen de vergadering voor een halfuur. Ik wens de heer De Kort een fijne avond en we zien uw collega straks terug.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. Even een informatieve vraag. De spreektijd voor de tweede termijn, is die ook twee minuten?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja.

De heer **Boon** (PVV): Dank u wel. Eet smakelijk.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zal u zeggen: het is maximaal twee minuten, dus het mag ook minder.

De heer **Boon** (PVV): Ik ga er gebruik van maken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja hoor, dank u wel. De vergadering is geschorst.

Schorsing (18.30-19.02)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daar zijn we weer, welkom allemaal. Ik heropen de vergadering. Ik heb begrepen dat inmiddels 32 personen in de stemapplicatie zitten, dus of nog anderen willen volgen en zich alvast willen aanmelden daarvoor. We hervatten het stikstofdebat met de heer Ludwig van GroenLinks voor de tweede termijn.

De heer **Ludwig** (GL): Dank, voorzitter. Dank ook aan de gedeputeerde voor de beantwoording. Ik heb al aangegeven dat we de motie over snelheidsverlaging aanhouden.

De motie over extern salderen laat ik wel in stemming komen, omdat ik het wel belangrijk vind om te weten wat er gebeurt. Er wordt heel vaak gezegd dat er voldoende wordt afgeroomd voor de natuur, maar we weten dat dat niet altijd zo is, sterker nog: dat het soms achteruitgang voor de natuur kan betekenen. Ik vind het wel essentieel dat daarop gemonitord wordt, want meten is weten en we ook zien wat er nou gebeurt bij extern salderen. Dus die handhaaf ik.

De motie over de inspanningsverplichting naar- Sorry, voorzitter, ik was een beetje afgeleid door de geluiden-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik hoor het. Kan degene die de microfoon aan heeft, deze uitzetten? Ik denk dat deze persoon het niet doorheeft dat hij hoorbaar is aan de telefoon. Probeer u maar iets harder te praten.

De heer **Ludwig** (GL): Ja. De motie over de inspanningsverplichting en de resultaatsverplichting handhaaf ik ook, want ik vind wel, sedert ik de BOS lees, is dat wel een lager ambitieniveau dat we hebben dan het Rijk heeft vastgesteld. Als iedereen deze ambitie heeft, dan halen we de doelen van het Rijk die vast zijn gelegd in de wet niet.

De motie van het CDA over het in beeld brengen van de buitenlanddeposities zullen we steunen. Alleen wil ik daarbij wel zeggen, en mevrouw Koopman deed dat ook al, dat wij netto exporteur zijn van stikstof, en dat is denk ik wel goed om te beseffen.

Daarnaast zou ik nog een laatste punt willen maken over Natura 2000-gebieden. Dat blijft telkens terugkomen, dus dat we willen kijken of dat we daar, nou ja, andere Natura 2000-gebieden kunnen-, nou ja, of dat we de status daarvan kunnen verlagen, en dat blijft gewoon weggegooid geld. We hebben nu onderzoeken gehad vanuit het Rijk. Het kan niet en het is ook niet wenselijk. We maken ons heel erg druk als van een oerbos in Polen de bescherming af gaat, of van de Amazone, maar blijkbaar mogen we wel bij onze parels van natuurgebieden aan de status rommelen. Volgens mij moeten we die kant niet op willen, en daarmee zou ik willen afsluiten, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Ludwig. Dan gaan we naar de VVD, mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dank u wel. Dank voor de antwoorden en toezeggingen. Niet alles kan, maar alles in de provincie of land stilleggen omwille van de natuur is ook nooit het doel van de Habitatrichtlijn in Natura 2000 geweest. Uiteindelijk zoekt die richtlijn ook naar een goede balans. Laten we vandaag als Staten dus niet elk detail in de BOS aan willen passen, maar vaart blijven zetten achter de landelijke en provinciale maatregelen. Dus open het stikstofregistratiesysteem nu voor alle sectoren, zodat ook onze bedrijven door kunnen met hun ontwikkelingen en zelfs hun verduurzaming niet stilvalt. Blijft de gedeputeerde op die snelle openstelling aandringen bij de minister? En is hij desnoods, in het uiterste geval, bereid om opnieuw stikstof in andere provincies te kopen, als dat nodig is om onze Brabantse bedrijven, en daarmee werkgelegenheid, te ondersteunen, als regelen op landelijke schaal te lang duurt? Wil de gedeputeerde ook nog eens krachtig bij de minister aandringen op een erg snelle oplossing voor de PAS-melders, nu de wet er is? Want we hebben inmiddels geen Brabants kwartiertje meer om rustig af te zitten wachten.

Voorzitter. De VVD wil goed voor de natuur zorgen, maar ook realistisch blijven. Ook natuurbescherming moet haalbaar en betaalbaar zijn en dat betekent niet alleen doen wat nu wettelijk nodig is, maar ook blijven kijken wat nodig is om straks nog te kunnen doen. Wij willen daarom graag een toezegging van GS dat zij alle te bedenken legale sporen zal blijven bewandelen om Brabant open te houden.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De heer Thijssen van het CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Dank u wel, voorzitter. In mijn tweede termijn wil ik het hebben over de moties. Ik zal de moties noemen die wij gaan steunen. Dat zijn de moties 17 en 21, de laatste vooral met de uitleg van GS erbij.

Afsluiten wil ik met een opmerking richting de heer Boon. Hij stelt zich toch weer op als beschermheer van de boeren, maar dat is natuurlijk theater, want we zien in het verkiezingsprogramma van de PVV dat zij de intensieve veehouderij willen afschaffen. Dat betekent plat gezegd een halvering van de veestapel, dus met dat beschermen van de boer valt het wel mee.

Tot zover. Dank je wel, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, maar dat vraagt wel om een interruptie natuurlijk. De heer Boon heeft een interruptie voor de heer Thijssen van het CDA. Mijnheer Boon, ik hoor u niet, en ik kan me voorstellen- Ja, nu wel.

De heer **Boon** (PVV): Oké. Voorzitter, ik laat me niet de woorden in de mond leggen dat ik theater maak. Als één partij altijd theater maakt bij de campagne, is het het CDA. Elke campagne hoor je weer “we gaan opkomen voor de boeren”, altijd weer de grote verhalen, maar puntje bij paaltje laat u de boeren vallen. Ja, het klopt: de PVV is niet voor megastallen. Daar hebben wij nooit een geheim van gemaakt. Maar de boerengezinnen, de familiebedrijven, kunnen zeker op ons rekenen, ook buiten campagnetijd. Ik hoop dat het CDA daar veel van kan leren. Ja?

De **plaatsvervangend voorzitter**: En de vraag is ‘ja?’, dan?

De heer **Boon** (PVV): Ik laat me zo niet wegzetten. Het waren weer grote woorden van de heer Thijssen, maar ondertussen tekent hij weer braaf bij het kruisje, waardoor onze Brabantse boeren verdwijnen. Schande.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u daar nog op reageren, mijnheer Thijssen, of is dit het einde van uw termijn?

De heer **Thijssen** (CDA): Het was het einde van mijn termijn. Ik heb geen vraag gehoord, dus hier laat ik het bij.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Prima, dank u wel.

De heer **Boon** (PVV): Heel verstandig! Typisch CDA.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan spreek ik weer. Ik geef het woord aan de heer Van der Meeren van Forum voor Democratie.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. In z’n algemeenheid vindt FvD dit debat überhaupt onnodig, maar wat we helemaal niet willen is dat Brabant op slot komt en vergunningverlening, vee aanvraag, mobiliteit, woningbouw en de agrarische sector stil komt te liggen. Het verliezen van stikstof blijven wij per definitie een bijzondere en bizarre tool of oplossing vinden, maar hopelijk zal het wel positief bij kunnen dragen en kunnen beïnvloeden.

Een enkele reactie op een motie. Vermindering van snelheid op provinciale wegen, die een van de moties behelst, is aangehouden, hoor ik net. Fijn. De fractie van FvD rijdt immers graag door, dus daar zijn we blij mee.

De aangekondigde motie van het CDA over de invloed van België en Duitsland op ons grondgebied en meting monitoring lijkt ons vooral van meerwaarde om inzicht te krijgen en te staven of die 30 procent daadwerkelijk ook klopt – meten is weten en bij een juridisch probleem zou dat inzicht kunnen verschaffen –, maar vooral België en Duitsland, maar dat lijkt me logisch, niets op te leggen, zij gaan over hun eigen beleid.

Voor andere moties hebben wij bij sommige nog een stemverklaring bij de stemming, maar die zult u zo meteen vanzelf horen. Ik zie een interruptie-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, ik zie hem ook. De heer Boon van de PVV.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik wil graag wat aan Forum voor Democratie vragen. Wij kennen Forum voor Democratie als een partij die telkens wisselende standpunten heeft: eerst zijn ze tegen windmolens, dan in één keer vóór windmolens in de Lithse polder, dan zijn ze vóór Zwarte Piet, dan weer stemmen ze Zwarte Piet weg-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Boon, ik vraag me af wat u gegeten heeft! Maar goed, kom tot uw vraag.

De heer **Boon** (PVV): Eerst waren ze tegen de provinciale regelgeving, toen weer voor. Nu hoor ik uw partijleider weer van alles roepen, ook over speciale regelgeving, dat hij het weg wil hebben. Wat gaat Forum voor Democratie stemmen op mijn motie om Brabantse boeren een eerlijke kans te geven? Daar ben ik heel benieuwd naar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Voorzitter, laat ik nou de heer Boon mooi van dienst kunnen zijn en mijn laatste paragraaf helemaal aan hem en zijn reactie gewijd hebben! Dus ik ga hem heel mooi bedienen. Dus ik ga er antwoord op geven, als de heer Boon het toestaat, in mijn laatste paragraaf, daar geef ik u sowieso antwoord op. En als hij er niet tevreden mee is, dan zal ik nog wel een interruptie om mijn oren krijgen, maar die komt dan wel binnen.

Ja, mijn reactie ten aanzien van de heer Boon. Niets doen op dit moment zet Brabant op slot en geeft de door u zo gewaardeerde boeren helemaal geen perspectief. Er ligt immers een gerechtelijke uitspraak met betrekking tot stikstof. Over de grondoorzaak en de oplossing van dit juridische probleem zijn we het naar alle waarschijnlijkheid wel eens, maar daar gaan we het nu niet over hebben en we hebben er op dit moment geen enkele invloed op. Dan moet u echt in Den Haag of Brussel zijn.

Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie daar een handje van de heer Boon. U wilt reageren?

De heer **Boon** (PVV): Ja, op bepaalde zaken hebben we inderdaad geen invloed, dat ben ik totaal met u eens. Waar we wel invloed op hebben, is op de provinciale regelgeving. U heeft de Brabantse boeren de allerstrengste regelgeving van Nederland opgelegd, misschien wel van de wereld. Daar hebben wij zeker invloed op. De boeren kunnen er niet aan voldoen, de stalsystemen zijn nog niet gereed. Ik ben langs meerdere geweest, ze vragen allemaal "geef ons wat meer tijd". Daar kunnen wij wel nú iets aan doen. Bent u bereid om die stap te maken, om de Brabantse boeren daarmee wel wat lucht te geven, zoals de PVV bijvoorbeeld in Limburg gedaan heeft, waar we zelfs de regelgeving twee jaar naar achteren gedaan hebben, waardoor onze boeren in Limburg zes jaar langer de tijd hebben? Bent u daartoe wel bereid?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De vraag is helder. De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Ja, dank u wel voorzitter. Zoals u weet, hebben wij een bestuursakkoord gesloten en we hebben een compromis om in ieder geval twee jaar lucht te geven. Aan de zijlijn roepen, daar gaat de schoorsteen niet van roken en biedt geen perspectief, deze twee jaar extra in ieder geval wel, en dat hebben we in ieder geval wel bereikt.

Ja, ik ben aan het einde van mijn betoog, voorzitter. Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Er is een vervolgvraag van de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter. Ik hoor de heer Van der Meer roepen over "twee jaar de tijd". Nee, in Limburg is er twee jaar tijd naar achteren gedaan, de Brabantse boeren moeten zes jaar eerder voldoen. Ik ga het nog één keer rustig zeggen, want ik denk dat mensen thuis van hun stoel af vallen: zes jaar eerder. Dus u heeft een bestuursakkoord gesloten en u heeft de boeren voor zes jaar opgeofferd. Kunt u nu echt niet

eerlijk gewoon zeggen van: luister, we roepen nu landelijk in de campagne, roepstoeteren we van alles, maar in Brabant laten we de boeren vallen en gaan we zelfs tegen de eerlijke kans stemmen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Volgens mij was deze vraag hetzelfde als zojuist en had de heer Van der Meeren er ook al antwoord op gegeven. Ik geef u de gelegenheid om nog een keer te antwoorden, maar-

De heer **Van der Meeren** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Die constatering klopt inderdaad. Door die bestuursverantwoordelijkheid geven we in ieder geval die twee jaar lucht, en we zien wat er in de tijden nog kan en mocht gebeuren, maar tot nu toe in ieder geval perspectief om te blijven boeren.
Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we door naar de SP, mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): Dank u wel, voorzitter. De doelstellingen voor de natuur zijn vastgelegd en wij zullen die moeten halen. We begrijpen natuurlijk dat er ook andere gebieden zijn waar stikstofruimte ingezet moet worden, maar we moeten onszelf ook niet voor de gek houden. Het totaal moet minder, en snel ook. Helaas kan de natuur niet zelf stikstofruimte kopen. De motie over de verkoop van stikstofruimte heb ik inmiddels ingediend, want met verkoop van stikstofruimte geven we echt een verkeerd signaal.

Motie 19 trek ik in, na de uitleg van de gedeputeerde. Wij vonden dat een goede uitleg.

Wat betreft het monitoren, ja, wat ons betreft moet dat een totaalplaatje zijn. Dus als je gaat monitoren wat de stikstofimport is, moet je de export daar ook bij in kaart brengen.

Piekbelaasters die zich gemeld hebben moeten we zo snel mogelijk helpen. Dit geeft gewoon een signaal en een aanmoediging aan andere boeren dat ze bij de provincie terecht kunnen voor hulp voor hun bedrijf.

Dan als laatste. Wat de SP betreft, moet er een uitgebreid, provinciaal elektrisch vervoersbedrijf komen, dat we kunnen inzetten om mensen actief uit de auto te verleiden. Goedkoop, effectief en uitgebreid openbaar vervoer zet meer zoden aan de dijk dan hopen dat iedereen een elektrische auto koopt.

En ik wil u nog bedanken voor de bloemen. Dank u wel.

Motie M25-2021: Verkoop stikstofruimte

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, behandelend Statenstuk Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof; constaterende dat:

- we hard werken aan een reductie van de stikstofuitstoot;
- er in het overgrote deel van Brabant sprake is van een forse tot zeer forse overschrijding van de Kritische Depositie Waarde;
- een zo snel mogelijke en gegarandeerde depositiereductie van stikstof essentieel is voor het realiseren van de doelstellingen;
- er nog veel ruimtevraag is met algemeen belang, zoals woningbouw en natuurherstel;

overwegende dat:

- de verkoop van stikstofruimte aan de hoogste bidder een uitnodiging is voor vervuilende bedrijven;
- dit onwenselijk is gezien de gemaakte afspraken en doelstellingen;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- stikstofruimte die de provincie 'overhoudt' niet te verkopen, maar het in kas te houden om in de toekomst in te kunnen zetten voor maatschappelijke doelen, of direct ten goede te laten komen aan de natuur;

en gaan over tot de orde van de dag."

Irma Koopman, SP.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat vind ik leuk, dat u dat zegt. Geniet ervan dit weekend. Ik constateer dat motie 19 is ingetrokken en geen deel meer uitmaakt van de beraadslagingen. Dan gaan we naar D66, mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Dank u wel, voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de beantwoording. Toch nog een aantal vragen, met betrekking tot onder andere tot onze motie 20A. Kan ik nu concluderen uit de eerste beantwoording van de gedeputeerde dat walstroom voor zeescheepvaart en mobiele en niet-mobiele werktuigen nu dus nog niét is opgenomen in de Rijksregeling? Ik zou dan graag een toezegging vragen dat GS stevig gaan lobbyen om de Rijksregeling op te rekken naar zeescheepvaart en mobiele en niet-mobiele werktuigen en om PS daarover op korte termijn te informeren. En zou de gedeputeerde daarop aanvullend de toezegging kunnen doen om te overwegen een eigen regeling te maken, als het Rijk haar regeling niet verbreedt naar walstroom voor zeescheepvaart, mobiele en niet-mobiele werktuigen? Graag een reactie van de gedeputeerde.

Tot slot, voorzitter. Diverse fracties hebben gesproken over het belang van de afname van stikstof uit het buitenland. D66 wil daarom weten wanneer het college start met bezwaar maken tegen in Vlaanderen aangevraagde voorzieningen met een depositie in Brabant van minder dan drie mol. Dit wordt tot op heden nog niet gedaan en de paragraaf in de BOS over depositie vanuit het buitenland is nog boterzacht.

Motie M20A-2021: Samen stikstof- én CO₂-uitstoot uit industrie omlaag brengen

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, behandelend de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof; constaterende dat:

- de BOS ook staat voor Brabant Ontwikkelt Samen;

overwegende dat:

- de maakindustrie voor Brabant van groot belang is voor de economie en werkgelegenheid;
- terugdringen van stikstofuitstoot nodig is om bedrijven in de maakindustrie weer ruimte te kunnen bieden voor uitbreidingen;
- eigen initiatief vanuit de industrie en bijbehorende transport op een ondersteunende provincie moet kunnen rekenen, immers 'Brabant ontwikkelt samen';
- de initiatieven vanuit de industrie en het transport bovendien bijdragen aan vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen en dus bijdragen aan een lagere CO₂-uitstoot en het tegengaan van klimaatverandering;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- te komen met een ondersteuningsregeling voor walstroom voor de zeescheepvaart;
- te komen met een regeling om te stimuleren dat mobiele en niet-mobiele werktuigen in de industrie en overslag hun stikstof- en CO₂-uitstoot terugdringen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Janneke van Kessel, D66;

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS.

Motie M21A-2021: Daag Brabant uit om slim stikstofuitstoot te verlagen

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 12 maart 2021, behandelend de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof, constaterende dat:

- de BOS ook staat voor Brabant Ontwikkelt Samen;

overwegende dat:

- de samenwerking in de BOS vooral op het niveau van belangenbehartigers plaatsvindt;
- er veel creativiteit en technische kennis zit bij bedrijven, onderwijs, onderzoek en individuele Brabanders;

- het stikstofprobleem zo groot is dat alle hulp om de stikstofuitstoot te verlagen, omarmd zou moeten worden,

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- alle Brabanders, bedrijven, onderwijs, onderzoek, etc. uit te dagen om met voorstellen te komen om de stikstofuitstoot te verlagen;
- goede ideeën te omarmen en ondersteunen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Janneke van Kessel, D66

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dan gaan we door naar de PVV, de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Yes, dank u wel, voorzitter. Elke dag wordt er nieuwe informatie onthuld over de stikstofaffaire. Vandaag maakt de stichting Agrifex bekend dat het Aerius-model 15.000 hectaren niet bestaande stikstofnatuur erbij telde. Dit is bijna tien procent meer dan ingetekend. Deze bijtelling ontstaat doordat Aerius niet goed overweg kan met de zeer gedetailleerde natuurkaarten van de provincies. "Op 23 februari bracht BIJ12, een uitvoeringsorganisatie van de twaalf provincies, een 'Handreiking Voortoets Stikstof' naar buiten voor provincies. Hierin wordt melding gemaakt van de bijtelling van stroken grond buiten Natura 2000 door Aerius. Opvallend is dat de provincies niet vragen om een correctie van het model, maar ondernemers in voorkomende gevallen verzoeken tot extra maatregelen. De PVV voorspelt u nu dat deze stikstofaffaire net zulke grote gevolgen gaat hebben als de kindertoeslagaffaire, maar ondertussen heeft u straks wel alle boeren weggepest. Ik vraag u nogmaals, ik heb het u vaker gevraagd en ik blijf het u vragen: zet de datum voor de boeren terug, geef onze boeren het beetje lucht dat ze nodig hebben om te kunnen overleven, want een boer die weg is komt niet meer terug.

Voorzitter, tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Boon. Dan gaan we naar de PvdA, met een nieuw gezicht, de heer Smeulders. Van harte welkom in deze vergadering. Het woord is aan u.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Een warm welkom, dat vind ik altijd fijn. De heer De Kort kon even het woord niet voeren vanwege een privé-afspraken, dus ik neem het even over. Ik heb natuurlijk wel geprobeerd het debat te volgen.

Wij zijn allereerst tevreden met de toezegging die de heer Ronnes heeft gedaan omtrent de motie die de VVD-fractie en de fractie van de PvdA in 2019 hebben ingediend over de verdeling van de stikstofruimte. Dat vinden we heel belangrijk. We vinden ook dat GS moties van PS in principe gewoon moeten uitvoeren en als dat niet zo is, moeten ze ons dat in ieder geval laten weten, en dat hebben ze ook niet gedaan. Dus we gaan er gewoon vanuit dat hij uitgevoerd wordt en we vinden het fijn dat de gedeputeerde daarop terugkomt.

En twee, ook nog een reactie op wat mevrouw Dirken zojuist met ons deelde. Wij delen wel de zorg over het op slot gaan van Brabant. Wij zouden het inderdaad ook heel fijn vinden dat dat stikstofregistratiesysteem ook landelijk snel open kan. Mevrouw Dirken roept eigenlijk op: als dat allemaal niet opschiet, gaan we dan zelf weer aan de slag? De Van Merrienboer-methode noem ik het maar: gewoon in andere provincies ruimte kopen. Nou, onze steun heeft het college in ieder geval als dat nodig is.

En daarmee rond ik mijn betoog af.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank daarvoor. Dan gaan we naar Groep Rutjens. De heer Rutjens heeft het woord.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. JA21 wordt ook wel eens realistisch rechts genoemd en in dat geval is de BOS die nu voorligt een nodige stap en waarschijnlijk ook het meest haalbare, zoals we dat zien binnen de werkelijkheid waarin we op dit moment ons hebben begeven. Gelukkig is GS – tenminste, dat horen we uit de woorden – het grotendeels met ons eens dat we ook structureel dingen moeten doen, dat we ook structureel moeten kijken naar de doelstellingen en de regelgeving, om die op langere termijn wat aan te passen. Want we willen toch niet in een situatie komen dat we over tien, vijftien jaar nog steeds braaf jaar-in, jaar-uit, als een soort gang van Canossa, naar een stikstofpaus gaan die in een computer kijkt of we onderhand al een beetje mogen bouwen, of een paar kilometer per uur sneller mogen rijden. Dat kan toch niet de bedoeling zijn. Gelukkig is GS, en het college, het daar dus met ons mee eens, dat we ook op die manier echt structurele verbeteringen moeten doen. Laten we dat voorkomen, het is tijd voor verlichting.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Maar er is een interruptie. De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Ik hoorde “realistisch rechts”, en daar sla ik natuurlijk wel een beetje op aan, want u heeft eerder de stikstofproblematiek bediscussieerd. Noemt u dat realistisch?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Ja.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolg vraag, mijnheer Ludwig?

De heer **Ludwig** (GL): Ja, want volgens mij is het realistisch als je luistert naar de mensen die er verstand van hebben, en dat was in dit geval de heer Rutjens niet. Dus ik noem het eerder onrealistisch.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Ik vind het heel erg jammer dat mijnheer Ludwig mij onrealistisch noemt, maar goed, die woorden zijn aan hem. Ik denk dat de kiezer bepaalt. Ik geloof dat een hele hoop mensen allemaal oproepen gaan doen om te gaan stemmen op bepaalde partijen. Dat doe ik hier niet. Ik zeg gewoon: ga stemmen en denk na.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En ik zeg: we houden ons aan het onderwerp waar het hier over gaat, en dat is het stikstofdebat. Dus wij gaan naar mevrouw Vlasveld van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel. Ik zal zo terugkomen op het vervolg van mijn sprookje. Verder wil ik zeggen: wat ik positief vond aan de beantwoording van het college zojuist is dat het college in Den Haag wil kijken wat er extra mogelijk is om meer piekbelasters uit te kopen. Dat juichen wij van harte toe. Wat ik ook positief vond, is dat verschillende partijen zich positief uitspreken over het beteugelen van de buitenlandse stikstof. De PvdA en GroenLinks hebben hierover een themabijeenkomst aangevraagd, dus ik verwacht ook van al deze partijen hun steun daarin.

Wat mij opvalt in de beantwoording van de gedeputeerde is dat de focus blijft liggen op het tandwiel economie. Als we meegaan in de metafoor van de drie tandwielen, zien we dat het natuurtandwiel te klein is ten opzichte van het economietandwiel, of andersom, dus dat economie te groot is ten opzichte van natuur. Het natuurtandwiel draait harder dan het hebben kan op dit moment. Het natuurtandwiel moet groter worden, of het economiedeel moet kleiner worden, om de ratio van de overbrenging in balans te brengen, dat het weer met elkaar in balans staat. Nu zijn de wielen niet evenredig groot, ook al zegt het plaatje van wel.

Dan mijn sprookje, voorzitter, ik had het beloofd. Dat dreigt slecht af te lopen voor de hoofdpersonen, zo blijkt ook uit het debat van vandaag. Maar het verhaal kan goed aflopen. Broer Economie kan een magische

donut eten en verandert zo in Donuteconomie, waarmee zijn enthousiasme wordt beteugeld en hij weer in harmonie met zijn broers kan leven. Want, voorzitter, het kunnen blijven leven op een eindeloze economische groei is een sprookje. In de werkelijkheid moeten we onze activiteiten afstemmen op wat de natuur aan kan. De economie heeft veel genomen, nu wordt het tijd om wat terug te geven, ook in ons eigen belang. Onze hoogste prioriteit is wat betreft de Partij voor de Dieren dan ook het herstel van de natuur, en dat zien we te weinig terug in de BOS.

Dank u wel, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, en keurig binnen de tijd. Dan gaan we naar 50PLUS, de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik hoor mensen allemaal praten over tandwielen, en die staan er inderdaad ook wel in, maar ik praat graag over het tandwiel inwoners van Noord-Brabant, en dan kom ik weer terug op het Schone Lucht Akkoord, wat daarover door de coalitie gezegd is: we willen zorgen dat mensen weer drie gezonde levensjaren krijgen. Daar speelt stikstof natuurlijk een rol in. Iedere keer, met alle respect voor de gedeputeerde, komen er wel antwoorden, maar die zijn niet concreet, die zijn een beetje wollig. Daardoor kom ik terug op: wat is nou de resultaatsverplichting? Kunnen we dat kwantificeren? Hebben we daar de juiste meetsystemen voor? En uiteindelijk – en dat antwoord zou ik graag nog willen hebben –: krijgen wij iedere maand een dashboard, dat we weten waar we aan toe zijn?

Daar wil ik het even bij laten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank, mijnheer Brouwers. Dan gaan we naar Lokaal Brabant, de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter, en ook dank aan de gedeputeerde voor de brede beantwoording. De gedeputeerde willen wij wel aanzetten om in De Haag in ieder geval de stoppersregeling en ook de opkoop van piekbelasters meer vaart achter te zetten. Laten we Brabant in beweging houden, waarbij alle radertjes moeten draaien, niet één, maar allemaal.

Lokaal Brabant is verheugd dat de pijlers in de BOS perspectief moeten bieden aan alle sectoren: samenwerken waarbij ieder zijn bijdrage moet leveren en daarin de lasten en lusten goed verdelen en in balans houden.

Laat ik afsluiten met de kreet: geen woorden, maar daden, aan de slag met de BOS en laat de resultaten spreken.

Tot zover, voorzitter, en dat was binnen de tijd, dat weet ik zeker!

De **plaatsvervangend voorzitter**: 36 seconden, ja, goed gedaan! Dan gaan we naar de heer Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Ook van onze kant uit dank voor de gedeputeerde voor de beantwoording. Ik denk alleen dat de PAS-melders wel met kromme tenen naar dit debat hebben gekeken, als die merken dat de ruimte op de plank ligt, dat de provincie de tools heeft, maar dat we uiteindelijk niet de PAS-melders uit de brand helpen, maar die hete aardappel gewoon richting Den Haag schuiven en vervolgens wel verwachten dat er meer geld vanuit Den Haag richting Brabant komt. Ik voorspel u, mijnheer Ronnes: dit gaat een keer fout aflopen.

Het tweede punt in het debat, dat al vrij scherp wordt gevoeld, denk ik, in buurprovincies, is dat er nogmaals opgeroepen wordt om de methode-Van Merrienboer, zoals het genoemd werd, opkopen van bedrijven in andere buurprovincies, nogmaals een keer te gaan doen. Ik denk dat het de provincie Gelderland alleen

maar sterkt in de gedachte dat zij extern salderen niet open zullen stellen, en als ze het wel doen, met strikte voorwaarden, zodat Brabant daar in ieder geval de ruimte niet op zal kunnen kopen.

Twee moties, voorzitter, of één motie en een vraag die ik gesteld heb. Allereerst over verkeer. Wij zullen die wel in stemming brengen, omdat we net als met de PAS van mijlenver aan zien komen dat de hele systematiek van SRM2 onderuit gaat, en dan ook als IPO dit doorschuiven, en dan maar net doen alsof er niks aan de hand is, ja, daar geloven wij niet in. Dus neem nou je verlies en reken het gewoon op een eerlijke manier uit. Dat levert ook veel meer draagvlak op.

En het laatste punt over de rapportage. U zegt heel slim "we gaan periodiek rapporteren". De vorige periode, mijnheer Ronnes, was vijf maanden voordat de rapportage kwam. De afspraken met het Rijk zijn maandelijks rapportages, zoals de heer Brouwers net ook aangaf, en ik verwacht dan ook dat we echt-, of het één maand is, maar in ieder geval zeer geregeld, op de hoogte gehouden worden, met de toezegging die u gedaan heeft om dat aan te vullen met een aantal punten waarvan u zult kijken hoe u daar invulling aan kunt geven.

Tot zover. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Er is een interruptie van mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, mijnheer Vreugdenhil. U heeft het over de methode-Van Merrienboer, laten we hem zo maar even noemen, maar denkt u niet juist dat het een stimulans voor andere provincies kan zijn om ook bij de minister snel aan de bel te trekken, als Brabant gewoon uitspreekt "ja, hoor eens, als de minister niet opschiet, dan hebben wij geen andere mogelijkheid dan deze methode nog een keer toe te passen"? Denkt u niet dat dat juist helpt om andere provincies ook in de modus te zetten "laten we nou eens met z'n allen bij de minister aan de deur gaan kloppen, joh: dit moeten we met z'n allen niet willen, er moet snel een landelijke regeling komen"? Dus ik zie dat juist wel als een hele goede stimulans om een beetje versnelling in de boel te krijgen, en volgens mij wilt u dat ook.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Nou, twee dingen, mevrouw. Ongetwijfeld heeft u ook het debat in Gelderland gevolgd hierover. Ik volg daar ook uw VVD-collega's, en die zitten er toch diametraal anders in, omdat die weten dat de Veluwe absoluut nodig is voor tal van projecten. Op het moment dat daar de boeren opgekocht gaan worden, daar de ruimte weggehaald gaat worden in een landelijke afspraak, ja, dan is de Veluwe aan z'n lot overgelaten en dan kan daar geen enkele ontwikkeling meer plaatsvinden.

Het tweede punt ben ik eventjes kwijt, maar dit is even de kern- Ja, het tweede punt is van: kijk, als we dan aan zien komen dat er straks een stikstofregistratiesysteem komt, ik zie telkens dat wij een provincie zijn die daarop vooruitloopt, eerst met Moerdijk, nu met een aantal opkoopregelingen. Wij kunnen niet wachten op het moment dat dat van de grond komt. En dat zegt mij ook al genoeg, dat wij zoveel haast willen maken met een aantal dingen, dan zit er blijkbaar iets anders achter. Nou, met Moerdijk was het dat Moerdijk door moest gaan en dat er binnen zes maanden een uitspraak moest komen, en dat we coûte que coûte dat door wouden zetten. Als er bij andere projecten ook een druk op gelegd wordt, moet je altijd de vraag stellen: waar komt die druk vandaan?, en even de vraag achter de vraag gaan zoeken. Ik hoop dat u ook die scherpste blijft houden, ook als controleur van de macht, want dat bent u ook als Statenlid. Ik denk dat het juist op dit dossier ontzettend belangrijk is om die scherpe vragen te blijven stellen.

De plaatsvervangend voorzitter: Wilt u nog een vervolgvraag stellen, mevrouw Dirken?

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja. Volgens mij kunt u veel van mij zeggen, maar niet dat ik niet regelmatig mijn controlerende taak op GS uitvoer. Er zijn inmiddels ook andere provincies die bezig zijn om de methode-Van Merrienboer in de praktijk te brengen, en één heet Gelderland. Daar wordt wel met belangstelling naar

gekeken en ik gebruik hem ook eigenlijk liever om aan te geven: ja, of we gaan met z'n allen bij de minister voor de deur staan en er komt nu een regeling, of we gaan het weer allemaal op onze eigen manier doen. Natuurlijk heeft het mijn voorkeur dat we dat allemaal hetzelfde gaan doen. Dat geldt aan de andere kant ook voor de PAS-regeling, en daar gaat mijn tweede vraag over. Als we nu stikstofruimte her en der in de provincie zouden gebruiken om de PAS-melders te helpen, dan krijgen we situaties die helemaal over Brabant leiden tot ongenoegen en vraagstukken. Dus ik zou niet weten hoe u dat anders voor u ziet, dan dat we eveneens opnieuw voor de deur bij de minister gaan liggen. Wij hebben nu een wet, régel het, want alleen door het landelijk te regelen zorgen we dat al die PAS-melders in één keer allemaal geholpen worden. Ik hoor u pleiten, als ik het goed hoor – en dat is mijn vraag: hoor ik u dat nou echt zeggen? – , dat we dat dan maar een beetje verspreid door de provincie heen moeten gaan doen.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Mevrouw Dirken, u stelt twee vragen en een constatering waar ik nog even aan het eind op terug wil komen. Eén: al had je maar bij de opkoopregeling dat je een duizend kilo beschikbaar zou kunnen stellen, gezegd "oké, 200 of 250 kilo daarvan stellen wij minimaal beschikbaar voor onze PAS-melders", dan had je al een heel ander signaal en gevoel afgegeven naar onze hele Brabantse samenleving en al die boeren rondom Kempenland die enorm in de problemen zitten en niet weten of ze daar in de toekomst gelegaliseerd worden.

Als u kijkt naar de andere provincies, uw tweede vraag, die ook denken aan de methode-Van Merrienboer: ja, dat zijn allemaal provincies die ofwel zelf geen Natura 2000-gebieden hebben en in andere provincies ruimte willen opkopen, boeren op willen kopen, om zelf ontwikkelingen van grijze stikstof mogelijk te maken, wegeaanleg, industrie, woningbouw, die ze niet zelf kunnen compenseren in de eigen regio. ...*[de verbinding hapert]*... Ja, maar daar gaan wij dus niet aan meewerken, je zult ook in je eigen provincie gewoon zelf moeten realiseren.

En uw eerste opmerking: nee, ik ken u juist als een heel scherp controlerend Statenlid en ik hoop ook, een beetje prikkelend, dat u gewoon vanuit de Staten die scherpte blijft houden, want ik waardeer het juist enorm dat we daarmee ook gewoon vanuit alle kanten, van links tot rechts, het college daarin scherp houden. Dus af en toe een prikkeling mag wel, maar ik heb waardering voor de rol zoals u die daarin invult, met uw eigen kleuring vanuit de VVD.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is dit de tweede termijn van PS geweest en gaan we door met de tweede termijn van de heer Ronnes. Mijnheer Ronnes, ik ben vrij coulant geweest in de eerste termijn en u heeft ruim, ruim, ruim de tijd genomen, dus ik wil echt vragen of u zich nu aan die twaalf minuten wilt houden.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, zal ik doen, voorzitter.

Ik ga bij de laatste discussie beginnen, over dat opkopen van die stikstof, want dat was een vraag die de VVD aan mij stelde: als we niet opschieten, gaat u dan over tot wat we bijvoorbeeld bij LPM hebben gedaan? Nou, des te belangrijker is het dat we binnenkort echt een themabijeenkomst hebben waar we het stikstofregistratiesysteem behandelen, want het is echt een doodlopende weg om op die manier door te gaan. Als heel Nederland zich zo gaat gedragen, dan wordt het probleem in Nederland alleen maar groter. We kunnen dat probleem alleen gezamenlijk oplossen en het is daarom ook echt belangrijk dat we spoed erop zetten, om te komen tot uiteindelijk dat registratiesysteem. Die oproep zal ik ook nadrukkelijk meenemen. GroenLinks kwam toch nog even terug op die doelen. Als we kijken naar de huidige wet, die vastgesteld is door de Tweede Kamer, is in 2030 50 procent van de hectares onder de kritische depositiewaarde. Dat is waar wij voor gaan, dus dat is op dit moment de insteek. Dus u moet niet eigenlijk de suggestie doen dat we echt veel anders zouden inzetten dan het landelijk beleid.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zoek een punt in uw zin. De heer Vreugdenhil heeft een interruptie.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, de timing is heel lastig. U gaf geen antwoord op de vraag van mevrouw Dirken, maar u zegt "het is een doodlopende weg". Mag ik hem dan zo interpreteren, dat de ervan uit kunnen gaan dat de provincie Brabant niet meer in andere provincies bedrijven gaat opkopen?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Alleen conform de afspraken die we met de andere provincies hebben gemaakt, alleen in die gevallen, dus alleen conform de afspraken die we met andere provincies hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Is dat voldoende antwoord voor u, mijnheer Vreugdenhil?

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Prima.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig, ook een interruptie voor de heer Ronnes.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Ik werd toch een beetje aangesproken op de motie, en het klopt niet helemaal wat de heer Ronnes zegt. Het is namelijk zo dat het Rijk wel degelijk ambitieuzer is. Het heeft voor 2025 een doel gemaakt, voor 2030 en zelfs voor 2035 75 procent afname. Daar durft de provincie opeens een inspanningsverplichting op te doen en het Rijk geeft daar een resultaatsverplichting op. Dus het is wel belangrijk om hier goed en duidelijk te zeggen wat dit inhoudt, want u geeft nu een verkeerd beeld aan de Statenleden. Het is wel degelijk zo dat Brabant minder hard vooroploopt, of dat Brabant niét vooroploopt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat was geen vraag, begrijp ik.

De heer **Ludwig** (GL): Nee, voorzitter, maar ik werd erop aangesproken, dus ja-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, heel goed. Dan is er nog een interruptie van de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja, voorzitter, een beetje in het verlengde van de heer Ludwig toch de vraag aan de heer Ronnes: als je praat over een aanvaardbaar stikstofniveau, hoeveel is dat nou? We praten over 28.000 ton emissie in 2018. Waar willen we naartoe?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Als je kijkt naar de doelstelling waar we op koersen vanuit de BOS, is in 2030 de helft van de hectares, 50 procent daarvan, onder de kritische depositiewaarde. Dat is in lijn met het landelijke doel, waarbij we gezegd hebben dat we, nadat we de stikstofanalyse klaar hebben, gaan kijken hoe ver we dan echt in werkelijkheid kunnen komen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Voldoende voor u, mijnheer Brouwers?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik ben er niet tevreden mee, maar ik laat het even zo.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Ronnes, u kunt verder.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Voor het stikstofregistratiesysteem is het goed om op korte termijn nog een keer een themabijeenkomst te organiseren.

D66 komt terug op de Vlaamse gevallen. Dat dat toch een beetje zacht is. De indruk dat wij geen bezwaar maken of beroep aantekenen bij het Vlaamse geval, klopt niet. Dat doen we wel en daar waar milieuadviesrecht gevraagd worden te adviseren, of een vergunningaanvraag van Milieueffect Nederland,

gebruiken we die mogelijkheid ook echt wel om negatief te adviseren, of beroep aan te tekenen aan de hand van ons handelingskader. Dus binnen de mogelijkheden die we hebben doen we dat zeker wel. De Partij voor de Dieren zegt: blij met nog meer piekbelasters opkopen. Er is een budget voor het opkopen van piekbelasters, de vraag was om te kijken hoe dat versneld zou kunnen, dus niet dat daar nog eens een keer een extra bedrag bovenop komt, maar echt inzetten op kijken waar je nog kunt versnellen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En dan is er een interruptie van mevrouw Van Kessel van D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. De vraag over het bezwaar aantekenen tegen deposities vanuit Vlaanderen gaat specifiek over de deposities die onder de drie mol zijn. Volgens mij staat in de BOS aangegeven dat dat tot heden niet gebeurt vanuit Brabant. En ik had nog een drietal toezeggingen, of specifieke vragen over motie 20A over de zeescheepvaart, dus ik hoop dat ik daar nog een reactie op krijg van de gedeputeerde.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, voorzitter, als het gaat over walstroom, daar sluiten wij echt aan bij het landelijke beleid, ook vanuit de praktijk dat het ook grensoverschrijdend is. Daarbij is het ook gewoon beter om op het landelijke beleid aan te haken. Ik denk dat ik dan antwoord heb gegeven op uw vraag op dit punt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat check ik even. Mevrouw van Kessel, heeft u antwoord gekregen?

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Nee, dat ben ik niet met de gedeputeerde eens. Mijn conclusie was dat walstroom voor zeescheepvaart en mobiele en niet-mobiele werktuigen nu dus niet is opgenomen in de Rijksregeling. U had in een eerdere beantwoording gezegd dat u daarover in gesprek bent en ik had graag de toezegging gehad van GS dat u daarvoor gaat lobbyen, stevig op gaat inzetten, om dat opgenomen te krijgen en indien dat niet het geval is, of u zou willen overwegen om zelf een regeling te maken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Het woord is aan de heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Het toezeggen dat we dat zelf gaan doen, daar zit natuurlijk een financiële component aan, dus dat kan ik sowieso niet toezeggen, maar als wij daar verbeterstappen in kunnen maken, dus als je met die walstrooiaanpak ook die andere elementen mee zou kunnen krijgen, dan zullen we dat niet nalaten. Maar we moeten wel even kijken of het ook past in de landelijke strategie. Dus we zullen kijken of we iets kunnen bereiken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Derde interruptie, mevrouw Van Kessel? Dat mag. Ik zie u vertwijfelend kijken-

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ja, want ik vond dit niet echt een duidelijke toezegging, of iets waarmee ik concreet uit de voeten kan. Wij hebben natuurlijk een reactie gehad vanuit partijen uit Moerdijk, initiatiefnemers/ondernemers die zelf met een initiatief komen om zowel stikstof- als CO₂-uitstoot te verminderen, dus ik zou dan toch graag een duidelijkere toezegging van de gedeputeerde willen hebben dat hij vol gaat inzetten op die lobby om dat verankerd te krijgen in de Rijksregeling.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Wij zijn daarover met Moerdijk in overleg, dat had ik daarstraks in eerste termijn gezegd. Dus wij spreken daarover en als daar mogelijkheden uit komen die een positieve bijdrage hebben, zullen wij de laatste zijn om na te laten om daar positief in te gaan, met daarbij wel de opmerking

dat, als daar financiële componenten bij zitten, we wel eerst op een rij moeten hebben of dat past. Dus een hele positieve grondhouding om te kijken hoe ver we kunnen komen, maar niet hierbij de toezegging dat er al budget voor is op het moment dat daar gevolgen uit zouden komen, financieel-technisch.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dus geen toezegging. Het is niet het antwoord dat u wilde, maar het is wel een antwoord. Dan is er nog een interruptie van mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik vroeg me af wat de gedeputeerde dan bedoelt met "versnellen".

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan geef ik het woord aan de heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Versnellen doe je omdat je met de maatregelen die leiden tot een positief resultaat in de stikstofdepositie met relatief weinig inspanning toch ook gewoon betere resultaten kunt bereiken, en dat zit 'm vooral ook gewoon in het overleg dat je met elkaar hebt, dat je kijkt welke maatregelen op tafel komen om er iets aan te kunnen doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Is dat duidelijk genoeg voor u, mevrouw Vlasveld, of wilt u een vervolgvraag?

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Ik voel mij een klein beetje met een kluitje het riet in gestuurd. Ik weet niet echt precies wat de gedeputeerde nou bedoelt. Uit de eerste termijn had ik begrepen dat, omdat andere partijen het hadden aangevraagd, meer focus komt te liggen op het uitkopen van piekbelasters. Ik dacht dat dat dus betekende dat er meer piekbelasters worden uitgekocht. Het bleek net dat ik dat niet goed begrepen heb, maar dat het traject versneld gaat worden. Maar wát wordt er dan precies versneld? Wordt de tweede tranche eerder beschikbaar gesteld, worden er veel sneller heel veel piekbelasters uitgekocht, wat gaat er dan sneller?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): In relatie tot de piekbelasters: voor de eerste tranche hebben zich 29 bedrijven/mensen aangemeld, daarvan kunnen we er maar rond de tien helpen met het budget dat er nu is. Dus op het moment dat we dat willen versnellen, dus méér piekbelasters opkopen, dan zal er eerder budget vanuit de minister beschikbaar moeten worden gesteld, en daar moet naar gekeken worden. Dat bedoel ik op het gebied van piekbelasters. Ik dacht dat u het had over de maatregelen bij de walstroom, maar het ging hier dus om de piekbelasters. Excuses, mevrouw Vlasveld.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is dat helder van beide kanten. Mijnheer Ronnes, wat mij betreft mag u verder met uw verhaal.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dan kom ik bij de motie van de SP uit, motie 25. Die moet ik toch ontraden. In de BOS staan 40 bronmaatregelen die honderd procent naar de natuur gaan. Daarmee gaan wij de depositie naar beneden brengen. De schaarse ruimte die overblijft willen we zo effectief mogelijk inzetten, om maatschappelijke en economische ontwikkelingen te faciliteren en daar gebruik van te laten maken. Dus helaas ontraad ik de motie van de SP.

Dan de monitoring, waar 50PLUS om vraagt: elke maand. Als je bijvoorbeeld kijkt naar die depositiedaling, dat is niet een feit dat je elke maand opnieuw kunt vaststellen. Het RIVM geeft ons inzicht in de cijfers als het gaat om de gemeten depositie, dus dat soort zaken moeten we toch ook aansluiten bij de frequentie van nieuwe data, op het moment dat die beschikbaar zijn. We hebben daarstraks bijvoorbeeld gesproken over

het extern salderen. Nou, daar kunnen we kijken van “wat kun je doen in die monitoring, om die op een hogere frequentie te zetten?” Daar wil ik hem ook echt voor inzetten, maar niet dat wij alles elke maand echt bij kunnen werken, want daarvoor zijn we echt afhankelijk van andere partijen.

Volgens mij ben ik er dan doorheen. De heer Vreugdenhil had het nog over de aanpak in Brabant. Ik mag toch stellen, en dat constateer ik ook in de gesprekken die ik heb met andere provincies, dat wij bij de koplopers horen als het gaat over een integrale aanpak. Het college strijdt met u als het gaat om het zo snel mogelijk oplossen van de meldersproblematiek, en dat is niet afhankelijk van één casus in Brabant. Het gaat er met name om dat we het proces inrichten, dat we zo snel mogelijk ook de meldersproblematiek oplossen. Dank u wel, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Er zijn nog twee interrupties. Een van mevrouw Dirken, VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, dank u wel voor de antwoorden. Ik had aan het einde van mijn tweede termijn nog gevraagd om de toezegging te doen, dat GS alle te bedenken legale sporen zal blijven bewandelen om Brabant open te houden. En ik wil graag weten of u die toezegging aan ons wilt doen.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Nou, wij zullen juridisch verantwoord stappen zetten. Als u bedoelt met “legaal” dat het juridisch houdbaar moet zijn, want dat is wel een heel belangrijk element in het stikstofdossier, dat je ziet dat er ook nog veel juridische onzekerheden zijn: we zijn voorloper daarin en dat willen we ook echt blijven.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dan begrijp ik dat u inderdaad de toezegging doet waar wij om vragen, namelijk dat u alles wat legaal is zult doen om te zorgen dat Brabant open kan blijven.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Het stikstofdossier is zo complex dat, als je zegt “alles doen wat legaal is”, dat te veel een vereenvoudiging van de problematiek is, als je naar het dossier kijkt. Dus ik ben toch wel wat terughoudend om te zeggen dat we alles doen, want er kunnen gewoon effecten zitten aan bepaalde keuzes die je maakt, en daar zul je het dan wel met elkaar over moeten hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Voldoende, mevrouw Dirken?

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, ik begrijp dat we de halve toezegging hebben!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is er een interruptie van de heer Brouwers van 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik begin het pad een beetje kwijt te raken. We vragen om meetsystemen, dashboards, resultaatsverplichtingen en het drijft steeds verder weg. U zegt: de kritische depositiewaarde is allemaal heel ingewikkeld, dus dat kunnen we allemaal niet. Is het dan geen idee om dan, zeg maar, bij te gaan houden – we hebben 28.000 ton aan stikstofemissie – hoeveel minder ton we dan uitstoten? Dan hebben we in ieder geval een gevoel wat er gebeurt in Brabant van onze eigen bedrijven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ronnes. Is het duidelijk?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, het gaat echt om de depositie die wij uitstoten op onze Natura 2000-gebieden, waar onze opgave ligt. Wij hebben afgelopen week in de Statenmededeling over de update over de stikstof de link naar de nieuwe website qua monitoring bekendgemaakt naar buiten toe en daar kunt u ook kijken welke data er allemaal op staan. We hebben ook aan u voorgesteld om binnenkort een keer een

technische uitlegavond te hebben, om te kijken hoe die cijfers geïnterpreteerd moeten worden en die samengesteld zijn. Dan kunt u ook inhoudelijk horen in welke frequentie die updates plaatsvinden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Tevreden, mijnheer Brouwers?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dat betekent dus dat wij voorlopig geen overzicht van u krijgen?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Jawel, juist wel, want op die monitoring staat vrij gedetailleerd de huidige situatie, op basis van de laatste openbare gegevens die we hebben en die worden bijgewerkt met nog een aantal nieuw facetten. Dus daar kunt u op zien hoe het gesteld is met de Natura 2000-gebieden.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Oké, dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is er nog een interruptie van de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. De gedeputeerde had prima geduid mijn vraag over wat hij bedoelde met verduurzamen in de context van stikstof, waarvoor dank. Daar was wel een vervolgvraag op, namelijk of we er ook van kunnen uitgaan dat u die grootschalige biomassaverbranding, die boomverbranding, daadkrachtig gaat terugdringen. Dat is misschien meteen een antwoord op de vraag van de heer Brouwers, die vroeg naar een paar ton stikstofuitstoot. Nou, die hebben we bijvoorbeeld bij de Amercentrale.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ik had het geïnterpreteerd als een vraag. Wij zullen natuurlijk heel breed kijken, ook bij bedrijven, op welke manier je kunt werken aan terugdringen. Als het gaat om dit soort centrales, is het ook zo natuurlijk dat nieuwe ontwikkelingen ervoor zullen zorgen dat er in ieder geval niet veel van dit soort nieuwe ontwikkelingen gestalte zullen krijgen; laat ik het zo zeggen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dat is fijn, dat er geen nieuwe bij komen, maar de vraag was een beetje: terugdringen. Ik merk aan uw stem dat u huivert om dat nog toe te zeggen. Als u dat wel wilt doen, heel graag. Als u dat nog niet wilt doen, dan hoop ik dat u dat in de nabije toekomst wilt gaan doen.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Nou ja, kijk: indien deze initiatieven aan alle huidige vergunningsvereisten voldoen, heeft de provincie, respectievelijk de gemeente, geen juridische grondslag om ze te weigeren. Dus daar zit wel een juridische grondslag. Maar gegeven de voorziene beperkende maatregelen van het huidige Kabinet, gaan wij ervan uit dat het realiseren van nieuwe biomassacentrales voor initiatiefnemers in vele gevallen niet meer interessant is. Dus daar zal vanzelf uit voortvloeien dat daar ook een terugloop in zal zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Prima. De heer Boon heeft een notitie geschreven. Zijn opmerking neem ik even mee naar het einde van dit debat. Dan is er een interruptie van de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. We komen aan het eind van het debat en ik was al blij met de halve toezegging van de heer Ronnes aan mevrouw Dirken, want dan blijft er nog een helft over! We vroegen een debat aan van links tot rechts, de heer Ludwig aan de linkerkant, mevrouw Dirken aan de rechterkant en ikzelf een beetje in het midden. Om dan toch de balans te houden,

zou ik willen vragen: bent u ook bereid om alles te doen wat binnen uw legale mogelijkheden ligt om ook de Brabantse natuur daarin ook te dienen? Want dan zit u, denk ik, op de goede balans tussen enerzijds economie, Brabant openhouden, en aan de andere kant goed zorgen voor onze Brabantse natuur. Ik hoop dat u die andere helft van de toezegging bewaard hebt om dan hier volmondig 'ja' op te zeggen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, ik kan bijna niet anders, want de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof werkt alleen als die drie raderen in balans zijn. Dat is volgens mij de boodschap. U weet als geen ander dat dit echt een complex onderwerp is, met veel belangen, maar je kunt alleen vooruit op het moment dat je die balans bewaart en daarin gewoon ook het evenwicht brengt in de belangen die daarin zitten. Het is een totaalplaatje, dus ja.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie een lach op het gezicht van de heer Vreugdenhil. Ik zie verder geen interrupties meer, tenzij iemand nog graag iets wil mededelen of zeggen. Dan kan ik concluderen dat we aan het einde zijn gekomen van de beraadslagingen van dit debat en dat we over kunnen tot de stemmingen. Ik verzoek u dan ook u gereed te maken voor deze stemmingen, waarbij ik de mededeling wil doen dat ik van de heer Boon begrepen heb dat motie 12 van de PVV wordt ingetrokken. Dus die maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen. Wanneer u nog niet ingelogd bent, verzoek ik u dat graag zo snel als mogelijk te doen.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, mijnheer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Mijn laptop is gesneuveld, ik zit nu op de laptop van iemand anders even, maar ik kan niet inloggen op NotuBiz, want hij stuurt geen wachtwoord naar mijn psbrabant mail. Dus ik doe straks wel de stemmingen mondeling.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wellicht dat u het u lukt om even de technicus te bellen; er stond een telefoonnummer in het dagbericht. Anders doen we het via de live-verbinding. Ik schors de vergadering voor enkele minuten

Schorsing (19.53-19.58)

De **plaatsvervangend voorzitter**: De vergadering is heropend.

Zoals gezegd, gaan we vandaag digitaal stemmen. Ik vraag de griffier melding te doen van het aantal deelnemers in de stemapplicatie.

De **griffier**: We hebben 54 deelnemers in de stemapplicatie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De gebruikelijke volgorde van stemmen wordt aangehouden. We gaan eerst over het amendement stemmen, dan het besluit en dan de moties. Per amendement, besluit of motie wordt de stemming opengesteld en kan gestemd worden door middel van de button 'Voor', 'Tegen' of 'Onthouden'. Bevestig uw stem door op de button 'Versturen' te drukken en druk daarna ook iedere keer op 'Refresh'. De button 'Onthouden' is alleen bedoeld voor het onthouden van een stem op grond van artikel 28 van de Provinciewet en indien van toepassing dient u dit vooraf aan de stemming bij de griffier te melden. Dus gebruikt u de button alleen voor dat doel. Indien u een stemverklaring wenst af te geven, dient u voorafgaand aan de stemming via de chat dat aan mij door te geven. Ik heb

inmiddels gezien dat heel veel partijen dat al gedaan hebben, dus dat staat genoteerd. Ik geef u dan ná de stemming het woord voor het afleggen van een korte stemverklaring, dus nadat we alle stemmingen hebben gedaan. Na de stemming, d.w.z. nadat gecheckt is of iedereen zijn of haar stem heeft uitgebracht, zal ik de uitslag van de stemming mededelen. Daarna geef ik de stemming vrij en verschijnt de uitslag van de stemming in beeld. Ik zal expliciet vragen of u zich in de uitslag van de stemming herkent. Als u zich niet herkent in de uitslag, kunt u dat op dat moment melden. Hiervan wordt in de notulen een aantekening gemaakt. Deze melding heeft geen invloed op de uitslag van de stemming.

Dan stel ik nu de stemming aan de orde.

Stemming

Actuele motie M9-2021 Provinciale Staten 12 maart 2021, Voorkom nieuwe grootschalige veehouderij bij Kampina om verergering stikstofproblemen te voorkomen', ingediend door GroenLinks, D66, SP en PvdA

De **plaatsvervangend voorzitter**: De stemming is geopend.

De **griffier**: We missen nog de heer Thijssen, de heer Smeulders, mevrouw Meeuwis, de heer Janssen, de heer Manders en mevrouw Zwart.

De heer **Thijssen** (CDA): Voorzitter, ik word uit het systeem gegooid, dus ik heb even geen verbinding met NotuBiz.

De heer **Janssen** (VVD): Voorzitter, hetzelfde geldt voor mij. Ik heb gestemd, maar hij loopt vast. Dus ik probeer er even in en uit te gaan.

Mevrouw **Zwart** (VVD): Hetzelfde geldt voor mij, voorzitter. Excuus.

De heer **Manders** (VVD): Voor mij ook hetzelfde. Ik krijg hem onderaan niet in beeld om te stemmen.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor mij idem.

De **plaatsvervangend voorzitter**: We hebben de jackpot vanavond!

De **griffier**: U zou even de 'Refresh'-knop kunnen gebruiken. Dat wil wel eens helpen.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Had ik gedaan, maar toen gooide hij er mij helemaal uit.

De heer **Thijssen** (CDA): Bij mij hetzelfde.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Misschien wordt het weer tijd voor een breedbandfonds!

De **griffier**: De heer Janssen is binnengekomen. Dus we zouden nog even de heer Thijssen, mevrouw Zwart, de heer Manders en mevrouw Meeuwis moeten oproepen.

De heer **Thijssen** (CDA): Volgens mij is het bij mij inmiddels wel gelukt, voorzitter.

De heer **Manders** (VVD): Bij mij is het ook gelukt.

Mevrouw **Zwart** (VVD): Bij mij is het ook gelukt, voorzitter.

De **griffier**: Alleen mevrouw Meeuwis nog.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Meeuwis, wat is uw stem over de actuele motie?

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Volgens mij was ik er net in, maar ik zal het nu mondeling doen. Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Is genoteerd, dank u wel.

De **griffier**: Dan zijn er 54 stemmen uitgebracht, 20 voor en 34 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan gaan we nu kijken naar de verdeling en of de stemmen overeenkomen zoals u heeft gestemd.

Dan gaan we door naar het Statenvoorstel 75/20, 75/20 Actualisatie omvang provinciale EVZ's en EVZ-opgave voor het GOB.

75/20 Actualisatie omvang provinciale EVZ's en EVZ-opgave voor het GOB

De **plaatsvervangend voorzitter**: De stemming is geopend. We beginnen met amendement A2, 'Behoud planologische status 13 EVZ-trajecten, totdat tegendeel van behoud is onderbouwd'.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Voorzitter, ik zie geen stemming actief en ik heb al twee keer ververs.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zou zeggen: probeer nog één keer te verversen, en anders doen we het straks live met u. Een tip van mevrouw Van der Kammen zie ik: even uitloggen en inloggen, dat werkt beter dan 'Refresh'.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voorzitter, ik ben er ook uitgegooid ondertussen. Ik zal het opnieuw proberen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U gaat ook opnieuw uit- en inloggen. Dank u wel. Ik begrijp dat alle 54 stemmen binnen zijn. Dan gaan we nu kijken naar de uitslag.

De **griffier**: 21 voor, 33 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Herkent u zich in de uitslag? Is er iemand wiens stem anders was dan net in beeld was? Zo niet, dan hoeft er ook geen melding van gemaakt te worden. Dus het amendement is verworpen.

Dan gaan we naar het ontwerpbesluit Statenvoorstel 75/20, de actualisatie van de EVZ's. De stemming is geopend.

De **griffier**: We missen alleen nog de stem van de heer De Kort. Ja, er zijn nu 54 stemmen binnen, 34 voor, 20 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Het ontwerpbesluit is aangenomen. We kijken nu naar de stemmingen. Herkent u zich in deze stemming?

Dan gaan we naar motie 10A, 'Bloemrijke dijken'. De stemming is geopend.

De **griffier**: 54 stemmen, 54 voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is aangenomen, unaniem zowaar.
Mooi, dan kunnen we door naar motie M11, 'Geen windturbines bij EVZ's'. U kunt gaan stemmen.

De **griffier**: Er zijn 54 stemmen uitgebracht, 9 voor, 45 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is deze motie verworpen en dan kijken we nu naar de uitslag.
Herkent u zich in deze stemming?
Motie M13, 'Houd EVZ's in het oog'. We gaan stemmen.

De **griffier**: We missen nog de stem van de heer Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Voorzitter, ik zie helemaal geen stemmogelijkheid. Er verschijnt niets bij mij. Ik heb een paar keer ververst, maar-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Even uitloggen en inloggen.

De heer **Kutlu** (D66): Oké.

De **griffier**: Anders vragen we hem even in beeld.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Misschien is het makkelijker, of sneller, als u zegt of u voor of tegen motie 13 bent.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel.

De **griffier**: Dan zijn er 54 stemmen, waarvan 42 voor, 12 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie 13 is aangenomen. Dan gaan we naar de uitslag kijken.
We moeten even een kleine pauze nemen, want er is per abuis voor de volgende ronde een verkeerde motie ingevoerd, dus dat moet even gecorrigeerd worden. Ik hoop op uw aller geduld.
Ja, we kunnen weer door met de stemmingen. Zo snel kan dat gaan met aanpassingen.
We zijn nu bij het stikstofdebat, zeg maar. Motie M14, 'Van inspanningsverplichting naar resultaatsverplichting'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Er zijn 54 stemmen uitgebracht, 21 voor, 33 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is verworpen. We gaan kijken naar de uitslag van de stemming over motie 14. Kunt u zich hierin vinden?
Prima, dan kunnen we door naar motie M16, 'Monitor de daadwerkelijke winst voor de natuur'.

De **griffier**: We missen nog de stem van de heer De Kort.
Ja. Er zijn 54 stemmen uitgebracht, 19 voor, 35 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is verworpen. En we kijken weer naar de uitslag, of u zich hierin kunt vinden.

Dan gaan we door naar motie M17, 'Geen rem op verkeer'. De stemmingen zijn geopend.

De **griffier**: Er zijn 54 stemmen uitgebracht, 34 voor, 20 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is deze motie 17 aangenomen. Herkent u zich in deze stemming? Zo niet, dan kunt u dat mededelen.

Dan gaan we door naar motie M18, 'Monitoring'. U kunt gaan stemmen.

De **griffier**: Er zijn 54 stemmen uitgebracht, 38 voor, 16 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Deze motie 18 is aangenomen. En dan hebben we weer het overzicht.

Dan kunnen we door naar motie M20A, 'Samen stikstof- én CO₂-uitstoot uit industrie omlaag brengen'. U kunt gaan stemmen.

De **griffier**: Er zijn 54 stemmen uitgebracht, 15 voor, 39 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is verworpen. Ik wil vragen of u zich herkent in de stemming. Is dan niet het geval, of u zich dan even wilt melden.

Dan kunnen we door naar motie M21A, 'Daag Brabant uit om slim stikstofuitstoot te verlagen'.

De **griffier**: Er zijn 54 stemmen uitgebracht, 37 voor, 17 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie 21A is aangenomen. En hier weer de uitslag.

Geen meldingen, dan kunnen we door naar motie M22, 'Berekening werkelijke bijdrage van wegverkeer'. U kunt gaan stemmen.

De **griffier**: We missen nog de stem van de heer Van der Wel.

Ja. Er zijn inmiddels 54 stemmen uitgebracht, 19 voor, 35 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is verworpen. En hier weer de uitslag.

Dan gaan we door naar motie M23, 'Terug naar 2028'. U kunt gaan stemmen.

De **griffier**: We missen alleen nog de stem van de heer Van den Oetelaar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Oetelaar, als het u niet lukt, mag u het ook fysiek zeggen, want via de chat werkt niet. Ja, het is gelukt.

De **griffier**: Er zijn 54 stemmen uitgebracht, 4 voor, 50 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is verworpen.

Dan kunnen we naar motie M24, 'Geen extra regelgeving uit Brabant'. U kunt gaan stemmen.

De **griffier**: Er zijn 54 stemmen uitgebracht, 4 voor, 50 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is verworpen.

Dan gaan we naar de laatste stemming over motie M25, 'Verkoop stikstofruimte'.

De **griffier**: Er zijn 54 stemmen uitgebracht, 16 voor, 38 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is verworpen. We gaan even kijken naar de uitslag, met de vraag of u zich hierin kunt herkennen. Ik krijg geen meldingen, dus dan zal het wel zo zijn.

Stemverklaringen heb ik via de schat binnen zien komen van de SP, Groep Rutjens, VVD, PvdA, Forum voor Democratie, GroenLinks en Partij voor de Dieren. Indien u wel een stemverklaring heeft en ik u niet genoemd heb, meld dat even. Dan begin ik bij de SP.

Mevrouw **Koopman** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik zie dat ik een foutje heb gemaakt bij de stemming over het amendement. Dat is nu te laat, maar het verandert de uitslag ook niet. Excuses daarvoor. Ik zat op hetzelfde scherpje te rommelen.

We willen een stemverklaring afgeven bij motie 21. We hebben vandaag gezien dat het college nog steeds de economie boven de natuur stelt en de natuur heeft geen eigen portemonnee, dus goede ideeën zijn maar betrekkelijk. Vandaar dat wij tegen dat voorstel hebben gestemd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Koopman. Er is een ordevoorstel van de heer Van den Oetelaar, maar we zitten nu midden in de stemverklaringen. Kan dat na de stemverklaringen, mijnheer Van den Oetelaar?

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Ja hoor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan doen we dat daarna. Ik ga naar Groep Rutjens voor de stemverklaring.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. De stemverklaring is dezelfde voor motie 23 als voor motie 24, en die verklaring is dat wij als nieuwe partij en nieuwe fractie begin van het jaar werden geconfronteerd met een bestaand bestuursakkoord. Dat konden we accepteren en steunen, of we konden de coalitie laten vallen, met het gevaar dat tricky Rickie terugkwam in het provinciehuis. En we hebben het bestuursakkoord gesteund. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zeg even niks. De VVD, een stemverklaring.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, bij motie 21A. Ons 'voor' betekent nog niet dat we hiermee ook de financiële middelen voor de uitvoering beschikbaar stellen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ook deze is genoteerd. Dank u vriendelijk. Stemverklaring voor de PvdA.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Stemverklaring bij amendement A2 bij Statenvoorstel 75/20. Op dit moment loopt er een traject binnen de provincie om vooral procedures te voorkomen. Het heet 'Bindend besturen in Brabant'. Daarom zijn we eigenlijk ook wel heel erg teleurgesteld dat de gedeputeerde zo star blijft in haar relatie met EVZ en de IOV, terwijl er niets in de weg staat om het amendement uit te voeren, en al helemaal niet de uitvoering van de overige EVZ's in de weg staat.

Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Van Dijk. Dan gaan we door naar Forum voor Democratie voor de stemverklaringen.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Allereerst motie 11. We snappen het uitgangspunt van de motie en vinden ook dat windmolens bij EVZ's onwenselijk kunnen zijn, maar daar is een Arcadis voor. Er wordt al op getoetst. Dat ligt hier nu niet voor en daarom is de motie onuitvoerbaar, zoals GS al aangaf.

Motie 23 en 24 pak ik gelijktijdig samen. We hebben een compromis sinds afgelopen jaar om de boeren in ieder geval twee jaar meer lucht te geven in Brabant. Tijd, landelijk beleid en aanpassing zullen hier de meeste invloed op hebben.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. GroenLinks voor een stemverklaring.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Een stemverklaring bij ontwerpbesluit 75/20. Gezien amendement A2 is verworpen, hebben we tegen het Statenvoorstel gestemd. Daarnaast wil ik nog een punt van orde maken, en dat is dat een stemverklaring is om je stem te verklaren en niet om mensen te schofferen. Dat wil ik nog wel even gezegd hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Waarvan akte. En dan de laatste stemverklaring, die is voor de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Met betrekking tot motie M21A: wij vinden het een goed initiatief. Iedereen die bij wil dragen aan het verlagen van de stikstofdepositie is wat ons betreft welkom. Ik wil wel aangegeven hebben dat dit niet betekent dat we allerlei fondsen en prijzen en pluimen de wereld in willen helpen om dit voor elkaar te krijgen. We moeten de stikstof omlaag brengen. Wat betreft motie M25, wij hebben tegengestemd. De Partij voor de Dieren is tegen het verkopen van stikstofruimte, maar vindt dat dit in z'n volledigheid direct ten goede zou moeten komen aan de natuur, en niet bewaard moet worden voor maatschappelijke projecten.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U ook bedankt. Dat waren de stemverklaringen. Dan is er een puntje van orde van de heer Van den Oetelaar.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Ja, ik heb bij motie 20 voorgestemd, dat had tegen moeten zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik had inderdaad iets gezien en heb toen gevraagd of iedereen zich erin herkende, maar toen had u zich niet gemeld. Maar prima, dan is het bij dezen alsnog genoteerd.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En daarmee komen we aan het einde van deze digitale vergadering. Ik kijk even op mijn horloge. U bent allemaal thuis, maar sommigen van ons hier aanwezig moeten nog naar huis, en die halen het waarschijnlijk net wel, of net niet wat betreft de avondklok. Maar ik wil u in ieder geval danken, allemaal, sowieso voor uw komst en uw inbreng. De eerstvolgende Statendag vindt plaats op 26 maart 2021. Ik wens u een heel fijn weekend en sluit bij dezen de vergadering.

Tot de volgende keer.

Sluiting

De voorzitter sluit om 20.34 uur de vergadering.

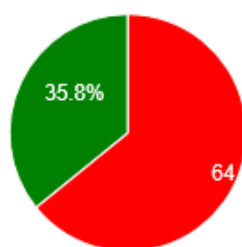
Stemmingsoverzicht vergadering Provinciale Staten 12 maart 2021

De digitale stemmingen van individuele Statenleden zijn te raadplegen via <https://noord-brabant.stateninformatie.nl/dashboard>

8.2.10 ACTUELE MOTIE M9-2021 VOORKOM NIEUWE GROOTSCHALIGE VEEHOUDERIJ BIJ KAMPINA OM VERERGERING STIKSTOFPROBLEMEN TE VOORKOMEN

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● tegen (34x)
● voor (19x)

TEGEN

50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
Forum voor Democratie
Groep Rutjens
Lokaal Brabant
PVV
VVD

VOOR

D66
GroenLinks
Partij voor de Dieren
PvdA
SP

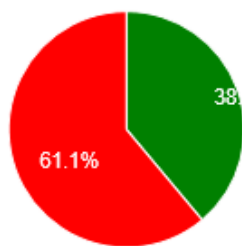
Aanvulling stemming in beeld:

Mevrouw Meeuwis-van Langen **voor**

8.3.10 AMENDEMENT A2-2021 BEHOUD PLANOLOGISCHE STATUS 13 EVZ TRAJECTEN, TOTDAT TEGENDEEL VAN BEHOUD IS ONDERBOUWD

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● voor (21x)
● tegen (33x)

TEGEN

CDA
Forum voor Democratie
Groep Rutjens
Lokaal Brabant
PVV
VVD

VOOR

50PLUS
ChristenUnie/SGP
D66
GroenLinks
Partij voor de Dieren
PvdA

VERDEELD

SP

SP:

De heer Altundal **voor**

Mevrouw Arts **voor**

De heer Everling **voor**

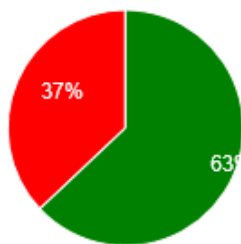
De heer Heijmans **voor**

Mevrouw Koopman **tegen**

8.3.20 ONTWERPBESLUIT STATENVOORSTEL 75/20 ACTUALISATIE OMVANG PROVINCIALE EVZ'S EN EVZ-OPGAVE VOOR HET GOB

Digitale stemming:

Resultaat: aangenomen

● voor (34x)
● tegen (20x)

TEGEN

D66
GroenLinks
Partij voor de Dieren
PvdA
SP

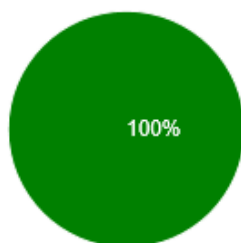
VOOR

50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
Forum voor Democratie
Groep Rutjens
Lokaal Brabant
PVV
VVD

8.3.30 MOTIE M10A-2021 BLOEMRIJKE DIJKEN

Digitale stemming:

Resultaat: aangenomen

● voor (54x)

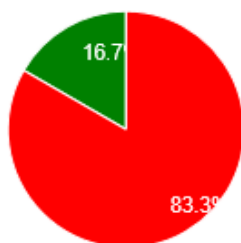
VOOR

50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
D66
Forum voor Democratie
GroenLinks
Groep Rutjens
Lokaal Brabant
PVV
Partij voor de Dieren
PvdA
SP
VVD

8.3.40 MOTIE M11-2021 GEEN WINDTURBINES BIJ EVZ'S

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● tegen (45x)
● voor (9x)

TEGEN

50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
D66
Forum voor Democratie
GroenLinks
Lokaal Brabant
PvdA
SP
VVD

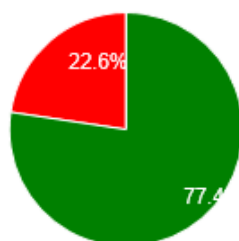
VOOR

Groep Rutjens
PVV
Partij voor de Dieren

8.3.50 MOTIE M13-2021 HOUD EVZ'S IN HET OOG

Digitale stemming:

Resultaat: aangenomen

● voor (41x)
● tegen (12x)

TEGEN

Forum voor Democratie
Groep Rutjens
PVV

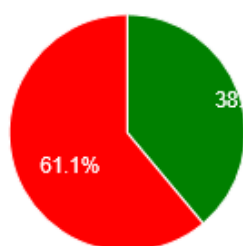
VOOR

50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
D66
GroenLinks
Lokaal Brabant
Partij voor de Dieren
PvdA
SP
VVD

8.4.10 MOTIE M14-2021 VAN INSPANNINGSVERPLICHTING NAAR RESULTAATSVERPLICHTING

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● voor (21x)
● tegen (33x)

TEGEN

CDA
ChristenUnie/SGP
Forum voor Democratie
Groep Rutjens
Lokaal Brabant
PVV
VVD

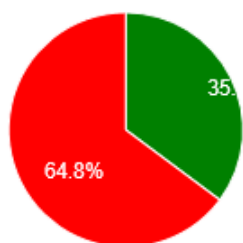
VOOR

50PLUS
D66
GroenLinks
Partij voor de Dieren
PvdA
SP

8.4.20 Motie M16-2020 Monitor de daadwerkelijke winst voor de natuur

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● voor (19x)
● tegen (35x)

TEGEN

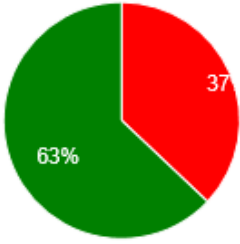
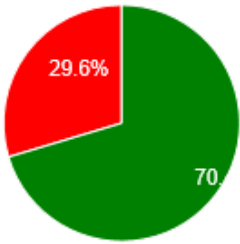
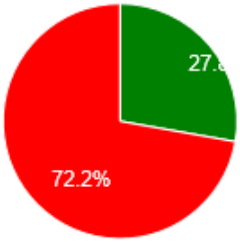
CDA
Forum voor Democratie
Groep Rutjens
Lokaal Brabant
PVV
PvdA
VVD

VOOR

50PLUS
ChristenUnie/SGP
D66
GroenLinks
Partij voor de Dieren
SP

8.4.30 MOTIE M17-2021 GEEN REM OP VERKEER

Digitale stemming:

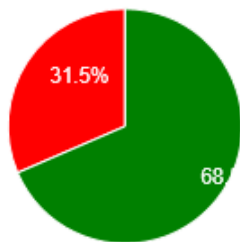
Resultaat: aangenomen ● tegen (20x) ● voor (34x) PvdA: Mevrouw Van Dijk tegen De heer De Kort voor De heer Smeulders voor	TEGEN 50PLUS ChristenUnie/SGP D66 GroenLinks Partij voor de Dieren SP	VOOR CDA Forum voor Democratie Groep Rutjens Lokaal Brabant PVV VVD VERDEELD PvdA
8.4.40 MOTIE M18-2021 MONITORING Digitale stemming: Resultaat: aangenomen ● voor (38x) ● tegen (16x)		
8.4.50 MOTIE M20A-2021 SAMEN STIKSTOF- EN CO2 UITSTOOT UIT INDUSTRIE OMLAAG BRENGEN Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● voor (15x) ● tegen (39x)	TEGEN CDA Groep Rutjens Lokaal Brabant PVV PvdA SP VVD	VOOR 50PLUS ChristenUnie/SGP D66 GroenLinks Partij voor de Dieren VERDEELD Forum voor Democratie

De heer Van den Oetelaar **voor**
De heer Smolders **tegen**

8.4.60 MOTIE M21A-2021 DAAG BRABANT UIT OM SLIM STIKSTOFUITSTOOT TE VERLAGEN

Digitale stemming:

Resultaat: aangenomen

● voor (37x)
● tegen (17x)

TEGEN

Forum voor Democratie
Groep Rutjens
PVV
SP

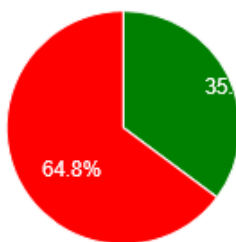
VOOR

50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
D66
GroenLinks
Lokaal Brabant
Partij voor de Dieren
PvdA
VVD

8.4.70 MOTIE M22-2021 BEREKENING WERKELIJKE BIJDRAGE WEGVERKEER

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● voor (19x)
● tegen (35x)

TEGEN

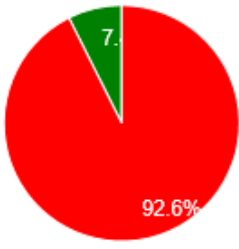
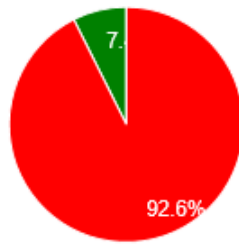
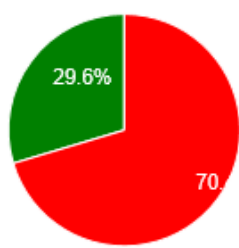
CDA
Forum voor Democratie
Groep Rutjens
Lokaal Brabant
PVV
PvdA
VVD

VOOR

50PLUS
ChristenUnie/SGP
D66
GroenLinks
Partij voor de Dieren
SP

8.4.80 MOTIE M23-2021 TERUG NAAR 2028

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen ● tegen (50x) ● voor (4x)	TEGEN 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie GroenLinks Groep Rutjens Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP VVD VOOR PVV
8.4.90 MOTIE M24-2021 GEEN EXTRA REGELGEVING UIT BRABANT Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● tegen (50x) ● voor (4x) TEGEN 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie GroenLinks Groep Rutjens Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP VVD VOOR PVV	
8.4.100 MOTIE M25-2021 VERKOOP STIKSTOFRIJHEID Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● tegen (38x) ● voor (16x) TEGEN 50PLUS CDA Forum voor Democratie Groep Rutjens Lokaal Brabant PVV Partij voor de Dieren PvdA VVD VOOR ChristenUnie/SGP D66 GroenLinks SP	